

T.C
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜNLÜK YAŞAMA ETKİLERİ BAKIMINDAN RENK
KAVRAMININ KÜLTÜREL GÖSTERGELERLE OLAN İLİŞKİSİ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ EROL MURAT YILDIZ

HAZIRLAYAN

ŞÜKRAN TOPBASAN

162019006

GİRESUN, 2018

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Şükran Topbasan'ın “**Günlük Yaşama Etkileri Bakımından Renk Kavramının Kültürel Göstergelerle Olan İlişkisi**” başlıklı tezini incelemiş olup aday tarihinde saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın çalışması, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)		
Üye		
Üye		
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Günlük Yaşama Etkileri Bakımından Renk Kavramının Kültürel Göstergelerle Olan İlişkisi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../...

Şükran TOPBASAN

ÖN SÖZ

Renkler, bütün toplumların, duyu ve görüş dünyasında sayısız rol üstlenerek insan yaşamında önemli bir yer edinmektedir. Günlük yaşamda insan psikolojisini ve fizyolojisini etkileyen renkler sembolik anlamlar da taşımaktadır. Her şarkının notası ve melodisi farklı olduğu gibi renklerin de kendisine göre farklılık gösteren etkisi ve gücü vardır. Öyle ki Hindistan'da renklerle tedavi olunabildiği düşünülmüş ve her çakranın farklı bir renk taşıdığı söylenmiştir.

İnsanlar renklerin görsel etkileme gücü sayesinde ortak bir değerde birleşerek ulus olabilmüş topluluklar oluşturarak tek bir bayrak altında toplanabilmişlerdir. Renkler, sadece sembolik düşünce ve anlamların dili olmamış, farklı coğrafyaların ve kültürlerin de önemli bir ifadesi olmuştur. Tarih boyunca renkler; kültürel göstergeler olarak gerek ülke bayraklarında gerek mimari yapılarda ve gerekse ülkelerin yöresel kıyafetlerindeki çeşitlilikle kendini göstermiştir. Bu tezde günlük yaşama birçok etkisi olan renk kavramı ele alınmış ve kültürel göstergeler çerçevesinde değerlendirilip yorumlanmıştır.

Tez çalışmamı yürüttüğüm sürede bana bilgileri, deneyimleri ve önerileriyle yol gösteren, sorularıma sabırla ve samimiyetle cevap veren, desteğini akademik ve manevi olarak her zaman üzerimde hissettiren değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Erol Murat YILDIZ'a, eğitim hayatım boyunca her kararında yanımda duran ve bana olan güvenleriyle beni yüreklendiren çok kıymetli aileme, çıktığım bu yolda bana rehber olan çok değerli abim ve aynı zamanda hocam Öğr. Gör. Veli TOPBASAN'a, zorlandığım zamanlarda bana kolaylıkların da olduğunu hatırlatan ev arkadaşım, yol arkadaşım sevgili Açelya ÇAKANEL'e ve gerek lisans gerekse yüksek lisans sürecimde bana gerekli gücü veren ve yardımlarını esirgemeyen koca yürekli hocam Dr. Öğretim Üyesi Abdurrahman EREN'e teşekkürlerimi iletmeyi bir borç bilir, lisans ve yüksek lisans sürecimde emeği geçen bütün hocalarıma müteşekkir olduğumu belirtmek isterim.

Şükran TOPBASAN

GÜNLÜK YAŞAMA ETKİLERİ BAKIMINDAN RENK KAVRAMININ KÜLTÜREL GÖSTERGELERLE OLAN İLİŞKİSİ

TOPBASAN Şükran

YÜKSEK LİSANS TEZİ SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Erol Murat Yıldız

2018

ÖZET

İnsan hayatını büyük ölçüde etkileyen renk kavramı, görsel etkileme gücü ile bir araya gelerek insanların sosyal yaşantısına etkilerde bulunmaktadır. İçsel ya da sözsüz iletişimin bir aracı olan renkler, kültürlere göre farklı anlamlar taşımakta ve hatta bir ulusun kimlik kazanması gibi önemli bir rol üstlenmektedir. Öyle ki bütün uluslar, diktikleri bayrakların hikayesini renkler aracılığı ile anlatmaktadır ve böylelikle renkler, insanların duygu ve düşüncelerini ifade edebileceği bir değer olmaktadır.

Bu çalışmada, renk kavramının günlük yaşantımızdaki yeri ve önemi anlatılmak istenmiş, kültürel göstergelere değinilerek iletilmek istenen bilgiler ele alınmıştır. Literatür taraması kullanılarak yapılan ve nitel verilere dayandırılan bu araştırmada; ülke bayrakları, ülkelerin geleneksel kıyafetleri ve mimari yapıları renk kavramı ele alınarak incelenmiştir.

Tezin sonucunda ise, her kültürlerde farklı anlamlara gelen renklerin; kültürün, dinin ve mistisizmin dili olduğu ve hatta bütün uygarlıklarda, kısacası insanlık tarihinde her zaman önemli bir yer edindiği gözlemlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Renk, kültür, gösterge.

**WITH REGARD TO DAILY LIFE EFFECTS, THE RELATIONSHIP
BETWEEN CULTURAL INDICATOR OF COLOR CONCEPT**

TOPBASAN Şükran

MASTER'S THESIS, MAIN SCIENCE DEPARTMENT OF ART AND DESIGN

Thesis advisor: Dr. Öğretim Üyesi Erol Murat Yıldız

2018

ABSTRACT

The color concept that affects human life at a great measure, influences the social life of people by coming together with the power of visual impact. Colors that a tool of internal or non-verbal communication, carry different meanings according to cultures, and even it take over an important role like gaining identity of a nation. So that all nations describe story of flag what they have raised. Thus, colors are a value that can express feeling and thoughts of peoples.

In this study, the place and importance in our daily life of color concept was wanted to explain, and by referring to cultural indicators, informations that wanted to be transmitted have been dealt. In this research that have been based to qualitative data and have been done by using literature scan; country flags, traditional costumes of countries, and their architectural constructions have been examined by considering color concept.

As a result of the thesis, the colors that have different meanings in every culture; culture, religion and mysticism, and even in all civilizations, in short, in the history of mankind, always has been observed to have been obtained a important position.

KEYWORDS: *Color, culture, indicator.*

GÜNLÜK YAŞAMA ETKİLERİ BAKIMINDAN RENK KAVRAMININ
KÜLTÜREL GÖSTERGELERLE OLAN İLİŞKİSİ

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

ÖNSÖZ.....I

ÖZET..... II

ABSTRACT.....III

İÇİNDEKİLER.....IV

RESİMLER LİSTESİ..... VII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....1

İKİNCİ BÖLÜM

1.1.Problem Durumu.....3

1.1.1.Problem Cümlesi.....3

1.1.2.Alt Problemler.....3

1.2.Araştırmanın Amacı.....4

1.3.Araştırmanın Önemi.....4

1.4.Araştırmanın Yöntemi.....4

1.5.Sınırlılıklar.....4

2. GÖRSEL ÖGE OLARAK RENK KAVRAMI.....5

2.1. IŞIK VE RENK KAVRAMININ FİZİKSEL TANIMI.....5

2.1.1. Işık.....	5
2.1.2. Renk.....	7
2.2. Göz ve Renk Etkileşimi.....	9
2.3. GÖRME	10
2.4. RENGİN TARİHİ.....	14
2.4.1. Renk Çeşitleri.....	18
2.4.2. Renklerde Kontrastlık.....	21
2.4.3. Renkler Arasındaki İlişkiler.....	22
2.5.GÜNLÜK YAŞAMDA RENKLERİN ETKİSİ VE NİTELİĞİ.....	23
2.5.1. Algı Nedir?.....	23
2.5.2. Renk Algısı.....	26
2.5.2.1. Renk Algısında Bireysel Farklılıklar.....	27
2.5.2.2. Renk Algısında Cinsiyet Farklılıkları.....	28
2.6. MEKANDA RENGİN ALGIYA ETKİSİ.....	29
2.7. YAŞAMDA RENK FAKTÖRÜNÜN YERİ.....	30
2.8. RENKLERİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ VE ANLAMLARI.....	30
2.9. RENK BEĞENİSİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER.....	45
2.10.GENEL OLARAK KÜLTÜR KAVRAMI VE GÖSTERGENİN TANIMI.....	47
2.10.1. Gösterge Nedir?.....	47
2.10.1.2. KültürNedir?.....	48
2.10.1.3. Kültürel Öğeler Olan Semboller Norm ve Değerler....	49
2.10.1.3.1. Kültürel Çeşitlilik.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	55
3.1. Araştırmanın Modeli.....	55
3.2. Evren ve Örneklem.....	55
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	56
-----------------------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	111
5.1.SONUÇ.....	111
5.2.ÖNERİLER.....	113
KAYNAKÇA.....	114
RESİM KAYNAKÇASI.....	124
İNTERNET KAYNAKÇASI.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	137

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Beyaz Işığın Prizmalar Yardımıyla Kırılıp Bileşenlerine Ayrılması.....	5
Resim 2: İnsan Gözünün Gördüğü Işık Spektrumu.....	6
Resim 3: Işığın Prizmadan Geçmesi Sonucunda Ortaya Çıkan Renkler.....	7
Resim 4: Johann Wolfgang Goethe, 'Renk Tekerleği'.....	8
Resim 5: Gözün Temel Yapısı.....	10
Resim 6: Fransa, Dordogne'daki Lascaux Mağarası, 'Boğalar Salonu'.....	14
Resim 7: Rönesans Dönemi Kilise Resmi.....	15
Resim 8: Paleolitik Döneme Ait Karain Mağarası.....	15
Resim 9: Paleolitik Çağ Duvar Resmi.....	16
Resim 10: Mısır Sanatı.....	17
Resim 11: Babil Kulesi.....	17
Resim 12: Ana Renkler.....	19
Resim 13: Ara Renkler.....	19
Resim 14: Renk Çemberi.....	20
Resim 15: Fast-Food Mekanı.....	32
Resim 16: Beyaz Güvercin.....	33
Resim 17: Teslimiyetin Göstergesi 'Beyaz Bayrak'.....	33
Resim 18: İş Görüşmelerinde Siyah Renk Seçimi.....	34
Resim 19: Kırmızı.....	35
Resim 20: Hint Geleneklerinde Bekar Kızların Sarı Renkli Kıyafetler Giyinmesi...36	
Resim 21: Rahiplerin Turuncu Renkli Kıyafetler Giyinmesi.....	38
Resim 22: Mor Kıyafetli Antik Roma Kralı.....	39

Resim 23: Fas Evlerinin Mavi Renkli Giriş Kapısı.....	40
Resim 24: Hindu İnanışına Göre Mavi Yüzlü Tanrı 'Vishnu'.....	40
Resim 25: Yeşil.....	42
Resim 26: Kahverengi.....	43
Resim 27: Pembe Renkli Kiraz Çiçekleri.....	44
Resim 28: Gri.....	44
Resim 29: Nazar Boncuğu.....	50
Resim 30: İş Güvenliğini Hatırlatan Semboller.....	50
Resim 31: Farkındalık Sembolü Pembe Kurdela.....	51
Resim 32: Selamlaşma Çeşitleri.....	52
Resim 33: Farklı Kültürlerin Bir Arada Karnaval Kutlaması.....	54
Resim 34: Hindistan'ın Geleneksel Kıyafeti.....	58
Resim 35: Hindistan'da Takı ve Kına.....	59
Resim 36: Hindistan'da Holi Festivali.....	59
Resim 37: Hindistan'da Bindi Kültürü.....	60
Resim 38: Hindistan Cumhuriyeti Bayrağı.....	61
Resim 39: Tac Mahal.....	62
Resim 40: Tac Mahal Detay.....	63
Resim 41: Mümtaz Mahal ve Şah Cihan'ın Mezarı.....	64
Resim 42: Tac Mahal Detay.....	64
Resim 43: Hindu Tapınağı 'Meenakshi Amman'.....	65
Resim 44: Meenakshi Amman Tapınağı Detay.....	66
Resim 45: Meenakshi Amman Tapınağı En Üst Kat.....	67

Resim 46: Meenakshi Amman Tapınağı Koridor ve Tavanı.....	67
Resim 47: Hindistan’da Ev Süsleme.....	68
Resim 48: Ev Süsleme Detaylı Görünüm.....	68
Resim 49: Sarafan.....	69
Resim 50: Kokoshnik.....	69
Resim 51: Rusya Cumhuriyeti Bayrağı.....	70
Resim 52: Aziz Vasily Katedrali.....	70
Resim 53: Ermitaj Devlet Müzesi.....	71
Resim 54: Ermitaj Devlet Müzesi İç Görünüm.....	71
Resim 56: Müzenin Kubbesinden Detaylı Görünüm.....	72
Resim 57: Müzenin Koridoru	72
Resim 58: İran Geleneksel Kıyafeti.....	73
Resim 59: İran Cumhuriyeti Bayrağı.....	73
Resim 60: Nasır Al Mülk Cami.....	74
Resim 61: Nasır Al Mülk Cami İç Görünüm.....	75
Resim 62: Caminin Renkli İşlemesi.....	75
Resim 63: Cami İçine Vuran Işığın Renklerle Oyunu.....	76
Resim 64: Nasır Al Mülk Cami Detaylı Görünüm.....	76
Resim 65: Malezya Geleneksel Kıyafeti.....	77
Resim 66: Malezya Cumhuriyeti Bayrağı.....	77
Resim 67: Malezya Batu Mağaraları Hindu Tapınağı.....	78
Resim 68: Batu Mağaralarına Giriş Kapısı.....	78
Resim 69: Thean Hou Tapınağı.....	79

Resim 70: Thean Hou Tapınağı Çatı Detayı.....	79
Resim 71: Tapınağın Detaylı Görünümü.....	80
Resim 72: Tapınağın İçinden Görünüm.....	81
Resim 73: Malezya ‘Putra Cami’	81
Resim 74: Putra Cami İç Görünüm.....	82
Resim 75: Malezya ‘Ubudiah Cami’	82
Resim 76: Güney Kore Yöresel Kıyafeti ‘Honbok’	83
Resim 77: Özel Günler İçin İşlemeli Honbok.....	84
Resim 78: Kore Düğün Merasimi.....	84
Resim 79: Güney Kore Cumhuriyeti Bayrağı	85
Resim 80: Bulguksa Tapınağı.....	85
Resim 81: Bulguksa Tapınağı Detay.....	86
Resim 82: Çin Halk Cumhuriyeti Bayrağı.....	87
Resim 83: Çin’in Geleneksel Kıyafeti.....	88
Resim 84: Çin Niujie Cami.....	88
Resim 85: Niujie Cami İç Görünüm.....	88
Resim 86: Niujie Cami Detay.....	89
Resim 87: Seda Tapınağı.....	89
Resim 88: Seda Tapınağı Detaylı Görünüm.....	90
Resim 89: Tapınağın Odalarından Bir Tanesi.....	90
Resim 90: Tapınağın İç Detayı.....	91
Resim 91: Tapınağa Ait Bir Oda.....	91
Resim 92: Afgan Kadınlarının Geleneksel Kıyafeti.....	92

Resim 93: Afganistan Cumhuriyeti Bayrağı.....	93
Resim 94: Afganistan Kerpiç Evleri.....	93
Resim 95: Proje Kapsamıyla Renklendirilen Kerpiç Evler.....	94
Resim 96: Afganistan Mavi Cami.....	95
Resim 97: Mavi Cami Detay.....	95
Resim 98: Afrika Takıları ve Geleneksel Kıyafetleri.....	96
Resim 99: Afrika'da Kullanılan Maskeler.....	97
Resim 100: Güney Afrika Cumhuriyeti Bayrağı.....	97
Resim 101: Güney Afrika'da Bir Kültür Merkezi.....	98
Resim 102: Kültür Merkezinin Tavanı.....	98
Resim 103: Afrikalıların Kendi Evlerini Renklendirmesi.....	99
Resim 104: Brezilya Geleneksel Kıyafeti.....	100
Resim 105: Brezilya'da Karnaval.....	101
Resim 106: Brezilya Cumhuriyeti Bayrağı.....	101
Resim 107: Mosterio Sao Bento Kilisesi.....	102
Resim 108: Kilisenin İç Görünümü.....	102
Resim 109: Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı.....	103
Resim 110: Ege Yöresel Kıyafeti.....	104
Resim 111: Urfa Yöresel Kıyafetleri.....	105
Resim 112: Türkiye 'Topkapı Sarayı'.....	106
Resim 113: Topkapı Sarayı Harem İçi.....	106
Resim 114: Topkapı Sarayı İşlemeli Çeşme.....	106
Resim 115: Topkapı Sarayı Revan Köşkü.....	107

Resim 116: Revan Köşkü İç Görünüm.....	108
Resim 117: Yeşil Cami ve Yeşil Türbe.....	108
Resim 118: Yeşil Cami Mihrabı.....	109
Resim 119: Yeşil Cami Mihrap Detayı.....	109
Resim 120: Yeşil Türbe.....	110

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanlık tarihine baktığımızda, insanoğlunun tarihsel sürecinde, var olduğu günden bugüne hayatın tüm sıradanlıkları, anlamı ve karmaşıklığı içinde her şeyin hızlı üretildiği ve tüketildiği bir günlük hayat içerisinde yaşamaktayız.

Her gün yaptıklarımızdan ve bazen de tekrarlardan oluşan günlük yaşam ve insan yaşamındaki tüm gerçekler, insan tarihini ve kültürünü ortaya çıkarmaktadır. Günlük yaşam içerisindeki birçok iç ve dış etken insanı kuşatırken insan iradesini kullanarak kendisine sunulanlar arasında seçimler yapmaktadır.

Günlük yaşam günlük olayların ve eylemlerin, sıradanlıkların, tekrarların, farklılıkların ve kendinden yola çıkmanın kaçınılmaz olduğu bir etkileşimdir. İnsanın var olduğu her yerde, adı geçen kültür; insanların değişimi, farklılıkları ve toplumsal gelişimi ile birlikte şekillenmiş, bütün toplumlar, içinde buldukları durum ve yapılarına göre kendine özgü kültürler oluşturmuştur.

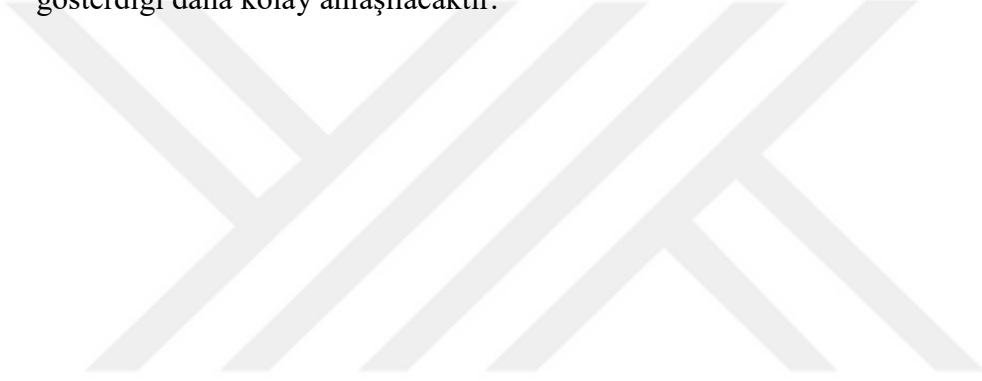
İnsanların iç dünyalarını ifade etmek için kullandığı renkler kültürlerin bir bileşenidir ve zamanla değişik anlamlar kazanmıştır. Renklerin taşıdığı anlamlar kişinin içinde bulunduğu kültüre göre farklılıklar göstermekte, günlük yaşamda ise etkisini farklı şekillerde dışa vurmaktadır. Renklerin, tarihin ilk zamanlarından itibaren kültürlerde sembolik değerler ve anlamlar içerdiği görülmektedir. Renkler, bir ifade biçimi olarak kişilerin duygu ve düşüncelerini ortaya koymalarında ve karşısındakine mesaj vermede, bir iletişim aracı olmaktadır.

Dünyamızı kuşatan ve oldukça önemli bir yeri olan renkler, farkında olarak ya da olmayarak tercihlerimizi de belirlemektedir. “Zamanla insan psikolojisi, kişiliği ve ruh dünyası ile renkler arasında bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur” (Çalışkan, Kılıç, 2014,70). Bu bağlamda denilebilir ki, renkler insan psikolojisi ve fizyolojisi bakımından büyük önem taşımaktadır.

“Renklerin insanlar üzerinde yarattığı etki çok eski zamanlardan beri bilinmektedir” (Mazlum, 2011,127). Günlük yaşantımızda karşımıza çıkan bazı renkler can sıkıcı etkilere sahip olup, depresif duyguları tetiklerken, bazı renkler de

bizi sakinleştirmekte, huzur vermekte, mutluluk duygularını harekete geçirip canlılık kazandırmaktadır. Dünyada renk krleri hariç birçok insan, renkleri aynı görüp, aynı Şekilde algılamalarına rağmen, renklerin insan hayatında farklı etkileri ve anlamları olabilmektedir. Özellikle bütün kültürlerde renklere farklı anlamlar yüklenmesi bağlamında küresel pazarda, ürünlerini pazarlayan firmalar, renklerin her kültürde farklı anlamlara geldiğine dikkat çekmektedirler.

Renklerin farklı kültürlerde farklı anlamlara geldiğini ortaya çıkarmak için iki önemli tanımlamayı yapmak gerekmektedir: Birincisi renk kavramının tanımı, ikincisi ise kültürün tanımıdır. Bu bağlamda renklerin kültürel anlamda farklılık gösterdiği daha kolay anlaşılacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

1.1.Problem Durumu

Renkler günlük yaşantımızın her anında karşımıza çıkmakta ve taşıdıkları anlamlar ile kültürlerimize göre değişiklik göstermektedir. Günlük yaşama birçok etkisi olan renkler, çoğunlukla kültürel dilin bir parçası olmakla birlikte, sembolik anlamlar barındırdığı da söylenebilmektedir.

Farklı kültür ve inançlara mensup insanların renklere yükledikleri anlam, öze ilişkilendirilmekte ve hakikatin bir ifadesi olarak düşünülmektedir. Renkler, bireyin anlayışlarına, psikolojik durumuna, inancına bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Tabiatı renklendiren varlık güneş iken, tabiatın en önemli parçası olan insana renk veren ve onu renkten renge sokan damarlarında dolaşan kandır. Bu yüzden kırmızı renk bireyde adrenalin sağlamaktadır. Bu bağlamda güneş, tabiatın kanı durumundadır diyebilmekteyiz (Albayrak, 2008,3)

Bu çalışma ile kültürel göstergeler ve günlük yaşam kalitesini etkileyen renklerin, insan yaşantısındaki gerekliliği irdelenmektedir.

1.1.1.Problem Cümlesi

Renk seçimleri, insanlar üzerinde ve kültürel farklılıkların oluşumunda etkili midir?

1.1.2.Alt Problemler

1. Günlük yaşamda görsel öge olarak kullanılan renklerin, insan üzerinde anlamsal etkisi var mıdır?
2. Kültürel Göstergeler (mimari yapılar, bayraklar, kıyafetler) ve renkler arasında bir ilişki var mıdır?
3. Renk algısında kültürlerarası benzerlikler var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Renkler, yaşantımızın önemli bir parçasıdır. Günlük hayatta kullanılan renkler bireyin psikolojik durumunu da ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, canlı renkler heyecanı ve dinamizmi temsil ederken; mat renkler ağır bir izlenim oluşturmak için kullanılır. Bireylerin karakteri, yaşı ve cinsiyeti renk tercihlerine etki eden faktörlerdir.

Renkler bireylerde farklılık gösterdiği gibi kültürden kültüre de farklılık göstermektedir. Bu çalışmada renklerin taşıdığı anlamlar ve kültürlere göre değişebildiği açıklanmak istenmiştir. Renklerin farklı kültürlerde kazanmış oldukları farklı anlamların bilinenin aksine çok farklı şeyleri sembolize ettiği ve renklerin eğitsel süreçlerde de etkili olabileceği literatüre dayandırılarak ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Renk kavramının evrenselliğini, insan psikolojisindeki etkisini ve kültürel farklılık gösterdiğini anlayabilmek açısından önemlidir.

Renklerin işlevselliği kullanılarak iletilmek istenen mesaj alıcısına ulaşacak ve böylece sözsüz iletişimin önemli bileşenlerinden olan rengin hayatımızdaki yeri ve önemi ortaya çıkacaktır.

1.4.Araştırmanın Yöntemi

Literatür tarama, nitel araştırma, betimsel yöntem teknikleri ve durum incelemesi yapılmıştır.

1.5.Sınırlılıklar

Bu araştırma, bazı ülkelerin bayraklarının, ulusal kıyafetlerinin ve mimari yapılarının renklerini ele almakla sınırlıdır. Kültürel gösterge olarak konuya uygun olarak seçilmiş ülkelerin mimari yapıları, bulgular ve yorumlar kısmında ele alınmıştır.

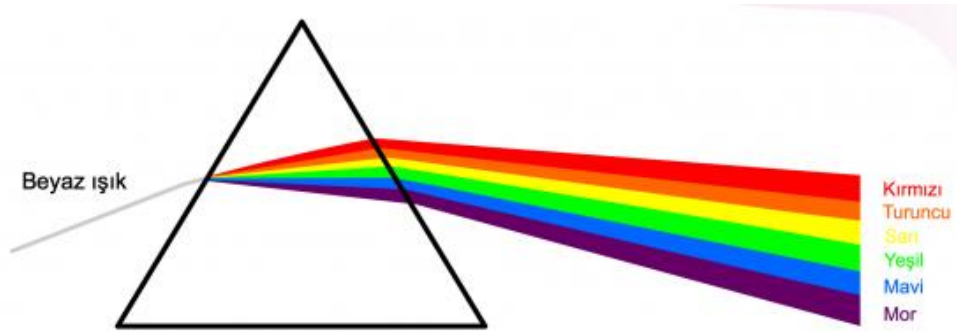
2.GÖRSEL ÖGE OLARAK RENK KAVRAMI

2.1.İŞIK VE RENK KAVRAMININ FİZİKSEL TANIMI

2.1.1.İşık

“Renk görmenin anlaşılabilmesi için, en önemli adım 1666’da İngiliz fizikçi Isaac Newton tarafından güneşten gelen beyaz (renksiz) ışığın birçok farklı renk bileşeninden oluştuğunun bulunmasıyla atılmıştır” (Memiş, 2007, 5).

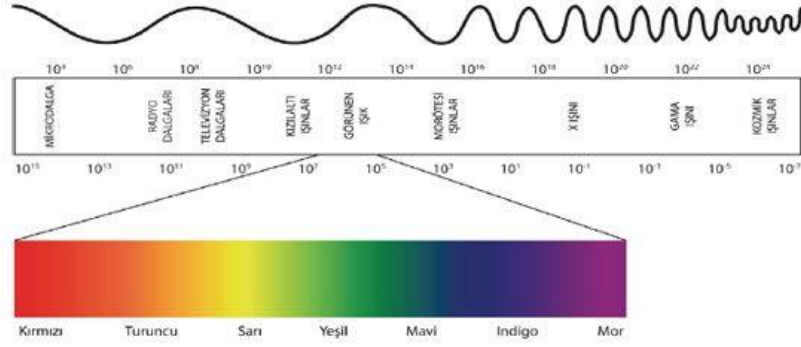
Newton iki yüzyıl kadar önce, deneylerini gerçekleştirdiği laboratuvarın pencere panjurlarını kapatıp bir odayı karartmıştır. Panjurda küçük bir delik açmış ve delikten geçen güneş ışığının önüne prizma şeklinde bir cam parçası tutmuştur. Böylelikle bu prizmanın ışığı birçok renge ayırdığını keşfetmiş ve prizma tarafından farklı boyutlarda kırılmalar oluşabildiği için bunları “çeşitli biçimlerde kırılabilir” şeklinde tanımlamıştır. Bu önemli buluşun ardından Newton, prizma ile renklere ayrıştırılan ışığın iki üçgen prizma daha kullanılarak tekrar beyaz ışık halinde tek bir noktada toplandığını fark etmiştir. Bu gözleme dayanarak gün ışığının aslında birçok farklı renkteki ışığın kombinasyonu ile oluştuğu söyleyebilmektedir.

Resim 1. Beyaz Işığın Prizmalar Yardımıyla Kırılıp Bileşenlerine Ayrılması

“On dokuzuncu yüzyılda teorik fizikçi Maxwell, ışığın elektromanyetik ışınımın, devam eden büyük bir tayfın sadece bir parçası olduğu sonucuna vardı.

Bütün elektromanyetik ışınlamalar ışık dahil, bir vakum içinden tam olarak saniyede 186.000 mil (yaklaşık 300.000 km.) hızla hareket eder” (Güney,2009, 8).

Resim 2: İnsan Gözünün Gördüğü Işık Spektrumu

“İnsan yaratılışı 380 ila 720 nm. arasındaki ışık enerjilerini algılayabilecek niteliktedir. İnsan gözünün ötesinde de görülebilir ışık ve renk vardır” (Holtzschue, 2009,12).

Bazı hayvanlar ve böceklerde insan gibi görme sınırlarının ötesini görebilirler; morötesi ile kızılötesi (görülebilir spektrumun da karşılıklı yer alır) çeşitli optik aletler yardımı ile insan gözü için de görülebilir hale getirilebilir.

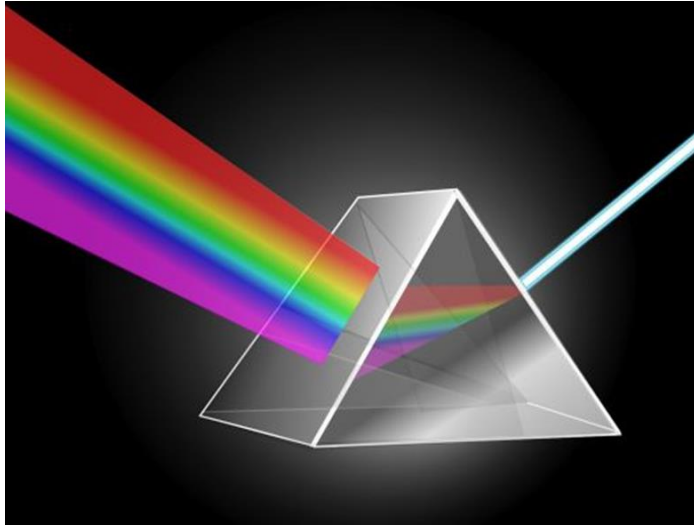
İnsan gözünün en iyi algıladığı renk, görülebilir ışık spektrumunun ortalarında yer alan yeşil ve yeşilin tonlarıdır. Renklerin oluşumundaki en temel faktör ışıktır ve ışık, rengin görünümünü, kalitesini doğrudan etkilemektedir. Görme olayı yalnız ışık aracılığı ile meydana gelmekte ve insan, nesnelere, görme alanı içindeki varlıkların yüzeylerine vuran açık koyu renk ayrımlarını da ışık ile ayırt etmektedir. Bu bağlamda nesnelere yüzeyinde, mekanlarda ışığın değişimi ve yansımaları sonucuyla renksel değişimler meydana gelmektedir. Örneğin, kırmızı renk güneş ışığının olduğu ortamlarda farklı, floresan ışıklı ortamlarda farklı algılanmaktadır.

2.1.2.Renk

“Işığın cisimlere çarpmasıyla yansıyan ışıklardan gözümüzde meydana gelen duyuların her birine “**renk**” denir (Yamaner, 2001,12). Rengin ne olduğuna dair birden fazla tanım yapabilmek mümkündür. Bu tanımlardan birisi de: “Işığın, kendi öz yapısına veya cisimler tarafından yayılma şekline bağlı olarak göz üzerinde yaptığı etkidir” (Meydan Larousse, 1992, 486). Diğer bir tanım da ışığın dalga uzunluğuna göre gözümüz vasıtasıyla bizde uyandırdığı histir” (Yamaner, 2001,12).

“Renk kategorileri ve rengin fiziksel tanımı; ışık Emilimi, yansıması ve yayılım spektrumları gibi fiziksel özelliklerine dayandırılır; aynı zamanda da nesnelere, malzemelere ve ışık kaynaklarıyla da bağdaştırılır” (Bozdemir, 2014,1).

Renklerin asıl kaynağı ışıktır ve renk hakkında söylenebilecek en kesin yargı, ışığın meydana getirdiği bir olgu olmasıdır. Işığın varlığı nesnelere renkli görülmesini sağlamak ve olmadığı ortamlarda rengin varlığından da söz edilememektedir. Bütün nesnelere kendine özgü bir yansıtma biçimi vardır, ışık nesnelere üzerinde bazen emilirken bazen de yansıtılmaktadır. Nesnelere yansıttığı her ışık göz tarafından algılanırken nesne hangi ışığı yansıtırsa alıcı nesneyi o renk olarak görmekte ve bu durum da renk çeşitliliğini ortaya çıkarmaktadır.

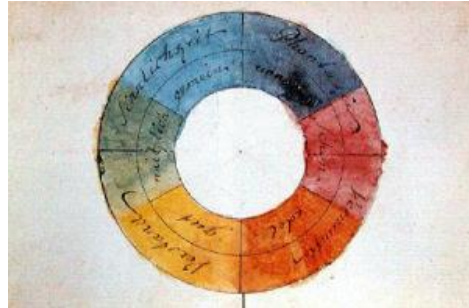

Resim 3. Işığın Prizmadan Geçmesi Sonucunda Ortaya Çıkan Renkler

İnsanlar yüzyıllardır gökyüzüne hayranlıkla bakmış, gökyüzünde meydana gelen renk değişimlerini ve gökkuşağını merak etmişlerdir. İngiliz fizikçi Newton'un kusursuz deneyi ve bilimsel izahı sonucunda renklerin nasıl meydana geldiği anlaşılmıştır. Güneş ışığının prizmadan geçirilmesiyle ışık yedi renge ayrılmış ve böylelikle ilk renk teorisi ortaya atılmıştır. Beyaz ışığın kırılma açılarına göre ortaya çıkan renk spektrumu şöyledir:

- 1) Kırmızı
- 2) Turuncu
- 3) Sarı
- 4) Yeşil
- 5) Mavi
- 6) Mor
- 7) Lacivert

“Goethe, 1810 yılında, renk üzerine 1400 sayfalık tezinde, renk konusunu tamamıyla yeni bir bakış açısı ile yeniden formüle etti. Newton rengi fiziksel bir problem olarak ele almıştı. Goethe, göz aracılığıyla beyne ulaşan renk duyumunun aynı zamanda algımız tarafından biçimlendiğini ortaya koydu. Renk kuramını; renklerin psikolojik etkileri ve genel olarak görsel algı fenomeni üzerine kurdu. Ardıl görüntü, renkli gölgeler ve tamamlayıcı renkleri araştırdı. Tamamlayıcı renklerin, fiziksel olarak ışığın gözümüzde yarattığı bir etki değil, görsel algımızın şekillendirdiği bir duyum olduğunu ortaya koydu.” (Güney, 2009,14).

Resim 4: Johann Wolfgang Goethe: “Renk Tekerliği”

“Işık alan tüm cisimlerin rengini şu üç renk faktörü belirler: Öz renk, objenin (cismin) kendi, asıl rengidir. Işığa göre değişen renk (tonal renk), ışık ve gölgenin etkilemesi sonucu görülen değişmiş renk. Yansıma renk, çevredeki diğer objelerden yansıyan renkler. Bu üç faktörü de; ışığın rengi, ışığın yoğunluğu, aradaki atmosfer etkiler” (Parramon, 2003,26).

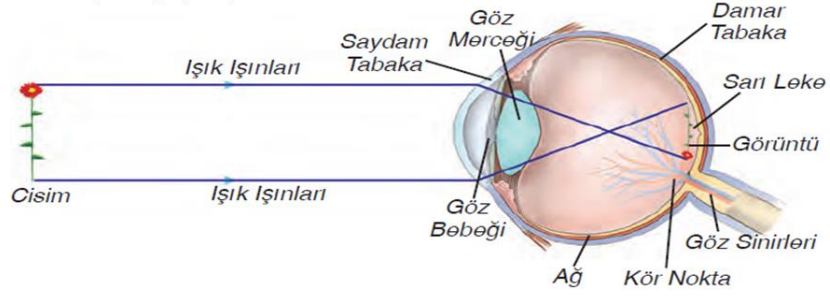
Renk, ışığa bağlı olarak ortaya çıkan titreşimli ve görülebilir enerjidir. Işığın yüzeye yansımasında farklılıklar olsa bile yansıyan renk değişmemektedir.

2.2.Göz ve Renk Etkileşimi

Göz, görme duyusunun en temel yapıtaşdır. Goethe: “Kulak dilsiz, ağız sağırdır, ama göz hem duyar hem konuşur” demiştir (Demirel 2011,5). Goethe’nin de bahsettiği gibi görme duyusu çok önemlidir. Küçük olmasına rağmen en karmaşık organlardan biri olan göz fotoğraf makinesine benzetilebilmekte ve güneş ışığının parlaklığını algılayabildiği gibi çok uzakta yanan bir mum ışığını bile algılayabilmektedir. “Gözün vücutta konumlandığı yer, canlının görüş alanının geniş olması ve beyin ile arasındaki geçiş yollarının algılama sürecini kısaltması ve kolaylaştırması açısından önemlidir” (Memiş, 2007,12).

Renk nesneden yansıyan ışıkla, göz ve beyinde işlenmektedir. Çok karmaşık yapıya sahip olan bu iki organ görme olayında çok büyük önem taşımaktadır. Bazı araştırmacılar göz bazıları ise beyin üzerine derin araştırmalar yapmışlar ve bu araştırmalar sonucunda her iki organın önemi arasında bir ayrıma varmışlardır.

“Uykuda ya da gözler kapalıyken de çeşitli renk deneyimlerinin yaşanabilmesi ve op sanatının siyah-beyaz desenleri izlenirken çeşitli renklerde dalgalanmaların görülmesi göze ulaşan ışık mesajlarının beyne iletilene kadar renk deneyimleri olarak kabul edilmediği ve ‘renklerin beyinde görüldüğü’ düşüncesini doğrulamaktadır” (Ural, 1995,21).

Resim 5. Gözün Temel Yapısı

Çevremizi kavramamıza yardımcı olan algılama, dışarıdan bize gelen duyuşal izlenimin, daha önceden belleğimizde var olan birikimlerin ne olduğuna karar vermemizle gerçekleşmektedir. Bu duyuşal izlenimin olması için, çok az da olsa karşıtlıkların olması gereklidir. Görmeyi oluşturan karşıtlıkları; renk, doymuşluk ve renk değerleri meydana getirmektedir.

“Renk ve biçim algılaması, ancak ileri düzeyde bir gözün görüntü alabilme yeteneği ile gerçekleşir. İlk ilkel gözler, yalnızca ışık ve ışık yoğunluğuna tepki gösterebilirler” (Akdeniz, 1972,21).

Gözün en iç tabakası olan retina, görmeyi sağlayan kısımdır. Retina, koniler ve rodler adında iki çeşit reseptör hücre içermektedir: Koniler, gündüz renk ve şekilleri, rodler ise alaca karanlıkta etrafı görmeyi sağlamaktadır (Demirel, 2011,8).

2.3.GÖRME

İnsanın dünyaya adım atmasıyla birlikte ilk yaptığı şey, gözünü açarak çevresine bakması ve görmeye çalışmasıdır. Görme, göze giren ışık ile meydana gelmekte ve dünyada olup biten her şeyin algılanabilmesini sağlamaktadır.

Görme, insanın konuşmadan önce gerçekleştirdiği bir eylemdir ve en çok önemsenip kayından korkulan duyulardan biridir. “Dış dünya üzerine bilgilenmeleri, tüm algıların önemli bir bölümünün; % 80-90 kadarının görme duyusu yolu ile alınıp beyne iletildiği kabul edilmektedir” (Akdeniz, 1972,16). Görme için gerekli uyarıcı olan ışık, üzerine düştüğü nesnelerin renk ve parlaklık derecelenmelerini retinaya ileterek nesnelerin görülmesini sağlar. “Ancak ışık bir yüzeyden yansıdığı zaman renkler algılanabilir. Bir objenin rengi, üzerine düşen

farklı DB deki ışıklardan ne kadarını absorbe edip ne kadarını yansıttığına bağlıdır” (İlhan, 2017,9). Görme olayı, biyolojik göz içi sinir uçlarının ışık tarafından uyarılması ile gerçekleşmekte ve göz tabakaları ise ışığın kırılma miktarını ayarlayarak, nesnelere net görüntü vermesini sağlamaktadır (Üren, 2009,16).

“Beynimize ulaşan bilgilerin % 80’inin giriş yeri olan göz, bir iletim yolu işlevi görür. Duyularımızın en mükemmeli ve en inceliklisi olan gözün fonksiyonunu ölçmek oldukça incelikli ve çok yönlüdür” (Aydın 2009,51). İnsanlar öğrendikleri bilgilerin büyük bir çoğunluğunu görme duyusuyla elde etmiş ve kültürlerini de yine görme yoluyla şekillendirmişlerdir. Göz gördüklerini beyne doğrudan aktarabiliyorsa görme fonksiyonları o kadar sağlıklı durumdadır.

Görme Keskinliği: “Görme keskinliği belirli bir uzaklıkta en küçük objenin görülebilme yeteneğidir” (Öztürk, 2001,167). Görme keskinliği, detayları görebilme durumudur. Yüzleri seçebilme, sebze ve meyveleri tanıyabilme gibi günlük yaşam aktivitesinde görme keskinliği oldukça önemlidir. Orta yaşa kadar en yüksek değerine ulaşan görme keskinliği, yaş ilerledikçe azalma göstermektedir.

Görme Alanı: “Görme alanı belli bir anda gözün sabitlenmesi ile görülebilen uzaysal alanı ifade etmektedir. Görme alanının sınırları verilen ışık ve boyutta hedefin tanımlanmasıyla oluşturulan izopter adı verilen çizgilerle belirlenir” (Demirel, 2011,11). Kişi gözünün tam ortasında bulunan merkezi bir noktaya bakmakta, daha sonra, küçük bir ışık noktası ya da küçük bir cisim görme alanının tüm alanlarında öne ve arkaya hareket ettirilmektedir. Kişi cismi ya da ışığı ne zaman görebildiğini ya da göremediğini belirtmektedir (<http://www.dicle.edu.tr>).

Kontrast Duyarlılık: Kontrast, bir hedefin bir zemine göre luminans farkı olarak tanımlanmaktadır (Taş, 2012,46). “Kontrast duyarlılık düşük kontrast seviyelerinde detayları algılama yeteneğidir. Zeminle obje arasındaki renk ve gölge farklılıklarını tanımlar” (Demirel, 2011,11). Kişinin yaşı ilerledikçe kontrast duyarlılığı azalmaktadır. Çevresel kontrast farklılıkları ayırt edebilme günlük yaşam fonksiyonları açısından önemlidir. Örneğin, sisli ya da yağmurlu bir havada araba kullanmak gibi.

Renkli Görme: “Renkli görme, ışık şiddetinden bağımsız olarak, dalga boyu duyarlılıkları farklılık gösteren koni fotoreseptörlerinden gelen bilgilerin beyinde değerlendirilmesiyle ortaya çıkan algısal bir sonuçtur” (Cengiz, 2011,31). “Belirli dalga boyundaki ışınlara duyarlı molekülleri (ışık pigmentleri) taşıyan koni hücreleri ile oluşan etkileşimi ile başlar. Koni hücrelerinin farklı renkleri değil, farklı dalga boyundaki ışık enerjisini algıladığı ve bu algının çeşitli zihinsel süreçler sonucunda kişide renk hissi oluşturduğu düşünülmektedir” (Ceyhan ve Yaşar, 2010,37).

“Bir canlının renkli görme yeteneği elektrofizyolojik deneyler ve histolojik çalışmalar sonucunda belirlenir” (Üren, 2009,30). “Renkli görme defektleri üzerine yapılan çalışmalar son iki yüz yıla dayanır” (Ateş, 1991,8).

Renk cisimlerin kendi özelliğinin yanı sıra insanın algıladığı ve kişiden kişiye değişen bir duyumdur. “Renk birçok parametreye bağlı olarak değişir, bunlardan bazıları cisimden gelen dalga boyu bandı, görme açısı dahilindeki diğer cisimlerden gelen dalga boyları ve kişinin o cisme bakmadan önce baktığı yerdeki gelen dalga boyları gibi parametrelerdir” (Kocabora, 1992,47).

Gözlerimizde çubuk ve koni adında iki farklı hücre bulunmaktadır. Çubuk hücreler ışık yoğunluğuna göre değişen parlaklıkları algılamamızı ve karanlık ortamlarda görebilmemizi sağlamaktadır. Koni hücreleri ise renkleri algılamamıza yardım ederler ve her birinin farklı dalga boylarına tepki veren çeşitleri bulunmaktadır. Bunlar:

- 1) Kısa dalga boyu (440 nm) bölgesine yerleşmiş koniler maviye,
- 2) Orta dalga boyu (535 nm) bölgesindekiler yeşile,
- 3) Uzun dalga boyu (570 nm) bölgesindekiler ise kırmızı renge duyarlıdırlar.

Her bir dalga boyu eşit olarak emilmediğinde, her bir koni pigmenti geniş spektrumlu bir dalga boyu aralığını hapsetmektedir. Örneğin, kırmızıya duyarlı bir yüzey, büyük miktarda kırmızıyı ve diğer spektrum bölgelerinde ise daha az miktarda kırmızıyı içine almaktadır. (Arvas, 1991,14-15).

Bir yüzey, kısa dalgaları yansıtırsa beynimiz bu yüzeyi mavi, uzun dalgalar yansıtırsa kırmızı, orta uzunlukta dalga yansıtırsa yeşil renkli görmektedir. Fakat yüzey farklı uzunlukta dalgalar yansıtırsa sarı, turuncu, mor gibi renkler görmekte, koni hücreleri tüm dalga uzunluklarını aynı anda algılasa da beyaz olarak görmektedir.

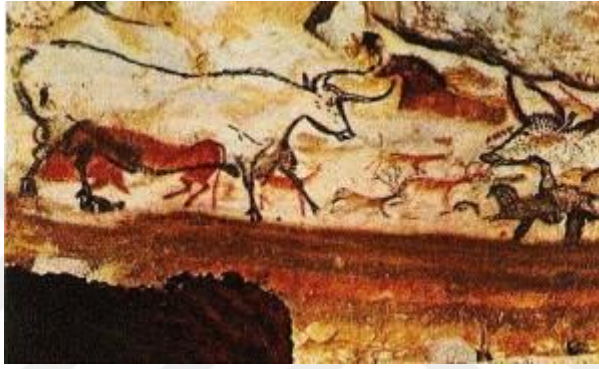
“Görülen ışık 380 ile 760 nm dalga boyları arasındaki elektromanyetik enerjidir ve bu enerji insan retinasında ışık reaksiyonlarını başlatacak özellik taşır. Bu dalga boyları arasındaki enerji göz tarafından “beyaz/nötral” ışık olarak algılanır. Bu “beyaz” ışık bir prizmadan geçirildiğinde, menekşe (violet) renginden başlayıp düzensiz bir geçiş ile mavi, mavi-yeşil, yeşil, sarı-yeşil, sarı, turuncu ve kırmızı renklerin bulunduğu bir “tayf” tan oluştuğu görülür” (<http://www.ofthalmoloji.org/makale>).

“Objeler renkleri sadece yansıtırmazlar, aynı zamanda emerler. Kırmızı elmanın yüzeyindeki bir renklendirici, kırmızı dışındaki bütün dalga boylarını emer. Sadece yansıtılan kırmızı dalga boyları göze ulaşır ve elma kırmızı görülür” (Holtzschue, 2009,20). Yaş ilerledikçe renk tonlarını fark edebilme durumu azalmakta ve bu durum aydınlatmanın yetersiz olduğu alanlarda belirgin hale gelmektedir.

Işığa Adaptasyon: “Işığa ve karanlığa adaptasyon rod ve koni hücreleri ile gerçekleştirilir. Retinanın periferindeki rod hücreleri 20 dakikada karanlığa veya loş ışığa adapte olurlar. Koni hücreleri ise normal bir gözde birkaç saniyede gün ışığına adapte olurlar. Yaşlanma ile bu fonksiyon fazla etkilenmeden kalır” (Demirel, 2011,12).

2.4.RENGİN TARİHİ

“Rengin tarihi Paleolitik dönemlere kadar uzanmaktadır. Bu dönemde mağara duvarlarına çizilen resimlerde rengin kullanıldığı görülmektedir” (Yamaner, 2001,26). İnsan ilk çağlardan beri çevresindeki nesnelere faydalanmış, yaşadığı ortamı renklendirerek güzelleştirmeye çalışmıştır. Bu içgüdüsel davranış ile doğadan birçok boya maddesi elde etmiştir. Bunu Taş Devri’nden başlayıp, İsa’dan yüzlerce yıl öncesine ait mağara duvarlarındaki resimlerden anlamak mümkündür.

Resim 6: Fransa, Dordogne’deki Lascaux Mağarası “Boğalar Salonu”

Renkler, yüzbinlerce yıldır insanları etkilemekte ve büyülemektedir. İnsanlar, önceleri mağaralarda yaşamış daha sonra kendilerine yuva yapmaya başladıklarında doğanın kendilerine sunduğu bütün malzemeleri kullanmışlardır. Taştan, topraktan yaptıkları evleri ağaç dallarıyla süslemişlerdir. Daha sonra kil ve çamuru da kullanmaya başlamışlardır. Dayanıklı malzemeler elde edebilmek için kil ve çamuru güneşte kurutup fırınlamışlardır.

“İlk sanatçılar binlerce yıl önce renk pigmentlerini ve boya renklerini bizlere armağan etmişlerdir. Pigment (renk verici-boyayıcı madde) 400.000 yıl önce Zambiya’da bulunmuştur” (<https://www.slideshare.net>).

Toprak, kömür, hayvansal yağlar ve kireç gibi doğal maddeler beş renk içeren, renk paletini ortaya çıkarmıştır. Bu renkler: Kırmızı, siyah, beyaz, kahverengi ve sarıdır. Tarihin başlangıcından beri, doğada var olan renkler, mağara

tasvirlerinden, Rönesans'a kadar hayatımızın önemli bir parçası olmuş ve günümüzde de çok önemli bir boyuta ulaşmıştır.

Resim 7: Rönesans Dönemi Kilise Resmi

Resim 8: Paleolitik Döneme Ait Karain Mağarası

Mağara resimlerinde boya olarak kullanılan toprak kırmızısı, demir bakımından oldukça zengin topraklardan elde edilmekteydi. “İnsan kanının rengi de olan kırmızı, ölümü çağrıştırdığı için Antik Yunan’da ve Bronz Çağı Britanya’sında özellikle cenazelerde kullanılırdı, cenaze taşlarında kırmızı rengin kullanılması oldukça yaygındı” (<http://egitimdeinsanhaklari.org>).

Birçok uygarlık tarafından kullanılan kırmızı rengi elde etmek için bir böcek türü ezilerek kurutuluyordu. “Kırmızının tarihteki ilk örneklerine duvar resimlerinde ve mezarlarda rastlanılır” (<http://egitimdeinsanhaklari.org>).

Resim 9: Paleolitik Çağ Duvar Resmi

Mağara duvarlarına yapılan resimlerde, estetik değerlere çok önem verilmemekte ve kırmızının büyümlü güçleri olduğuna inanılmaktaydı (bu inanç Aborjinlerde devam etmektedir). Kırmızının bolluğu arttıracığına inandıkları için, hayvanları kırmızı renge boyamaktaydılar.

Bitki özleriyle elde edilen yeşil renk de, kırmızı gibi en eski renklerden birisidir. Denizlerin ve göğün rengi olan mavi rengin boya olarak kullanılması, yeşil ve kırmızı kadar eskilere dayanmamaktadır. “Hala göçebe olan, ama uzun süredir topluluk halinde yaşayan insanların mağara duvarlarına ilk resimlerini yaptıkları Üst Paleolitik Çağ’a bile uzanmaz. Bu resimlerde maviye yer yoktur” (Pastoureau, 2013,15).

“Yaklaşık 6000 yıl öncesinde madencilğe başlayan ve laciverttaşı olarak da bilinen lapis lazuli taşını çıkaran Antik Mısır uygarlığı maviyi, mumyaların tabutlarına işleyerek bu rengi kullanan ilk uygarlık olmuştur” (<http://renketkisi.com>). Mısırlılar mavi rengi, Turpgiller ailesinden bir bitki çeşidi olan çivit otundan elde etmekteydi.

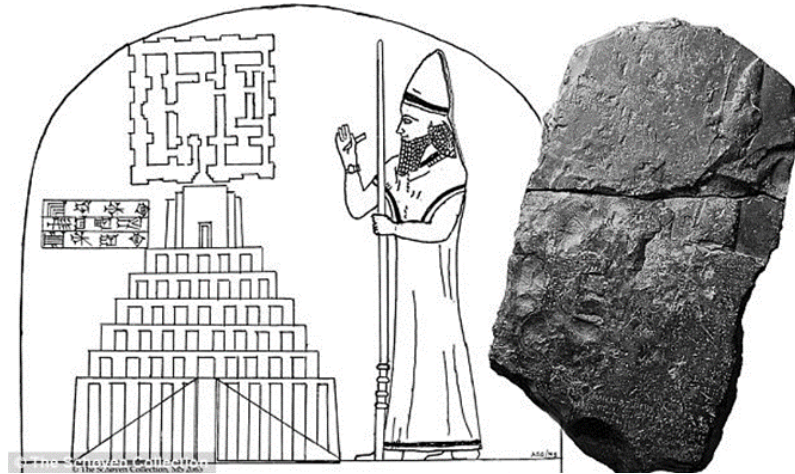
Eski Mısırlıların eserlerine bakıldığında, renge ne kadar çok önem verdikleri anlaşılmaktadır. Mısırlılar, kontrast renkleri birlikte kullanarak her tonun eşsizliğini vurgulamak istemişler ve çok iyi sonuçlar elde etmişlerdir. “Bu dönemde renge sembolik anlamlarda yüklenmiştir. Örneğin, sarı; altın ve güneşi, kırmızı insanı, yeşil

doğanın sonsuzluğunu, mor toprağı, mavi ise cenneti simgelemektedir” (Yamaner, 2001,27).

Resim 10: Mısır Sanatı

Mezopotamya uygarlığında da renk oldukça önemlidir. Mezopotamya denilince birçoğumuzun aklına Babil Kulesi gelmektedir. Mimarisiyle insanı şaşırtan ve büyüleyen bu yapı, kare formundadır. Dünya harikası kabul edilen Babil Kulesi Tanrı Marduk adına inşa edilmiştir. Kulenin kutsal bir anlamı vardır; yeri göğe bağlayan kutsal ağacı temsil etmektedir. Her katı farklı renklerde yapılmıştır.

Resim 11. Babil Kulesi

“Satürn’ü temsil eden birinci kat, siyah

Jüpiter’i temsil eden ikinci kat, turuncu

Mars’ı temsil eden üçüncü kat, kırmızı

Güneş’i temsil eden dördüncü kat, sarı

Venüs’ü temsil eden beşinci kat, yeşil

Merkür’ü temsil eden altıncı kat, mavi

Ay’ı temsil eden yedinci kat, beyaz renklidir” (Muradoğlu, 1992,18).

Bazı kaynaklarda da ise her bir kat Tanrı’ya ulaşmanın basamaklarını sembolize etmektedir. Bu basamaklar şöyledir: “Birinci kat taşı, ikinci kat ateşi, üçüncü kat bitkiyi, dördüncü kat hayvanı, beşinci kat insanoğlunu, altıncı kat güneşi ve gökyüzünü, yedinci kat ise melekleri simgeler” (<http://www.gizemligercekler.com>).

Mısır’da, Mezopotamya’da, Çin’de ve Hindistan’da renkler; kültürün, dinin ve mistisizmin dili olmuş; bütün uygarlıklarda, kısacası insanlık tarihinde her zaman önemli bir yer edinmiştir.

2.4.1.Renk Çeşitleri

Renkler, üzerinde bulunduğu nesneyi ifade edip onu tanımlayan çok güçlü bir araçtır. Nesnelere, üzerine düşen ışıktan ve çevresindeki diğer nesnelere etkilenmektedirler. Renkler de yalnız ışığın geliş açısına göre değil bulunduğu ortama göre farklılık göstermektedir. Işığın prizmadan geçmesi sonucunda oluşan renkler: Ana renkler, ara renkler, nötr renkler, sıcak ve soğuk renkleri oluşturmaktadır.

Ana Renkler: “Ana renkler, renklerin yararlı aralığını oluşturmak için birleştirilebilecek renklerin dizidir. İnsanların kullanabileceği üç ana renk vardır;

çünkü insanın renkli görüşü üç renklidir” (Bozdemir, 2014,21). Ana renkler, kırmızı, sarı ve mavi renklerden oluşur.

Resim 12: Ana Renkler

Bu renkler, birbiri üzerine geçen yansıtıcı ışıklarda, renklerin ekleyici birleşimi için kullanılmaktadırlar. Bir ana renk, başka bir ana rengin içinde bulunmaz. Fakat ara renkler, sıcak renkler ve soğuk renkler, ana renklerin karışımlarından oluşmaktadırlar. Kandiski ana renklerin, gözün retinasına çok güçlü bir şekilde etki ettiğini savunmuştur. Sarı renk en yüksek derecede dağılıcı bir etkiye sahipken; kırmızı renk içeri doğru yoğunlaşmakta; mavi renk ise toparlayıcı bir etki oluşturmaktadır (Yamaner, 2001,15). Ana renkler birbirlerinden çok farklıdır çünkü ortak elementleri yoktur.

Ara Renkler: En az iki ana rengin, birbiriyle karıştırılmasından elde edilen yeni bir renk ara renktir ve bu karışım sonucunda ortaya çıkan ara renkler: Turuncu, yeşil ve mordur. Bu üç ara rengin, birbirleriyle ortak bir ana rengi vardır. Örneğin, turuncu ve mor renk içinde “kırmızıyı”, turuncu ve yeşil renk “sarıyı”, yeşil ve mor da “mavi” rengi barındırmaktadır. Ara renklerde tıpkı ana renkler gibi temel spektrumu oluşturmaktadırlar.

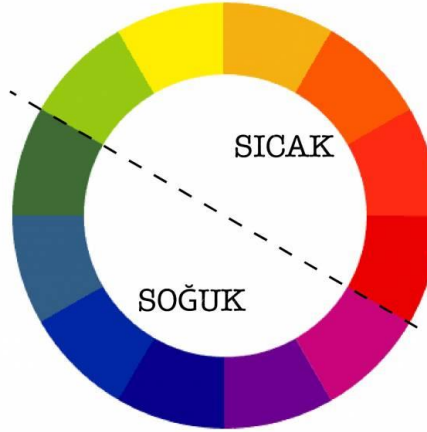

Resim 13: Ara Renkler

Nötr Renkler: “Fizik bilimine göre nötr renkler grubunda siyah beyaz ve gri renk bulunmaktadır. Ana renklerin karışmasıyla ya da doğrudan doğruya bütünleyici renklerin karışmasıyla meydana gelmektedir” (Yamaner, 2001,15).

Sıcak Renkler: Bu grubu oluşturan renkler: Sarı, turuncu ve kırmızıdır. Bilim adamları insan psikolojisinde sıcaklık ve canlılık uyandıran bu renklere “sıcak renkler” adını vermiştir. Sıcak renklerin kırılma açıları az olduğundan gözümüzde yakınlık hissi uyandırır ve bu renk grubunda en öne çıkan renk, sarıdır.

Soğuk Renkler: Bu grubu oluşturan renkler: Mavi, yeşil ve mordur. Soğuk renkler, insan gözünde zayıf titreşim oluşturmakta ve durgun oldukları için sıcak renkler kategorisindeki renklerden sonra algılanmaktadır.

Resim 14: Renk Çemberi

“Soğuk ve sıcak, renk özünün iki zıt özelliğini tanımlar. Renklerde sıcaklık ve soğukluk kesin nitelikler değildir” (Holtzschue, 2009,51). Bir renk, yerleştirildiği yere göre değişiklik gösterebilir, yanındaki bir diğer renge göre, göreceli olarak daha soğuk ya da sıcak olabilir. Örneğin, kırmızı renk mor renge yaklaştıkça soğuk, turuncuya yaklaştıkça sıcak olabilir. Mor ve yeşil soğuk renkler olmalarına rağmen, morun bir tonunun başka bir tonuna göre daha sıcak olduğu söylenebilmektedir. Çünkü morun içindeki kırmızı renk mavi renge göre daha baskındır. Bu durum her ne kadar değişiklik gösterse de sıcak renkler ve soğuk renkler bir ayrım içerisindedir.

“Sıcak ve soğuk renkler arasındaki fark, 18. Yüzyıl sonlarından beri önemini korumaktadır” (Bozdemir, 2015,7).

2.4.2.Renklerde Kontrastlık

Renkleri anlamak için çok eski zamanlardan bu yana yapılan çalışmalar ilk olarak bilim adamları tarafından başlamıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda renklerle ilgili birçok teori ortaya çıkmıştır. Kontrast renk değerleri de bu araştırmaların bir parçası olmuştur. Renk kontrastları Leonardo’dan, Newton’dan beri bilinmektedir.

Goethe’nin de yapmış olduğu renk çemberinde birbirine karşı gelen en uzak iki renk, kontrast (zıt) renkler olarak bilinmektedir. Kontrast renkler birbirlerinin kuvvetini artırarak birbirlerini daha çok güçlendirir ve şiddetlendirir. Her renk, kontrastıyla bir araya geldiğinde öz karakterini daha belirgin hale getirmektedir.

Kırmızı Rengin Kontrastı: Yeşil

Sarı Rengin Kontrastı: Mor

Mavi Rengin Kontrastı: Turuncu

Kontrast renklerin değişik bir özelliği vardır; kontrast olan iki renk birbirlerine zıt olmasının yanı sıra, her zaman ve her yerde birbirlerini aramaktadırlar.

Kontrast renkler bir araya geldiklerinde birbirlerine destek vererek gözlerimizde olduklarından daha parlak, canlı ve güçlü görünmekte, ışık değerlerini en yüksek dereceye çıkarmaktadırlar.

Bilim adamları ve sanatçılar renk kontrastı üzerine çeşitli çalışmalar yapmışlardır. Bu konuda ilk sistemli çalışma Bauhous çerçevesinde Itten tarafından yapılmıştır ve Itten, renklerin fizik niteliklerine dayanan ayrıntılı bir teknik teori oluşturmuştur (Yamaner, 2001,21). “Johannes Itten tasarımda yedi renk kontrastlığının boyut yarattığını belirtmiştir” (Onursoy, 2003,78-79).

2.4.3. Renkler Arasındaki İlişkiler

Kandinsky, rengi fiziksel, kimyasal, fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik açıdan ele alıp araştırmış ve öğrencilerine bu alanlarda uygulamalar yaptırmıştır. Kandinsky, renk bilgisi derslerinde:

- 1) Nesnel varlık olarak renk; özelliği, etkisi, kullanım alanları,
- 2) Rengin işlevi; izole edilmiş renk, birbiriyle ilişkili renkler, renklerin relativ ve absolut etkileri, kompozisyonları, komplimenter kontrast, simultan renk kompozisyonları,
- 3) Renk konstrüksiyonları,
- 4) Renk-mekan, renk-biçim-nesne ilişkileri gibi konuları işlemiştir.

“Renk sınırsızca yayılıp gidemez sınırsız bir kırmızıyı insan ancak düşünebilir ya da zihinsel olarak görülebilir. Kırmızı kelimesini duyduğumuzda, bu kırmızının tasarımımızda sınırları yoktur. Sınırlar, gerekiyorsa, özel bir çabayla ayrıca düşünmeyi gerektirir. Maddi olarak görülmeyip soyut olarak tasarlanan kırmızı bir yandan, kesin olan ve olmayan, salt içsel, fiziksel tınısı olan belli bir içsel imge uyandırır. Bu kelimedenden taşarak, ses veren kırmızı, bağımsız olarak alındığında, sıcaklığa ya da soğukluğa doğru çok belirli bir geçiş de göstermez. Ama bu kırmızı resim sanatında olduğu üzere maddi biçimde verilmek durumunda, o zaman sonsuz çeşitlilikteki kırmızılar dizisi içinden seçilmiş belli bir tonu olması, yani öznel denebilecek bir yoldan nitelenmiş olması gerekir; yüzey üzerinde sınırlanmış mutlak olan, asla kaçınılmayacak nitelikteki öbür renklerden ayrılmış olması gerekir” (Kandinsky, 2001, 37).

Renklerin tek başına ve başka renklerle beraber kullanımları bazı farklılıklar yarattığı söylenmekte ve ilişkilerinden doğan etkileri şu şekilde maddelemektedir:

- 1) Bir renk kendinden koyu bir çerçeve içinde açık; açık bir çerçeve içinde ise koyu gözükmektedir.

- 2) Açık renkler hafif ve yumuşak bir etki yaratmakta; koyu renkler açık renklere göre daha ağır gözükmetedir.
- 3) Sıcak renkler soğuk renklere göre daha yakın ve büyük gözükme ve buldukları ortamda dikkatleri üzerlerine çekmektedirler.
- 4) Soğuk bir renk olan mavi, derinlik hissi yaratmaktadır (Muter, 2002,75).

Renkler birlikte kullanıldığı zaman birbirlerine yükledikleri anlam ve özellikler bazen arttırıcı ve azaltıcı olurken bazen de nötrleyici etkilere sahip olabilmektedir.

2.5.GÜNLÜK YAŞAMDA KULLANILAN RENKLERİN ETKİSİ VE NİTELİĞİ

2.5.1.Algı Nedir

Algı, dikkat yöneltilerek duyular vasıtasıyla dikkatin yöneldiği şeyin bilincimize varmasıdır. Diğer bir deyişle bilinçli bir farkına varma olarak açıklanabilecek zihinsel bir eylemdir (Akarsu, 1987,20). Birçok kaynakta belirtildiği gibi algı; duyularımız aracılığı ile nesne ve olayların beynimiz tarafından işlenip, anlamlı bir bütün olarak kavranmasıdır. Başka bir tanımla algı, bütün duyularımızın (görme, dokunma, tatma, koklama, duyma) bir araya gelmesiyle oluşan bir süreçtir. Algının iki önemli süreci vardır. Bunlar: Algıda seçicilik ve algıda örgütlemedir.

Algıda Örgütleme: Beyin dışarıdan gelen uyarıcıları düzenli bir biçimde kaydetmektedir. Yani algı, bize gelen uyarıların toplamından daha fazla bir anlam ifade etmektedir ve beyin örgütlemeyi şu şekilde yapmaktadır: “şekil-zemin ilişkisi”, “algıda tamamlama”, “devamlılık”, “yakınlık” ve “benzerlik”.

Algıda Seçicilik: Duyu organlarımız dış dünyada olup bitenlerin çoğunu yakalamaktadır. Ancak birey bunun farkında değildir, bilinci sadece belirli uyarıcıları almaya ayarlanmıştır. Bu seçicilik, kişi için çok önemlidir. Çünkü gelen uyarıcılarla baş edecek tek bir beyni vardır ve bu mekanizma beynin ihtiyaç ve ilgisi doğrultusunda, gelen mesajları elemesini sağlamaktadır (Muter, 2002,44).

“Fert, kendisine gelen uyarıcıların hepsini seçmeye muktedir değildir. Algılamının olabilmesi için kendisine gelen uyarıcılardan bir kısmını seçer, bir kısmını seçmez. Seçilecek algıları etkileyen başlıca iki faktör vardır: 1- Ferdin ilgi ve dikkati, 2- Uyarıcının özelliğidir.” (Britannica, 2005,376).

Algılamının seçici olması sayesinde, çok sayıda mesajla karşı karşıya kalırsa bile beyin bu mesajların kendisi için en önemli olanını dikkate almaktadır. Beyin sadece algının seçici olmasıyla değerlendirme yapmakta ve bütün uyarıcılara karşı uygun davranışta bulunmaktadır.

Algılama: Algılama, içinde bulunduğumuz mekana taraflı bakmaktır. Bireylere yön veren eğitim, kültür, gelenek-görenek, inanç vb. kavramlar algılamının özünü oluşturup yaşantımızı önemli ölçüde etkilemektedir. Her birey, kendi dünyasındaki bütün olayları, kişisel gereksinimlerine göre farklı biçimlerde algılamaktadır. Bu duruma örnek olarak: farklı meslek grubundan olan bireyler, buldukları her ortamı farklı şekillerde algılayacaktır, diyebiliriz. “İnsanın geçmişte yaşadığı deneyimler de algısını önemli derecede etkiler. Kişiyeye bağlı özelliklerle birlikte dışarıdan gelen etkiler algılama biçimini farklılaştırır” (Çağlayan, 2014,168). Kişinin geçmişte yaşadığı bir anı bile dünyayı algılama biçimini etkileyebilir. Örneğin, kırmızı renk geçmişte bir ağaçtan koparıp yediğimiz bir elmayı ya da çocukken ateşe değen elimizin yanık acısını hatırlatabilir.

“Algılama, bilincin ilk ögesidir. Bilinçli yaşamın temelinde, dış dünyadaki nesnelere, insanda var olan açık ya da gizli ön algılara sunulması, yani algılanarak, ön algılar kitlesine katılması süreci yatar. İnsan eyleminde dış dünyanın zihinde oluşturduğu temsili imgeler etkindir, bu imgeler ise algılardır. Dünyayla ilişkilerimizi duyular aracılığıyla yürüttüğümüz, iyiyi ya da kötüyü yaşam tanımlarımızı, duyularımızın bize ilettikleri mesajlara göre düzenlediğimiz için, bilim adamlarının bu ilgisini yadırgamamak gerekir. Algılama, salt duyulara bağlı fizyolojik bir süreç değildir. Bunun ötesinde belki de daha önemlisi duyuların merkezi sinir sistemini elektro-kimyasal yolla ilettikleri enerji kotalarından ibaret olan mesajların, yapısal bir biçimde anlamlandırılması sürecidir.” (İnceoğlu, 2000,64).

Birey içinde bulunduğu ortamda nesnelere verdiği mesajlardan sadece bir kısmını algılayabilmekte ve uyarıcı mesajların büyük bir bölümü duyu alıcılarına ulaşamadığından algılanmamaktadır.

Algılama sürecini iki faktör etkilemektedir. Bunlar: Algılayan kişinin durumuna ve uyarıcı mesajı veren nesnenin yapısal özelliklerine göre ele alınmaktadır. Uyarıcı mesajlar algımızı ve dikkatimizi önemli ölçüde etkilemektedir. Uyarıcının şiddeti, rengi, hareketliliği gibi özellikler algılayan birey açısından önemlidir. “Algılama, kişisel ihtiyaçlar ve inançlar doğrultusunda çalışmaktadır”(Haykır, 2016,153). Algı türleri beş duyu organımıza göre sınıflandırılmıştır. Bunlar: Görsel algılama, işitsel algılama, dokunsal algılama, boyutsal algılama, kokusal algılamadır.

Görsel Algılama: “İnsanların gözlerden gelen bilgiyi anlamlandırıldığı dış dünyadaki imgelerden ortaya çıkan bir süreçtir ve insan için gereklidir” (Arıkan, 2008,22). En fazla bilgi almayı sağladığı için diğer algı türlerine göre en önemlisidir.

İşitsel Algılama: İşitsel algılama, görsel algılamaya en önemli desteği vermektedir. Duyduğumuz sesler bulunduğumuz ortamı algılayabilmemizi sağlamaktadır. Örneğin, bir melodi ya da insan sesi bulunduğumuz ortamı algılama durumumuzu değiştirebilmektedir.

Dokunsal Algıma: Birey gördüğü bir objeye sadece bakmakla yetinmez. Onlara dokunarak kesin bir algısal sonuca varmaktadır.

Boyutsal Algılama: “Nesnelerin ölçüleri, ölçülerin diğer ölçülerle ilişkileri ve ölçeklerle ilgilidir. Boyutsal algılama türü mekânın algısında ölçeğin etkisini belirtmektedir. Mekânda ölçekten bahsedilirken söz konusu olan diğer mekân ve nesnelere kullanan insan olduğundan, bunların tasarımında insan ölçeği temel alınır” (Çağlayan, Korkmaz, Öktem, 2014,169).

Kokusal Algılama: Mekan içerisinde bulunan kokular uyaranların ne olduğu ile ilgili bize yorumlama olanağı vermektedir. Örneğin, girdiğimiz bir ortamda hoş

olmayan bir koku varsa o ortamda bulunma isteğimiz azalır bu yüzden mekandaki kokular, mekanın algı ve deneyimini değiştirerek farklılaştırır.

2.5.2. Renk Algısı

Renk, gözden geçip, gözün arkasına düşen ışığın neden olduğu öznel bir duyumdur (Ural, 1995,11). Bireyin renkleri algılayabilmesi, fizyolojik ve psikolojik özellikleriyle ve ışığa duyarlı olmasıyla mümkündür.

Görme olayı ışık aracılığı ile gerçekleşmekte ve nesnenin üzerine düşmesiyle renk ve parlaklık derecelenmeleri ortaya çıkmaktadır. Görsel açıdan şekil ve zeminin ayırt edilebilmesi için farklı renk ve parlaklığa sahip olmaları gerekmektedir. “Rudolf Arheim bütün görsel oluşumların, var olmalarını parlaklık ve renge borçlu olduklarını söylemektedir” (Ural, 1995,11).

“Renk hakkındaki deneyimler algı ile başlar. Algı, fiziksel bir olaydır ve vücudun dış dünyadan aldığı etkiye bir yanıttır. Işık ya da görülen enerji, görme duyusu için bir etkidir. Bir ışık kaynağından yayılan ışığın niteliği ve rengi ölçülebilir” (Holtzschue, 2009,31).

Bireyin gelen mesajları anlamlandırmasını ve renkleri algılamasını sağlayan göz ve beyindir. Bu bağlamda fizik ve psikoloji gibi alanlar renk kavramıyla yakından ilgilenmektedir. Renk, algılanan nesnenin önemli bir parçasıdır. Renk algısı psikolojik ve fizyolojik ortamlara bağlı olarak gerçekleşmekte, yaş, cinsiyet, alışkanlıklar vb. konulardan da etkilenebilmektedir. Bireyin geçmişte yaşadığı olumsuzluklar, iyi veya kötü yaşanmışlıklar ve daha fazlası renklerle ilgili farklı duyumsamaları beraberinde getiren faktörlerdir.

Renkler sıcaklık, soğukluk derecelerine göre kişiye mutluluk, sevinç, üzüntü gibi psikolojik etkilerde bulunduğu gibi kan basıncını ve kalp ritmini de etkileyerek fizyolojik özelliklerine de olumlu ya da olumsuz etki etmektedir Rengi görmek duyumdur, o rengin tanımını yapmak ise algılama yoluyla gerçekleşmektedir. Örneğin, kırmızı rengi görmeyen birine kırmızı renk tanımlanamamaktadır. Bu yüzden “kırmızı nasıl bir renk” diye sorulduğunda cevabı bilemeyecektir. Çünkü algı

oluşmamıştır. Çocuklarda da algı zayıf olduğu için renkleri karıştırabilmektedirler. Herhangi bir objeyi ilk algıladığımızda zihnimizde belirli bir etki oluşmaktadır. Tekrar bir karşılaşmada doğrudan aynı etki hatırlanmaktadır. Örneğin, manavdaki sebze ve meyveleri zamanla birbirinden ayırt etmek gibi. Renkler spektranın ne olduğu hakkında da bilgi vermektedir. Bu durumu şöyle örnekleyebiliriz, kırsal bir bölgenin mera mı yoksa bozkır mı olduğunu rengine göre anlaşılmaktadır. Başka bir örnekle, kişinin yüzü kızarmış ya da sararmışsa duygusal ve fiziksel bir durum söz konusudur. Bu durum kişinin duygu durumu veya fiziksel koşulları hakkında bilgi vermektedir.

Renk nesne ve objenin ne olduğu hakkında bilgi vermektedir. Trafik ışığında bulunan renklerin her biri, birer anlam taşımakta ve insanları yönlendirerek trafik seyrini düzenlemektedir. Öte yandan renkler, doğada bulunan canlılar hakkında da insanogluna önemli bilgiler vermektedir. Bazı bitki türleri renklerine göre tehlike mesajları vererek etrafında bulunan canlıları uyarmaktadır.

“Orman kurbağaları ile yapılan bir araştırmadan yola çıkarak kurbağaların iki nedenle renk değiştirdiği öne sürülmektedir. Bunlardan biri kendilerini avlayabilecek canlılardan kendilerini korumak ve diğeri vücut sıcaklıklarını dengelemektir. Aynı araştırmada dişi kurbağaların renklerinin erkek kurbağaların renklerinden daha açık olduğu fakat içinde buldukları durumlara benzer tepkiler verdiklerinin altı çizilmektedir. Daha parlak ortamlarda daha açık, daha az parlak ortamlarda daha koyu renk aldıkları bilinmektedir” (Memiş, 2007,4).

Beyindeki renk algılama merkezi etkisiz hale geldiğinde dünyayı siyah görür ve hayattan zevk alamayız. Goethe'nin Faust'a dediği gibi “Sevgili dostum, gri sadece kuramdır; yeşil de yaşamın altın ağacı” (Yamaner, 2001,58).

2.5.2.1. Renk Algısında Bireysel Farklılıklar

“Renk algısında kültürler arası bazı fizyolojik temele dayalı benzerlikler olduğu gibi çevresel, kültürel faktörler ve bazı fizyolojik faktörlerin renk algısını etkilediği yapılan araştırmalar sonucu bilinmektedir” (Memiş, 2007,31).

Renk algısı, kişiden kişiye göre farklılık gösterdiği gibi yine aynı kişide yaşa bağlı olarak zamanla değişiklik gösterebilen bir algılama biçimidir. Renk algısının bu şekilde değişiklik göstermesinin nedenleri arasında yaşın yanı sıra, kişide oluşan yorgunluk ya da hastalıklara bağlı ilaç kullanımları gibi durumlardan söz edilebilmektedir.

Renklerin bireysel farklılık göstermesinin psikolojik duygularla alakalı olduğu söylenebilmektedir. Birey farkında olarak veya olmayarak, iç dünyasındaki duygu durumunu renk seçimlerine göre ortaya koyabilmektedir. Kandinsky ruhun bedenle olan bağlantısına dikkat çekerek bir rengin bendende ruhsal sarsılmaya neden olacak kadar büyük bir etkisi olduğunu söylemektedir (Kandinsky, 2009,47-48). Renkli görme durumu sadece gözün mekanizmasıyla alakalı olsaydı herkes renkleri aynı şekilde algılardı. “Ünlü sanatçı Gombrich, insan gözünü: “ biyolojik açıdan hiçbir zaman yansız görmeyen” olarak niteler” (Karadağ, 2004,38).

2.5.2.2. Renk Algısında Yaş ve Cinsiyet Farklılıkları

Renk algısında bireysel farklılıklar olduğu gibi yaş ve cinsiyet faktörünün de etkisi bulunmaktadır. Örneğin kadınların tercih ettiği renkler ağırlıklı olarak kırmızı ve pembenin tonları iken, erkeklerin tercihleri siyah, gri, bordo, kahverengi ve yeşilin koyu tonları olmaktadır. Kız çocuklarının en çok tercih ettiği renkler pembe olurken, erkek çocukları pembeyi reddetmektedir. Renk tercihlerinde cinsiyet farklılıkları üzerine birçok araştırma yapılmış ve yapılmaktadır.

Renk tercihlerinde cinsiyet farklılıkları üzerine H.Frieling, Almanya, Hollanda, İsviçre, Avusturya gibi ülkelerden seçtiği denekler üzerinde renk tercihleri ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Bu deneklere 23 adet değişik renk gösterilmiştir. Bu renkleri seçerken, aralarında esas farklılıklar olan renkleri tercih etmiştir. Örneğin, leylak, kahverengi, toprak sarısı gibi. Bu renkleri 5-28 yaş arasındaki çocuk ve gençlere göstermiştir. Bu deneylerin sonucunda, tercih edilen ya da edilmeyen her rengin ruhsal bir nedeni olduğu yorumunu yapmış ve bir takım sonuçlara varmıştır: çocuk yaşta reddedilen siyah, gri gibi renkler, ileriki yaşlarda tercih edilmiş, yine çocuk yaşta tercih edilen roza, eflatun ve mor gibi

renkler ise, ergenlik çağı sonrası reddedilmiştir. H.Frieling'e göre, "çocukluktan gençliğe geçiş döneminde yaşanan sorunlar, zihin bulanıklığı ve dış çevreye açılma, iletişim kurmaya başlama gibi yaşanan gerçekler, kişilerin renk tercihlerini kökünden değiştirmekte ve derinden etkilemektedir (Özdemir, 2005,396).

2.6.MEKANDA RENGİN ALGIYA ETKİSİ

Mekan, insan hayatına etki eden ve bireyin biyolojik, sosyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan bir ortamdır. "Mekanın anlamsal çözümlemesine neden olan deneyimlemede, beş duyu organıyla gerçekleşen ve belleğin katkısıyla anlamsal bütünlüğe varan süreç algı mekanizmasında etkilidir. Bu süreç, mekan çözümlenmede algı mekanizmasının bütüncül bir sistem içerisinde paralel duyumlama süreçlerinin birleşimiyle gerçekleştiğini açıklamaktadır"(Manav, 2015,22).

Mekarlarda kullanılan renkler, kişileri psikolojik açıdan olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Mekarlarda kullanılacak renk seçimleri öncelikle bireyin kendisi üzerinde oluşabilecek psikolojik etkilere ve rengi anlamasına bağlıdır. Örneğin, iç mimarlar tasarımlarını gerçekleştirirken kullanıcıya uygun renk seçimleri ile renksel bir huzur verebilmeyi amaçlamaktadırlar.

"Mekan içlerinde bir odadaki yapı bünyesi ile ilgili düşey ve yatay çizgilerin renklerle daha belirgin hale getirilmesi hacim görünüşüne etki yapar. "Niçin evlerimizin duvarları beyazdır?" diye sormuş Sayın Bedri Rahmi Eyüboğlu. Beyazdır ya da açık renge boyanmıştır. Çünkü açık renk mekanı daha geniş gösterir, insana ferahlık hissi verir. Göz açık rengi daha uzaktaymış gibi görür. Günümüz dekoratörleri açık renk ile birlikte koyu renkleri de tercih ediyorlar. Bordolar, sarılar, yeşiller oda duvarlarında yer alıyor. Hatta bir odanın bir duvarı daha yakın görünmesi için koyu tonda bir renge, diğer duvarı ise daha uzak görünmesi için açık renge boyuyorlar (Erim, 2000,16).

Bu bağlamda renk, mekanın algılanmasına yardımcı olan bir unsur ve farklı renklerin oluşmasında önemli bir faktördür (Yamaner, 2001,63).

2.7.YAŞAMDA RENK FAKTÖRÜNÜN YERİ

İnsan, kendisi için oluşturduğu dünyanın merkezinde yer almakta ve bulunduğu dünyayı algılama sürecinde renklerden faydalanmaktadır. Diğer canlıların için de yalnızca insanoğlunun renkleri görmesi ise duyumsal bir üstünlüktür. İnsanlar renkli görme özellikleriyle üstünlük sağlarken, bazı canlılar da buldukları ortamın rengine bürünüp olağanüstü kamuflaj olma özellikleriyle biyolojik üstünlük sağlar ve bu şekilde hayatlarını sürdürürler.

Renkler insan yaşamının neredeyse her yerinde olup, nesnelere çözümlemeye ve ayırt etmeye kolaylık sağlamaktadır. Güvenlik amaçlı oluşturulan kimyasal madde uyarılarında renklerden yararlanılmıştır. Örneğin, yangın tüpünün kırmızı renk olması, mor rengin radyo aktif tehlikeyi çağrıştırdığı ya da günlük yaşamda kullanılan su bataryalarının üzerinde yer alan renklere göre kırmızının sıcak suyu, mavinin ise soğuk suyu sembolize ettiği bilinmektedir.

Yaşantımızın önemli bir parçası olan reklamlar, psikolojik etkileri olduğu için renk faktöründen faydalanmaktadır. Psikolojik etkilerinin yanı sıra mesaj veren bir özelliği olduğu için bireyin satın alma isteğini de etkilemektedir. Moda dünyası her sene yılın rengini belirleyerek giyimden aksesuara kadar birçok unsurda etkili olurken, tiyatro ve sinema dünyası da set, dekor ve kostümlerde kullandığı renklerle istenilen ortamı oluşturmaktadır (Yamaner, 2001,47). Bu bağlamda görsel iletişimin temel unsurlarından en önemlisi renklerdir denilebilmektedir.

2.8.RENKLERİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ VE ANLAMLARI

“Psikoloji, insan ve çevresi arasındaki ilişkileri inceleyen bir bilimdir. Genel olarak, bireyin iç ve dış çevresinden gelen etkilere gösterdiği tepkileri gözler, bunların nedenlerini inceler” (Muradoğlu, 1992,7).

Renklerin insanları hem duygusal hem biyolojik hem de psikolojik yönden etkilediği bilinmektedir. Rengin insan üzerinde yarattığı etkiler, ortak yaşantılarına ve psikolojik temellere dayanmaktadır. Göze gelen farklı renklerin yaydığı ışığın hipofiz bezini uyaran hipotalamustaki duygulanım merkezini dolaylı olarak etkilediği

araştırmalar sonucunda saptanmıştır. Hipofiz bezi, endokrin sistemi ve bu sistemin salgıladığı hormon düzeyini ve bununla birlikte oluşan duygulanım durumlarını kontrol etmektedir. Yani, algılanan renklerin insan duygulanım durumuna bıraktığı etkiler, beynin bazı hormonların aktive olması yolunda uyarılması sonucu oluşmaktadır (Muter, 2002,78).

Renkler, psikolojik etkileri bakımından bilim ve sanatta, günlük yaşantımızın birçok alanında karşımıza çıkmakta ve görsel iletişim kurmamızı sağlamaktadır. Öyle ki günlük yaşantımızda karşımıza çıkan bazı söylemler renklerin üzerimizde oluşturduğu etkileri göstermektedir. Örneğin, üzüntü duyan biri için “karalar bağlamak, saçlarına ak düşmek...” rahatsızlanan kişi için “beti benzi sararmak” gibi. Sanatçılar da duygularını, resimlerinde kullandıkları renkler aracılığı ile dile getirmektedirler. Tüpün içindeki durağanlıktan kurtardıkları renklere, yani bir anlam kazandırmakta ve eserlerini izleyicisinin beğenisine sunarak, duyularına hitap etmektedirler. Renklerin insan duyguları üzerindeki etkileri kişiliklerine, kültürlerine, örf ve adetlerine göre farklılık göstermektedir. Renk psikolojisine bireysel yönden bakıldığında kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini söyleyebilmekteyiz. Birinin hoşuna giden bir renk, diğer bir kişinin hoşuna gitmeyebilir. Örneğin, birey giysi ve dekor seçimlerini sevdiği renklere göre yapmaktadır. (Tokgöz, 2010,56).

Renkler, psikolojik etkileri olmasının yanı sıra, tedavi etmek amaçlı da kullanılmaktadır. Tedaviye ihtiyaı olan hastalar, renk terapistlerine başvurarak kendilerine huzursuzluk veren bütün içsel çıkmazlarından kurtulabilmektedirler. Shifra Stein, Dr. Shelly Wu'nun renk terapisi hakkındaki çalışmalarını inceleyerek renklerin gündelik hayatta nasıl kullanıldığını örneklerle açıklamıştır. Bazı renklerin rahatlatıcı etkileri olduğu gibi bazıları da insanda hareketliliği arttırmaktadır. Örneğin, kırmızı ve turuncu renkler, yüksek enerjili renklerdir. Bu renkler özellikle "fast-food" mekanlarında müşterilerin sindirimini hızlandırmak ve onların hareketliliğini artırmak için kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra müşterilerin çok fazla kalmamalarını sağlamak için başvurulan bu yol, renklerin insanlar üzerindeki etkilerine güzel bir örnek teşkil etmektedir (Keskin, 2010,24).

Resim 15: Fast-Food Mekanı

Renk terapistleri, renklerin insanlara her bakımdan faydalı olduğunu kabul etmişlerdir. Her bölümde uygun rengin kullanımı şüphesiz olumlu etkiler göstermektedir. Terapistlerin yaptığı bir araştırmada, fabrikada çalışan kadınların büyük bir kısmının zamanla işe gelmemesiyle, yöneticiler renk terapistine başvurdular. Terapist mekanda araştırmalar yaptıktan sonra, problemin ana sebebinin çalışma alanındaki mavi boyalı duvarlar olduğunu belirledi. Mavi rengin yoğunluğu, kadınlarda olumsuz etki uyandırıyor. Bunun üzerine duvarlar terapistin tavsiyesi üzerine açık kahverengiye boyandı. Mavi rengin dengeli etkileri ile katılım normale döndü (Bozdemir, 2014,174).

Hindistan, Çin ve Mısır gibi “Doğu” kültürleri de renklerle terapi yöntemini kullanılmaktadır. Bu yöntemle tedavi olmaya çalışarak kendilerini daha iyi hissetmektedirler. Örneğin, Antik Mısır’da hastalar, renkleri farklı olan odalara alınarak tedavi ediliyorlardı. Hindistan’da ise renk toplarıyla tedavi yöntemi uygulanıyordu. Kandinsky, rengin ruha direkt bir etkisinin olduğunu söylemekte ve gözün renge olan ilgisini iki etkiyle açıklamaktadır: birisi fiziksel etki ve ikinci ise ruhsal etki. Fiziksel etki bağlamında renk, bakan göze çarpıcı gelerek kişiye bir zevk verir; fakat bir süre sonra başka bir rengin etkisiyle o fiziksel izlenim unutulmuş olur. Bu durum, ruhsal etki olmayıp fiziksel duyguların kısa süreli bir duygulanım olduğunu belirtmektedir (Balkar, 2011,65).

Renkler, hislerimizi ve davranışlarımızı etkilemekte; vücudumuz da bu etkilere fizyolojik olarak cevap vermektedir (Akkın ve ark, 2004,277).

Renklerin anlamları ve üzerimizde oluşturduğu etkiler şöyledir:

Beyaz: Beyaz renk, masumiyeti çağrıştıran bütünleyici bir renktir. Tamamlayıcı olmasının yanı sıra yeni bir başlangıcı simgelemektedir (Bozdemir, 2014,103).

Umudun rengidir. Öyle ki gelinler güzel ve temiz bir hayata başlamak umuduyla beyaz gelinlik giymektedirler. İnsanın ruhunu arındırmakta ve içsel çöküntülerini dindirmektedir. Leonardo da Vinci, “Güzel olmasını arzuladığın şu renkler için önce daima saf beyaz bir zemin hazırla” demiştir. Kültürlere göre farklılık gösteren beyaz renk, Batı’da saflığı temsil ederken Hint ve Japon kültüründe ölümü ve yası temsil etmektedir (Finlay, 2002,107).

Beyaz renk barışın ve teslimiyetin sembolüdür. Bu yüzden beyaz güvercin aklımıza direkt barışı getirir. Savaşlarda beyaz bayrak kaldırılması da barışa bir davettir ya da teslim olmayı simgeler.

Resim 16: Beyaz Güvercin

Resim 17: Teslimiyetin Göstergesi ‘Beyaz Bayrak’

Siyah: Siyah tüm renkleri emen fiziksel bir yapıya sahiptir. Beyazın zıttı olan siyah renk, iyi-kötü, gündüz-gece, yaşam-ölüm gibi doğal ikilemleri temsil etmektedir. Renkler içerisinde en koyu olan siyah, insan belleğinde olumsuz etkiler bırakan bir renktir. Mutsuz bir sonu ya da olumsuz bir sonucu çağrıştırmakta, karamsarlığı, kasveti ve kötülüğü, sembolize etmektedir (Coşkuner, 1995,82).

Eski Sami ırklarında siyah renk yası temsil etmekteydi. Ölen kişinin yakınları cenazelerinden ayrılmamak ve üzüntülerini göstermek için yüzlerini kül ile karartırlardı (Akkın ve ark.2004,277). Benzer bir durum eski Türklerde de vardı. Büyük bir ateş yakılır, çıkan alevler siyah olursa Han ya ölecek ya da uzun bir yolculuğa çıkacak anlamına geliyordu (Naskali, 2017,29).

Siyah renk, Hindistan, Çin ve Japonya kültürleri dışında birçok kültürün yas rengi olmaktadır. Günlük yaşantımızda kullandığımız bazı cümleler de siyah rengin kasvetini dile getirmek için bize aracı olmaktadır. Örneğin, “kara haber tez duyulur” gibi. Öte yandan özgüvensizliği, içe kapanıklığı ve dış dünyadan gizlenmeyi temsil etmektedir. Örneğin çocuklar ergenlik çağına girdiği zaman siyah rengi çok fazla tercih ederler. Çünkü karamsar tavır ve davranışlarıyla ruh halleri sürekli değişmektedir. Başka bir örnekle: Fazla kilolarından şikayet eden biri, renk tercihini siyahtan yana kullanıp, siyah kıyafet seçimleriyle kilolarını gizleyerek kendini daha iyi hissedebilir. Siyah ciddiyetin ve resmiyetin rengidir. İş görüşmelerine giden kişiler genellikle bu yüzden siyah takım elbise giymektedirler. Bireyi disiplinli ve otoriter olmaya davet etmektedir.

Resim 18: İş Görüşmelerinde Siyah Renk Seçimi

Kırmızı: Kırmızı iddialı bir renktir. Girişken olmayı sembolize eder. Güç ve kudretin rengidir. Kral ve kraliçelerin pelerinleri ya da imparatorların ve asilzadelerin kıyafetleri bu yüzden kırmızıdır. Aynı zamanda saldırganlığın rengi olduğu için arenalarda boğaya meydan okumak için kırmızı renk kullanılmaktadır (Muter, 2002,69).

Kırmızı, dikkat çekici ve tahrik edici bir renk olduğu için adrenal salgısını artırır ve sinirleri uyarır. Aşkı temsil eder ve hoşlanma hissi uyandırır (Erim, 2000,12). Kırmızı renk heyecan verici bir özelliğe sahiptir ve baştan çıkarıcıdır. Bu yüzden birçok bayanın özel günlerde kırmızı renkli kıyafetler giymeleri ya da kırmızı renkli ruj sürmeleri tesadüf değildir. Kan basıncını artırarak nabzı hızlandırır. Reklam sektörlerinde kırmızı renk sıklıkla kullanılır çünkü dikkat rengidir. Kırmızı sıcak bir renk olduğu için fiziksel olarak da sıcaklık vermektedir. Örneğin, duvarları kırmızı olan bir odada oturan kişi, bu rengin verdiği ısı ve hareketlilik ile yerinde duramaz ve hareketlerini kısıtlayamaz. Ayrıcı iştah rengi olduğu için birçok yeme içme mekanlarında tercih edilen bir renktir (Tokgöz, 2010,58).

Kırmızı renk içerdiği güçlü titreşim etkisiyle kişide canlılık ve hareketlilik uyandırırken, aşırı kullanıldığında ise huzursuzluk gibi etkiler oluşturmaktadır.

Resim 19: Kırmızı

Sarı: Sarı renk zihni uyaran bir etkiye sahip olmakta fakat aşırı kullanıldığı takdirde depresyona, şüphe ve güvensizliğe yol açabilmektedir (Özyurt, 2016,16). Sarı renk güneşi ve bereketi simgelemektedir. Bereketi simgelemesinin nedeni buğdayın sarı renkli olmasıdır. Fakat kültürlerle göre farklılık göstermektedir. Türkler de sarı renk, dünyanın merkezini ve hastalığı, Eski Mısır'da altını ve kıskançlığı, Çin'de saltanatı ve sarayı, Avrupa'da yaşama hırsını simgelemektedir. Hint geleneğinde ise bekar kızlara sarı renkli kıyafetler giydirilmekte ve bu şekilde evlenene kadar kötü ruhların bedenlerinde çıkarıldığına inanılmaktadır.

Resim 20: Hint Geleneklerinde Bekar Kızların Sarı Renkli Kıyafetler Giyinmesi

Batılı ülkelerin bazılarında sarının koyu tonları; dışlanmışların, ihanetin ve yalanın rengi olarak kabul edilirken, İngilizcede 'sarı çoraplar giymek' ve Fransızca da 'sarı gülüş' deyimi, ihanete uğramayı, ifade etmektedir. Çin'de kutsallığı sembolize ederken Yunanistan'da üzüntüyü, Fransa'da ise kıskançlığı belirtir (Çınar, 2015,37).

Hareketliliğin simgesi olan sarı renk; ferahlık, mutluluk, sevinç anlamlarını taşır. Hastalık, mutsuzluk, zayıflık çağrışımları yaptığı da söylenir. İnsan da güzel düşünceler uyandırır. Çalışma odalarında kullanılması en doğru renktir. Çünkü mental etkinlikleri artırır, insanı diri ve zinde tutar. Dışa dönük bir renktir. Picasso: "Kimi ressamlar vardır, güneşi sarı bir leke haline getirir, kimi ressamlar vardır ki sarı bir lekeyi güneş haline getirirler" diyerek sarı rengin ressamlar üzerindeki etkisini bu şekilde açıklamıştır (Tokgöz, 2010,59).

Kullanıldığı mekanda uyarıcı bir etkisi vardır. Kişiyi melankolik olmaktan kurtarıp neşelendirir. Fakat sarı rengin bazı tonları gerginliğe ve sinir bozucu olmaya sebebiyet verebilir. Örneğin, limon sarısı çok neşeli bir renk olmasına rağmen özellikle gençlerin odalarında hakim renk olarak kullanıldığı zaman sinir sistemini olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Bu yüzden bu rengi kullanırken başka bir renk ile denge sağlanmalıdır (Keskin, 2010,25).

Günlük yaşantımızda sıklıkla kullandığımız yaya geçitlerinde sarı rengin olması diğer renklere göre daha hızlı algılanmasından ve titreşiminin yüksek olmasındandır. Sarı renk akıl ve zihin gücünü temsil etmekte ve zihinsel bilgileri taze tutmaktadır. Beynimizin sol lobunu hareketlendirmektedir (Bozdemir, 2014,99).

Turuncu: “Turuncu etkinliğin, ilerleme ve enerjinin simgesi ve göstergesi olarak ifade edilmektedir” (Küçükdoğan, 2005,91). Maceranın ve sosyal iletişimin rengi olup sıcaklık ve mutluluk verir (Bozdemir, 2014,94).

Duyularını bastırılmış veya içine kapanmış kişiler bu renkle ruhlarına canlılık kazandırarak özgüven sahibi olmaktadırlar. Kendilerini daha iyi hissedip, sosyalleşerek özgür bir kimlik kazanırlar ve depresif duyguları uzaklaştırmaktadır. Turuncu renk koyulaştıkça dünyevi duyguları harekete geçirerek, ciddilik ve olgunluk sembolü haline gelir. Güneşi, enerjiyi, bolluk ve bereketi çağırır (Çınar, 2015,39). Turuncu kırmızıya dönükse daha neşeli bir renk olur. Bu yüzden çocuklar bu rengi çok severler. Fakat uzun süre bakıldığında göz yormaktadır (Tokgöz, 2010,58).

Renklerin kültürlere göre değişiklik gösterdiğine güzel bir örnek olan turuncu, yapılan anket sonuçlarında Amerikalıların en az hoşlandığı renk olurken Hollanda’da en çok tercih edilen renk olarak karşımıza çıkar. Öyle ki Hollanda da 400 yıldır var olan “Orange Hause” ve milli takım forma renkleri olmasıyla dikkat çeker (Akkın ve ark, 2004,275). Çin ve Japonya’da mutluluk ve aşkı simgelerken, Batı da Cadılar Bayramı’nın rengidir. İrlanda’da Protestanlığın rengi olan turuncu,

Hindistan'da ve Tayland'da Budist rahiplerin kıyafetlerinin rengidir (Özyurt, 2016,14).

Turuncu renk enerjisi en yüksekte olan renktir ve karşısındakini kendine çekmektedir. Hindistanlı rahipler de enerjiye ciddi anlamda inandıkları ve çok önem verdikleri için turuncu dışında bir renk giymezler.

Resim 21: Rahiplerin Turuncu Kıyafetler Giymesi

Mor: Kandisky mor rengi: “Kelimenin fiziki ve ruhi anlamında soğuk bir kırmızıdır. Morda hastalık, sönmüş, hüzünlü bir yan vardır. Morun içerisinde, maceraya dönük esrarengiz bir hava sezilir. Morun insan üzerindeki etkisini kızgın bir demirin suya atılmasıyla doğacak bir hisse benzetebiliriz. Bu renk melankolik karakterlidir. Keder ve hüznü ifade edebilir” şeklinde tanımlamıştır (Tokgöz, 2010,61).

Asaletin temsili olan bu renk, lüksü ve zenginliği, gizemi ve özgürlüğü simgelemektedir (Çağan, 2007,58).

Mor renkte kültürlere göre farklılık gösterir. Antik Roma'da mor, krallığın ve hükümdarlığın rengi olurken, liderliği ve gücü de simgeliyordu. Bu yüzden imparatorlar bu renk kıyafetler giyorlardı.

Resim 22: Mor Kıyafetli Antik Roma Kralı

Yahudilerde de kutsal sayılan bu renk tapınaklarda kullanılmış, Mısır Kraliçesi Kleopatra da sarayında bu renge çokça yer vermiştir. Brezilya'da ölümü simgeleyen bir renk iken, Japonya'da zenginlik anlamına gelmektedir. İngiltere'de, önemli kişilerin cenazelerinde mor renkli giysiler giyilmektedir. Tibet'te kutsal sayılan mor renk, Ukrayna'da sabrın ve güvenin, İran'da da mistisizmin rengidir. Mor rengin bir büyüsü vardır. İçinde kırmızıyı barındırdığı için çok çekici bir renktir. Fakat kırmızı gibi şiddetli değil tam tersine daha sakin ve zariftir.

Mavi: Mavi rahatlatıcı bir etkiye sahip olmasıyla birlikte huzur verir, insanları korkularından kurtarır. Toplumumuzda da yaygın olan nazar boncuğunun mavi renkli olması da nazara olan korkumuzun önüne geçmesindedir. Bununla birlikte gökyüzünün rengi olduğu için sonsuzluğu çağrıştırmaktadır.

Koyulaştıkça negatif bir enerji verir, açık mavi ise umut ve inancı temsil eder. İnsanları çağıran ilahi güzellik etkisi yaratır. Yumuşak ve sakinleştirici özelliğinden dolayı, insanı duygusal düşünmeye davet eder. Kasları gevşetip, kan basıncını düzenlediği için insan sağlığına olumlu etkileri vardır. Konsantrasyon rengidir. İnsanı dış dünyadan alıp kendi iç yolcuğuna çıkarır (Muter, 2002,68). Temizlik ve ferahlık hissi verir. Bu yüzden marketlerde çamaşır tozu ve diğer temizlik ürünlerinin rengi genelde mavidir.

Mavi, ruhani bir renktir. Yüzyıllar önce insanlar, şeytanın ya da şeytani güçlerin, savunmasız bebek ve çocukların odalarında dolaşıp, onların vücuduna girmeye çalıştıklarını düşünüyorlar ve bu korkutucu güçlerin mavi renk tarafından korkutulduğuna inanıyorlardı. Çünkü mavi renk göğün rengiydi. Bu inanç hala Ortadoğu'da devam etmekte ve bazı insanlar kapılarını özellikle maviye boyamaktadırlar (Tokgöz, 2010,60).

Resim 23: Fas Evlerinin Mavi Giriş Kapısı

Araplar için iyi sayılmayan mavi renk, meftun oldukları kadınların göz rengi olması sebebiyle düşman sayılır. Bu yüzden maviyi iyi saymazlar ve sevmezler (Gündüzöz, 2003,81). Gök rengi, mitlerde akı, iffeti, yüceliği ve Allah'a hürmeti simgelerken, Hindistan'da talihin simgesidir. Hinduların inandıkları bir tanrı olan Vishnu, mavi tenli olarak tasvir edilmiştir. Öte yandan aşk tanrısı Krişna'nın rengidir.

Resim 24: Hindu İnanışına Göre Mavi Yüzlü Tanrı 'Vishnu'

Hristiyanların ibadethaneleri olan kiliselerin vitraylarında mavi renk kullanılırken, Yahudiler için de kutsal renk olarak kabul edilir. Çin kültüründe cenneti ve ölümsüzlüğü temsil eder. Eski Mısır'da saygınlığın lahitlerinde kullanılan mavi, gökyüzünü, ölümsüzlüğü, sonsuzluğu ve mutlak gerçeği ifade ediyordu. Asya kültüründe, Moğol- Türk mitolojisinde, Altay boyunun atası sayılan Tangri'nin gücünü sembolize eder (Uçar, 2014,55).

Mavi renk, uykusuzluktan ve şişmanlıktan şikayet eden bireyler için etkili bir renktir. Kilo problemi olanlar sürekli mavi renkli bir tabakta yemek yediklerinde, zamanla iştahlarında azalma olabilir. Yenilikçi, açık görüşlü ve diploması yeteneği olan bireylerin rengidir (Yeker, 2016,21).

Yeşil: Asil bir renktir. Psikolojide temel renk kabul edilen yeşil, armoni ve denge rengidir. Duyguları dengede tutup, rahatlık hissi verir ve yorgun sinirleri rahatlatarak kalbi dinlendirir (Muter, 2002,70). Kişiye umut verici duygular aşılır. Yeşil, canlanmayı simgeler. Örneğin, kışın kuruyan dallar, baharda yeniden hayat bulur canlanır ve yeşillenir. Kişiyi olumlu düşünmeye davet eder. Dinlendirici ve yatıştırıcı bir özelliği vardır. Bu yüzden konsantrasyon ve meditasyon rengidir. Üretkenliği sembolize eder ve zihni uyumlu hale getirir (Yeker, 2016,22).

Tabiatın verimliliğini ve tazeliğini simgeleyen yeşil renk, 'Yeşil Barış' anlamına gelen 'Greenpeace' isimli çevreci sivil toplum örgütünün logosunda da özellikle kullanılmıştır. Çünkü yeşil güven veren bir renktir. Özellikle bankalar da, müşterilerinin güvenini kazanmak için yeşil rengi kullanırlar. Manevi duyguları ön plana çıkaran bir renk olduğu için İslam dininin temsili rengidir; bu yüzden türbe ve camilerde sıklıkla rastlanan bir renktir (Tokgöz, 2010,59-60).

Müslümanlar için cenneti ve muradı temsil eden bu renk, Hz. Muhammed'e inanan ve Onun soyundan gelenler için çok önemlidir ve giysilerinde özellikle yeşil renk kullanılmaktadır. Eskiden kılıç ve kalkanların sap ve kınları yeşil zümrütlerle süsleniyordu. Çünkü yeşil rengin koruyuculuğuna, uğur getirdiğine, dinsel bir niteliği olduğuna inanılıyordu (Uçar, 2014,56).

Hristiyanlar için yeşil renk cezalandırılmış bir renktir. Çünkü dinsizler yaptıkları törenlerde yeşil rengi kullanıp onu kutsal saymışlardır (Akkın, Eğrilmez, Afrashi, 2004,276).

Yeşil rengin çok hızlı bir iyileştirme özelliği vardır. Bu yüzden hastane ziyareti yapan kişiler, hastaya çiçek götürürler. Wshington State Üniversitesinde yapılan bir araştırmada, yeşil bitkilerle dolu bir çevrede insanın daha az fiziksel ağrı hissettiği saptanmıştır. Yeşil bitkilerin ve çiçeklerin olduğu hastane odalarında, ağrı kesici kullanımında ciddi bir azalma olduğu fark edilmiştir. Bunun üzerine yetkililer: “Bir daha ki sefere ağrınız olduğunda hemen bir hap almayın, onun yerine bitkileri seyredin” demiştir (Akkın, Eğrilmez, Afrashi, 2004,276).

Resim 25: Yeşil

Kahverengi: Kahverengi yeryüzünün rengidir. Kararlılığı temsil eder (Akkın, Eğrilmez, Afrashi, 2004,277). Güven veren bir renk olmasının yanında ciddiliği ve sabitliği temsil eder. Bu renk bireyi duygusallaştırır. Sıcaklık hissi verir (Bozdemir, 2014,117-118). Fiziksel rahatlamayı sağlar. Örneğin, enerjisi azalmış birisine “ayağın toprağa basmalı” denir. Kiri kapatan bir özelliği olmasından dolayı bayanların ev dekorasyonunda çok tercih ettiği bir renktir. Kahverengi, doğallığın simgesi olup, dayanıklılık, ağırbaşlılık ve sadeliği de çağrıştırmaktadır. Zihin üzerinde olumlu etkileri olduğu için rahatlamayı sağlamakta ve sosyal dengeyi simgelemektedir. Toprağın ve ağaçların rengi olan kahverengi, insan hareketini hızlandıran bir etkiye sahip olduğu için, insanlar kahverenginin hakim olduğu

ortamlarda çok fazla kalmak istemezler (Çam, 2006,18). Fast-food mekanlarında sandalye ve masaların kahverengi olması tesadüf değildir; “hızlı tüketin ve gidin” anlamına gelmektedir.

Resim 26: Kahverengi

Pembe: Koşulsuz şartsız sevmeyi, büyütmeyi ve merhameti temsil eden pembe renk, kırmızı rengin hareketliliğini, beyazın ise saflığını ve açıklığını almıştır. Pembe koyulaştıkça daha tutkulu ve enerjik bir renk olur. Aşkı temsil eden kırmızının fiziksel tutkusunu hafifletir. Sevecenliğin göstergesi olduğu gibi umudu da temsil eder (Bozdemir, 2014,129).

Pembe, romantik ve hayal kurmaya davet eden bir renktir. Günlük yaşantımız adı çok anılan bir renktir. Bunlar: “Toz pembe hayallere kapılmak, pembe düşler kurmak, hayata toz pembe bakmak...” gibi. Bayanların çok fazla kullandığı bu renk duygusal çöküntü ve zayıflık da yapabilir. Renk psikolojisinde umut anlamına gelen pembe, pozitifdir, tehditkar değildir. Kiraz ağaçları Japonya'nın simgesidir. Bu pembe çiçekli ağaçlar Japonlar tarafından, romantizmin doğaya yansıması olarak kabul edilir. Ağaçlar çiçek açtığı zaman Japonya' da festivaller düzenlenip kutlamalar yapılır (sahriye.blogspot.com). Yapılan araştırmalara göre, bir hapisanenin kapı ve pencere demirleri pembeye boyanmıştır. Zamanla mahkumların agresif davranışlarının kaybolduğu müşahade edilmiştir (<http://www.kigem.com>).

Pembe, insan kalbini yumuşatır, çocuk masumiyetini çağırıştır.

Resim 27: Pembe Kiraz Çiçekleri

Gri: Tarafsızlığın ve kararsızlığın rengidir. Siyaha yaklaştıkça dramatik ve gizemli; beyaza ne kadar yaklaşırsa da aydınlatıcı ve canlı olur. Hareketsizliği ve duygusuzluğu çağırır, nötrdür. Gri içe kapanıklığı ve sessizliği temsil eder (Bozdemir, 2014,113).

Gri renk kişiye canlılık vermez, neşelendirmez, göz kamaştıran bir renk değildir. Resmi bir renktir. Bu yüzden devlet daireleri gibi resmi binaları gri renge boyanır. Tamamlayıcı bir renktir. Gri rengi daha çok diplomat ve hareketsiz insanlar tercih etmektedirler. Dışa dönük ve hareketli kişiler gri rengi sıkıcı bulmaktadırlar.

Resim 28: Gri

2.9.RENK BEĞENİSİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER

İnsanlar, yaşadığı dünyanın bir parçası olduğundan bu yana rengi fark etmiş, sorgulamış ve zamanla kültürlerinde renk kavramına önemli ölçüde yer vermişlerdir. İnsan, konuşmaya başlamasıyla; günlük yaşantılarında kullanabilecekleri bir takım simgeler oluşturmuşlardır. Bu simgelerin bazıları yasakları ifade ederken, bazıları da kuralları belirtmek için kullanılmaktadır. Simgelerin neyi ifade ettiği de renkler aracılığı ile anlaşılmalıdır. Ülke bayrakları da renklerle anlam kazanmıştır. Örneğin, ülkemizin bayrağında bulunan kırmızı renk, şehitlerimizin kanını temsil etmektedir. Başka bir örnekle, Pekin’de parlak renkler, saraylar ve tapınaklar gibi törensel binalar da kullanılmakta, sıradan binalarda ise tuğla ve kiremitler özel bir fırınlama yöntemiyle renkleri solgunlaştırılarak kullanılmaktaydı. Bununla birlikte Cennet Tapınağı’ndaki binaların damları mavi sırlı kiremitlerle kaplanırken, halkın renkli kiremit kullanması yasaktı (Rasmussen, 1994,181).

Renklerle tanıştığımızdan bu güne birçok araştırmalar yapılmış ve hala yapılmaktadır. Bu araştırmaların bir kısmı renk beğenisine etki eden faktörlerin saptanabilmesi konusunda yapılmıştır. Dil bilimcisi olan Brent Berlin ve Paul Kay, yaptıkları bir araştırmada doksan dokuz dilin, rengin anlamaya destek veren bir faktör olduğunu tespit etmişlerdir. Bu araştırmada on bir tane renk kelimesi kullanılmış, en çok üç tanesinin yaygın olduğu saptanmıştır. Bunlar: Siyah, beyaz ve kırmızı renkler iken, yeşil, sarı, mavi, kahverengi, mor, pembe, turuncu ve gri ise takip eden diğer renkler olmuştur. Mor ve sonrasındaki renkler ise gelişmiş toplumların tercih ettiği renkler olarak belirtilmiştir (Yamaner, 2001,53).

Renkler bütün kültürlerde aynı anlamları ifade etmeyebilir ve ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Örneğin, beyaz renk birçok toplumda masumiyeti, saflığı ve temizliği ifade ederken, Hindistan’da ölümü ve yası temsil etmektedir. Hindu geleneklerine göre cenazelerde beyaz kıyafetler giyilmektedir. Renkler toplumdan topluma farklılık gösterdiği gibi bireyden bireye de farklılık göstermektedir. Bireylerin renk beğenisine etki eden faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Bireyin geçmişte yaşadıkları

- 2) Gelenek-Görenekler
- 3) Kültür
- 4) Yaş-Cinsiyet
- 5) Moda
- 6) Alışkanlıklar
- 7) Yaşadığı konum-Coğrafya
- 8) Rengin ne amaçla kullanıldığı

Porter ve Mikellides farklı yaş gruplarındaki çocukların renk tercihleriyle alakalı bir araştırma yapmış ve Piaget'nin çocuk gelişiminin kritik dönemleriyle çakıştığını saptamış, gençlerin ise modadan çok etkilendiğini gözlemlemiştir (Ural, 1995,76).

Yaş ilerledikçe bireyin renk beğenileri değişebilir. Örneğin, yaşlılar genellikle canlı renklerden uzaklaşarak daha sade ve koyu renkler tercih etmektedirler. Yani gençken tercih ettikleri renkleri, yaşlandıkları zaman beğenmeyebilirler. Bunun iki sebebi vardır: Biri toplum içinde yadırganmamak, diğeri ise yaşlanmayla ortaya çıkan görme bozukluğudur. Renkleri kolayla ayırt edemeyebilirler. Renk tercihleri bayanlara ve erkeklere göre farklılık göstermektedir. Bayanlar daha çok kırmızı ve pembenin farklı tonlarını tercih ederken, erkekler siyah, kahverengi, yeşil ve griyi daha çok kullanmaktadırlar.

Kişinin geçmişinde yaşadığı herhangi bir olay da renklerle bağdaştırılabilir. Örneğin, bir bebek dünyaya gelmesiyle etrafı tanımaya çalışır. Her şeye dokunmak ister. Sıcağa dokunur, elini yakar. Öğrenmiş olduğu bu bilgiyle ateşten korkar. Böylelikle edinilen bu bilgi belleğe kaydedilir. İsviçreli psikiyatri uzmanı Jung, renklerin sembolik anlamlar taşıdıklarını öne sürerek bir araştırma yapmıştır. Hastalarına istedikleri renkleri seçerek tablolar yaptırmıştır. Böylelikle hastalıkların, bilinçaltında gizlenen duyguları, seçtikleri renklerle ortaya çıkardıklarını düşünmüştür (Özdemir, 2005,394).

2.10.GENEL OLARAK KÜLTÜR KAVRAMI VE GÖSTERGENİN TANIMI

2.10.1.Gösterge Nedir

Eski Yunancadaki “semeion” sözcüğüne dayanan gösterge, işaret anlamına gelmektedir. Gösterge, temsil etme ve yerini tutma işlemi gerçekleştirir (Akerson, 2016,88). Örneğin, telefon yazışmalarında kullandığımız üzgün surat emoji “mutsuzluğun”, uzaktan gördüğümüz duman “ateşin”, kiraz sözcüğü bir “meyvenin” göstergesidir. Resim, şekil ve fotoğraf gibi betimleyici özelliğe sahip olan bütün göstergeler, bireye mesaj iletip çağrışım yapmaktadırlar.

Yaşadığımız dünyayı göstergeler aracılığı ile algılamaktayız. Göstergeler dünyaya dışarıdan bakabilmemizi sağlamakta ve bilinçlenmemize yardım etmektedir. İnsan bilerek veya bilmeyerek yaşadığı her alanda göstergeleri kullanmaktadır. Göstergeler kavram ve biçim arasında bağlantı kurarlar. Örneğin, limon dediğimizde direkt limonun şekli ve rengi zihnimize belirir. Limon somut bir kavramdır; fakat onu telaffuz ettiğimiz harfler soyuttur. Yani göstergeler, soyut kavramlarla somut birimlerin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır.

Gösterge, insanların birbirleriyle anlaşmak amacıyla kullandıkları diller, jestler, sağır-dilsiz alfabesi, trafik işaretleri, bazı meslek gruplarında kullanılan flamalar, reklam afişleri, moda, mimarlık düzenlemeleri, yazın, resim, müzik gibi çeşitli birimlerden oluşan ve ses, yazı, görüntü, hareket gibi gereçler vasıtasıyla gerçekleşen dizgelerin oluşturduğu anlamlı bütünün birimleridir. Örneğin; herhangi bir tablodaki renk ögesi ya da bir figür gösterge olarak değerlendirilir, bir yazınsal yapıtta bir kahramanın amacı ya da davranışı, moda açısından bir bluz, bir etek, bir kazak, çevresindeki öbür birimlerle ilişkiye girmiş bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Sebeok göstergeyi yalnızca insana ve insan kültürüne özgü bir kavram olarak değil de bütün canlılar dünyasına ilişkin bir kavram olarak görmektedir. Öyle ki gösterge ustaları eserleriyle göstergebilime büyük katkılarda bulunmuş ve önemli çalışmalar yapmışlardır (<http://www.ege-edebiyat.org>).

“Gösterge kendi mutlak değerinin dışında diğer göstergelerle kurduğu ilişkiler açısından değer kazanır” (Erinç, 2009,55-56). Göstergeler iki şekilde incelenebilir:

Doğal Göstergeler: İnsan yaratımı değildir ve bu yüzden toplumsal nitelik de taşımamaktadırlar. Gözleme dayalı olarak, dolaysız bir şekilde algılanabilirler. Doğal göstergeler anlam sağlayan gösterge türleridir, anlam yükleyen ise insanlardır. Sebeok doğal göstergeleri, “yorumu yapılmadığı takdirde kesinlikle anlamı olmayan bir gösterge türüdür. Belirti doğadaki nesnelere tümünden etkilenir, dolayısıyla nesnelere pek çok ortak yöne sahiptir ve nesneye yöneliktir” şeklinde tanımlamıştır. Bu gösterge türü iletişim kurmayı değil tek taraflı bir bilgi edinmeyi amaçlamaktadır (Başer, 2015,68).

İnsanın yaratımı olmayan ve deneyimlerden kaynaklanan doğal göstergelerin anlam aktarmak gibi bir amacı yoktur (Vardar, 2001,73).

Yapay Göstergeler: Yapay göstergede amaç, iletişim kurmaktır. Havadaki bulutun yağmurun geleceğini açıklamak için bir meteoroloji uzmanı ile iletişim kurmasına gerek yoktur. Fakat bu belirti bir plaj güvenlik görevlisini plaja kırmızı bayrak dikmeye zorlayabilir. Bu kırmızı bayrak bir gösterge sağlamak için üretilmiş yapay bir belirtedir (Başer, 2015,69).

“Gösterge bir uyarıcıdır- yani duyuşsal bir tözdür. Uyandırdığı belleksel imge kafamızda başka bir uyarıcının imgesine bağlanır. Göstergenin işlevi, bir iletişim doğrultusunda bu ikinci imgeyi canlandırmaktır” (Guiraud, 2016,39).

2.10.2.Kültür Nedir?

Kültür, insanlar tarafından paylaşılan ve gelecek kuşaklara intikal ettirilen bir semboller sistemidir (Erdentuğ, 1981,35).

Her insan, içinde yaşadığı toplumun kültürüyle, yaşantısını kolaylaştıracak davranışlarına ve alışkanlıklarına yön vermektedir.

Kültür bireyin bakış açısını, dünya görüşünü etkileyen ve hayatına yön veren önemli bir olgudur. Kültür, ağırlıklı olarak insan merkezli olduğu için günlük yaşam, yaşama ilişkin süreçler ve insanın tüm etkinlikleri, genel anlamda kültürün toplumsal boyutunu ön plana çıkarmaktadır. Bir toplumun kültüründen söz edilecekse kültürel kalıplar, kültürel sabitler ya da kültürel yönelimlerin, genel anlamda bir kimlik profili oluşturma potansiyeline bakılması gerekmektedir. Çünkü kültür toplumların kimliğidir (Sengir, 2014,8-9). Örneğin, Türk bayrağı, Türk toplumunun kutsalıdır. Bu yüzden ülkemizde Türk bayrağına vatansever bir bağlılık söz konusudur. Başka bir örnekle: Önemli günlerde okunan milli marşlar, her toplumun kendi kültürüne olan sadakatinin göstergesidir. Kültür, insanlığın ortak mirasıdır ve her millet; dil, kültür, tarih mirasıyla dünyada yerini almıştır. Geçmişin tanığı olan kültürel miraslar, kökleşmiş bir toplumun kanıtı olup, geleceğin şekillenmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda her topluluk, ait olduğu toplumun kültür öğeleriyle şekillenir ve böylelikle sosyal yapı, değerlerle birlikte gelişme gösterir (Tural, 1994,14).

Sosyal antropolojide kültür, geniş toplumların paylaştığı değerlerin ortak paydasıdır ve bu değerler bireylerin çocukluk yıllarından başlayıp zaman ilerledikçe zihne yerleşmesiyle oluşmaktadır. İnsan aklının temelinde yer alan kültür kolektif bir olgudur. Aynı zamanda her topluluğu birbirinden ayırt edebilmeyi sağlamaktadır. Çünkü her toplumun inanç ve değer yargıları birbirinden farklıdır (Demir, 2008,212). Kültürel çeşitliliği kabul eden bir anlayış sayesinde farklı kültürler bir arada yaşayabilmektedir.

2.10.3.Kültür Öğeleri Olan Semboller Norm ve Değerler

Kültür, iletişimin önemli bir parçasıdır ve bireyin yaşamını sürdürmesi için çok gereklidir. Örneğin, genetik özellikler dışındaki diğer bilgiler çevreden öğrenilir. Yani birey, bulunduğu toplumun üyesi olmak için gözlemleyip taklit ederek ve iletişim kurarak o toplumun kültürünü öğrenir.

Her kültürün kendine ait özellikleri olduğu gibi ve ortak bir payda da birleştiği manevi değerler de olabilmektedir. Semboller, normlar ve değerler bu ortak

bileşenlerin başlıca örneklerindendir. Sembol, genel anlamıyla çağrışım yaparak alıcıya iletilmek istenen mesajların yerine geçmektedir.

Günlük yaşamda semboller genellikle benzerlik kurmak, karşılaştırma yapmak için kullanılmaktadır. Örneğin, nazar boncuğu, özellikle Ortadoğu'da ve Türkiye'de, kıskançlığın getirebileceği olumsuzluklardan ve kötü bakışlardan korunmak amacıyla kullanılan bir semboldür. Bazı inanışlara göre ise baykuş uğursuzluğun sembolüdür.

Resim 29: Nazar Boncuğu

Birey yabancı olduğu bir hava alanını, semboller sayesinde rahatlıkla kullanabilir. İnşaat işçilerine yönelik hazırlanan levhalarda iş güvenliğini hatırlatan semboller kullanılmakta, yangın tehlikesi olabilecek alanlar için kullanılan semboller ise karşılaşılabilecek herhangi bir tehlikenin önüne geçmektedir.

Resim 30: İş Güvenliğini Hatırlatan Semboller

Hastalıklara dikkat çekmek için de sembollerden faydalanılmaktadır. Meme kanserine dikkat çekmek, farkındalık yaratmak ve hastalığın önüne geçmek için kullanılan pembe kurdele bu duruma örnek gösterilebilir.

Resim 31: Farkındalık Sembolü Pembe Kurdele

Semboller gibi normlarda günlük yaşamın bir parçasıdır. Norm sözlükte: “kural olarak benimsenmiş, yerleşmiş ilke veya kanuna uygun durum” anlamına gelmektedir (Türkçe Sözlük, 2005,1480). Başka bir kaynakta ise “bir toplumsal grubun kendisi için ilke edindiği ve grup üyelerinin eylemlerini yönlendiren davranış kurallarının tümü” şeklinde açıklanmaktadır” (Büyük Larousse, 1992,8705).

Başka bir deyişle, bireylerin belli çevrelerde ve durumlarda, yapması ya da yapmaması gerektiğini gösteren öğrenilmiş davranışlara, inançlara ve kurallara norm denmektedir (Budak, 2005,534).

Normlar insanların ait oldukları toplumda neyi, ne zaman ve nasıl yapmaları gerektiğini bildiren bir davranış rehberidir. Her kültür kendi halkını birlik ve beraberlik içinde yaşatabilmek için davranışlarını düzenlemek durumundadır (Güngör, 1990:88). Örneğin selamlaşmak kültürlere göre farklılık gösterebilir. Birçok kültür tokalaşarak selamlaşırken, Hindistan’da ve Tayland’da insanlar karşısındaki kişiye dönerek iki elini birleştirip önünde saygıyla eğiliyorum anlamına gelen bir selamlaşma ile selamlaşır.

Resim 32: Selamlaşma Çeşitleri

Norm, kültürlere göre belirlenmiş ve kalıplaşmış kurallar olmaktadır ve her kültürün fikirleri ve düşünce yapısı farklı biçimdedir. Örneğin, Türk kültürüyle yetişmiş bir annenin çocuğuna ‘büyüklerini say, küçüklerini sev’ diye tembihte bulunması bir normdur.

Normlar; resmi normlar ve resmi olmayan normlar olarak ikiye ayrılmakta, Resmi normlar: Yasa, yönetmelik, tüzük, genelge, kurul kararı gibi resmi ve yazılı kuralları içinde barındırırken; resmi olmayan normlar ise yazılı bir belgeye dayalı olmamaktadır. Resmi normların ceza ve ödül sistemi önceden belirlenmiş olup, resmi olmayan normların cezası toplum tarafından kınama, alay etme, dışlama, hakaret gibi yaptırımlar olmaktadır (İçli, 2002,105-106). Örneğin, resmi norma göre, haksız kazanç elde etmeye çalışan ya da hırsızlık yapan bir kişi, mahkemelerce cezalandırılmakta ve toplum tarafından dışlanmaktadır. Resmi olmayan norma göre ise bireyin kızgın olduğu kişiyle konuşmaması bir ceza yöntemi olabilmektedir.

Toplumlar varlıklarını normlar ve kurallar sayesinde sürdürebilmektedir. Toplumun en önemli parçası olan birey, bilerek veya bilmeyerek uyguladıkları kurallar ile toplum içerisinde nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmekte ve karşısındaki kişinin bir olay karşısında nasıl bir tepki vereceğini tahmin edebilmektedir. Toplumsal yaşam bu kurallar ile birlikte bir düzen oluşturmaktadır.

Değerler de tıpkı semboller ve normlar gibi, toplumların oluşmasında vazgeçilmez bir unsurdur. Değerler, bireyin yaşantısında doğru ve yanlış karşısında sergilediği tutum ve davranış biçimidir. Değerler nesnedir, çünkü bütün toplumlarda

iyi-kötü ve güzel-çirkin kavramları farklılık göstermektedir. Değerler tartışmaya pek fazla olanak vermemektedir. Normlara göre daha bütün ve soyut bir kavramdır. Kişiyi herhangi bir davranışı hakkında bilgi vermez, çeşitli seçenekler sunarak, etrafındaki insanları ve olayları değerlendirmeleri için imkan tanır.

Birçok kültürün ortak değerleri bulunmaktadır. Örneğin, özgürlük, adalet, kadın-erkek eşitliği gibi. Bu değerler toplumun parçası olan bireylere, tutum ve davranışları hakkında ipuçları vermektedir. Birey değerlere uygun davranmadığında, zamanla değişerek yerlerine yenileri gelebilmekte ve bozulabilmektedir. Bu durum değer çatışmaları ve kuşak çatışmasını da beraberinde getirmektedir.

2.10.3.1.Kültürel Çeşitlilik

Kültür, zaman ve mekan içerisinde çeşitli biçimler almakta ve bu çeşitlilik, insan toplumunun kimlik kazanmasında ve çoğulluğunda yansıma bulmaktadır. Doğa için, biyolojik çeşitliliğin gerekli olması gibi; değişimin, yeniliğin ve yaratıcılığın kaynağı olan kültürel çeşitlilik de insanlık için gerekmektedir. Kültürel çeşitlilik, ekonomik kalkınma, tatmin edici entelektüel, duygusal, ahlaki ve ruhsal varlık elde etmeye yönelik gelişmeler sunmaktadır (<http://www.unesco.org.tr>).

Kültürel çalışmalar sürekli değiştirmekte ve zamana ayak uydurarak ilerlemektedir. Bu ilerleme, kültürel çalışmaları daha güncel ve cazip kılmaktadır. Toplumsal değişim ve gelişiminin de etkisindeki kültürel çalışmalar, kendisini çeşitli kültürel yapılandırmalar ile sunmaya başlamıştır. Kültürel durumlar farkındalık oluşturup yeni bilgilerden beslenerek, daha büyük ölçüde ve esnek bir yayılım sergileyebilmekte ve bu şekilde çok kültürlü yaşam biçimleri ortaya çıkmaktadır (Sengir, 2014,11-12).

Kültürel çeşitlilik, farklı kültürleri tanımayı, öğrenmeyi ve onlara saygı göstermeyi gerektirmektedir. Örneğin, üniversitelerin yapmış olduğu erasmus programları, kültürel çeşitliliğin keşfedilmesi için çok iyi bir fırsat olmaktadır. Birey bu vesile ile gittiği yerin kültürlerinden etkilenebilir ya da kendi kültürünün gerektirdiği şekilde davranarak karşı tarafı etkileyebilmektedir.

Resim 33: Farklı Kùltürlerin Bir Arada Karnaval Kutlaması

Ülkeler kendi içerisinde bile çeşitli kùltürler barındırmaktadır. Örneğin, Türkiye’de kùltürel çeşitliliği yansıtmak adına her sene farklı yörelerin horon, zeybek, halay ve teke gibi geniş bir oyun yelpazesi izleyicilerin beğenisine sunulmaktadır. Bu tür etkinliklerin amacı kùltürel değerleri yaşatan bütün oluşumların hikayesini bilip, yaşatmak ve kùltürel mirasların orijinalliğini kaybetmeden gelecek kuşaklara taşınmasını sağlamaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeline, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Günlük yaşama etkileri bakımından, renk kavramının kültürel göstergelerle olan ilişkisinin araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, yorumlayıcı yaklaşıma dayanmakta ve yapılandırılmamış gözlem, yapılandırılmamış görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olgu ve olayların kendi doğal ortamları içinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik bir araştırma tekniği olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2005, 39).

Bu bilgilerden hareketle bu çalışmada, random yöntemi kullanılarak, ilgili tezlerden ve yazılı dokümanlardan faydalanılmış, elektronik ortamın sunduğu bilgilerden yararlanılmış, bulgular ve yorumlar kısmında ele alınan ülkeler, random yöntemiyle yazılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, renk kavramının insan hayatındaki önemi ve kültürel göstergelerdeki kullanımınıdır. Araştırmanın örnekleme ise konuya göre seçilmiş bazı ülkelerin kıyafet kültürü, mimari yapıları ve bayrak renklerinin anlamlarıdır.

3.3.Veritoplama Teknikleri

Araştırma sürecinde literatür taraması yapılarak, problem tanımlama, veri toplama yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Her ülkenin bayrağı, geleneksel kıyafetleri ve mimari yapıları kültürel göstergesi ve kimliğidir. Kaynaklarda geçen ifadelere göre bayrak şu anlamlara gelmektedir: “Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş” (Türkçe Sözlük, 1998,249).

“Bir milleti temsil etmek üzere kabul olunan çeşitli renk ve işaretleri bulunan yerine göre mızrağa ya da ağaca bağlı manevi değeri olan bez” (Pakalın, 1993,176).

İnsanlar toplu yaşama isteği duyduğundan bu yana güvenliklerini sağlayacak kurum ve kuruluşlara da ihtiyaç duymuşlar ve zamanla kendi devletlerini kurmuşlardır. Kurdukları devletler sayesinde bağımsız, daha sağlıklı ve özgür yaşayabilmeyi amaçlamışlar, milletin özgürlüğünü ve bağımsızlığını simgeleyecek bayraklar edinmişlerdir. Bayraklar, kare ve dikdörtgen gibi formlarda olabilmektedir. Bayrak, bulunduğu ülkenin kimliği ve ruhudur.

Kıyafet, toplumların geleneğini, göreneğini kısaca kültürünü yansıtmakta, coğrafi konum, ekonomik durum, sosyal ve kültürel farklılıklar giysilerde yöresel çeşitlilikler ortaya çıkarmaktadır. Bütün toplumlar, yaşadığı ortam içerisinde kendi kültürünü kendi oluşturmuş ve sosyal bir varlık olan insan gelenek ve göreneklerine bağlı olduğu ölçüde öz kültürünü kendinden sonraki kuşaklara aktarmıştır (Özus ve ark, 2016,207).

Bireylerin kıyafetine göre, milliyeti, feraseti, maddi ve manevi durumu, hatta mesleği ile ilgili tahminde bulunabilmek mümkündür. Çünkü insanın yaşadığı yer, nefes aldığı ortam, yaşadığı hayat şartları, yaşam tarzı, gelenek-görenekleri, doğasıyla ve kıyafet kültürüyle yakından ilgilidir. Ülkeler, kendi kimliklerini oluşturmak için kendilerine özgü simgeler belirlemişler ve bu simgeler, inanış biçimleri ile birlikte beğenilerini temsil etmiştir. Sayısı çok fazla olan simgelerin en başında bayrak, dil, milli marş, mimari yapılar gelmektedir. Kasıtlı olarak

oluşturulan bu kültürel göstergeler arasında yer alan geleneksel kıyafetler de dikkat çeken, en renkli simgelerdendir.

“Giysi tarihinde farklı uygarlıklarda ve zamanlarda kullanılan giysilerin değişimi, uygarlıkların gelişim süreci tarafından belirlenmektedir. Giysiler genellikle kişisel beğenileri ve kültürel değerleri yansıtırırken bazı uygarlıklar giysilerindeki kültürel dönüşümlerde kimi zaman istikrarlı olmuş, kimi zaman da baskın olan kültürlerin etkisi altında kalmışlardır” (Himam, 2013,92).

“Mimari tasarımlar doğayla ilişki kuran, doğadan ve doğanın malzemesinden yararlanan, doğanın, maddenin değişimi, dönüşümü, canlılığı, dokusu, ritmini ve rengini tasarımlara aktaran, doğayla paylaşımlar taşıyan yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilmekte, mimari uygulamalar ve malzeme üretimleri evre verileri dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir” (Gezer, 2012,98).

Hindistan: Hindistan çok renkli bir ülke olarak bilinmekte ve giydikleri rengarenk geleneksel kıyafetleriyle, dikkat çekmektedir. Kıyafetler, kişinin sosyal statüsü ve maddi gücü, mesleği, bulunduğu bölge, medeni durumu ve dini ile ilgili bilgiler vermektedir. Hintli kadınlar genelde ‘sari’ adındaki geleneksel kıyafeti giymektedirler. Sari, vücudu saracak uzunlukta dikişsiz bir kumaştan oluşan ve genellikle evli kadınlar tarafından giyilen bir kıyafettir.

Resim 34: Hindistan Geleneksel Kıyafeti ‘Sari’

Hindistan halkı, giydikleri geleneksel kıyafetlerde kullandıkları renkleri ön plana çıkarmak için zıt renkleri bir arada kullanmayı tercih etmektedirler. Örneğin, yukarıdaki görselde turuncu ve sarı renk bir arada kullanılmış ve bununla birlikte mavi renge yer verilerek sarinin turuncu rengi ön plana çıkarılmıştır. Hemen sağdaki kadının giydiği mor ise sarı rengin zıttı olarak kendini göstermekte ve bir bütünlük oluşturmaktadır. Kıyafetlere canlılık kazandırmak için çeşitli renklerde mücevherler kullanılmaktadır. Hindistan’da kadın ve erkek için süslü, renkli ve gösterişli olan her şey güzeldir. Süslenme yalnızca göze hitap etmesi için yapılmamaktadır. Günlük yaşantılarına etki eden olaylar karşısında negatif enerji veren gözlerden korunmak için yaptıkları süslü ve renkli ritüeller sayesinde kötü gözlerden ve uğursuzluklardan korunmaktadırlar. Hindistan’da özellikle kadınlar, yaşamsal değerlerini, inançlarını, sosyal statülerini, maddi güç ve zenginliklerini ortaya koymak için kullandıkları gösterişli takıları aracı yapmaktadırlar.

Resim 35: Hindistan'da Takı ve Kına

Hindistan'da, düğünü olacak kızlar ellerine farklı desenlerle kına yakmaktadırlar ve kına, giydikleri sarinin önemli bir parçası haline gelmektedir. Türkiye'de de bir süredir Hint konseptli düğünler yapılarak, kına gecelerinde hint kınaları sürülmektedir. Bu kültürel etkilenmenin en belirgin sebebi ise Hint film ve dizilerinin Türkiye'ye pazarlanmasıdır. Hindistan, renkli kutlamalarıyla ve farklı ritüelleriyle dikkat çekmektedir. Öyle ki renkli tozların birbirlerinin yüzüne sürülerek ve her yere atılarak renk cümbüşüne dönüştürülüp kutlandığı Holi kutlamalarıyla da bilinmektedir. Türkiye'de birkaç yıldır çeşitli festivallerde toz boyalar kullanılarak Holi kutlamalarına benzer festivaller gerçekleştirilmekte ve 'Renk Karnavalı' olarak kutlanmaktadır.

Resim 36: Holi Festivali

Hindistanlı kadınlar, iki kaşın ortasına, kıyafetlerine uygun olarak farklı renk ve modellerde 'Bindi' denilen yapışkanlar takmakta ve 'Sindur' denilen kırmızı renkli toz sürerek evli olduklarını ilan etmektedirler. Bindi denilen alın pulu ise Hinduizm inancına göre, ruhun insan vücudundaki yerini ve üçüncü gözü sembolize etmektedir.

Resim 37: Hindistan'da 'Bindi' Kültürü

Hindistan kültüründe renkler o kadar önemlidir ki, bağımsızlıklarının simgesi olan bayraklarında evrenin sonsuzluğunu hatırlatan 24 çizgiden oluşan bir çakra bulunmaktadır. Bu çakralar sağlıklarını korumak ve zinde kalmayı sağlamak için tedavi unsuru olmaktadır. Spektrumun yedi rengine ayrı ayrı şifa niteliği atfedilmiştir. Örneğin, mor rengin bulunduğu çakra fiziksel ve ruhsal enerjiyi dengelerken, mavi rengin bulunduğu çakra zihni arındırmakta, sezgileri güçlendirmekte ve sakinleştirici bir etkiye sahip olmaktadır. Bayraklarında çakranın bulunması da Hindistan'da geçmişten bugüne çakralara önem verildiğinin göstergesidir.

Resim 38: Hindistan Cumhuriyeti Bayrağı

1526'dan, 1857 yılına kadar, Müslüman Babür İmparatorluğunun bayrağı Hindistan semalarında yüzyıllar boyunca dalgalanmıştır. Bayrağın rengi yeşil olup, ortasında sarı renkli iki kılıç bulunmakta ve İslamiyet'i temsil etmekteydi (<https://www.youtube.com>).

Hindistan İngiltere'den ayrılıp bağımsızlığını ilan ettikten sonra kendi bayrağının sahibi olmuştur. Bayrakta üç eşit büyüklükteki yatay çizgilerden oluşan sarı, beyaz ve yeşil renk bulunmaktadır. Hindistan'da Müslüman ve Hindu inanışına mensup dinler bulunmaktadır. Bayrakta bulunan yeşil renk; İslam dinine mensup olan Müslümanları, bereketi ve inancı, sarı renk; Hindu halkı ve cesareti, beyaz renk ise iki inanış arasındaki barışı ve huzuru simgelemektedir.

Hindistan renkli kültürü ve kültürel çeşitliliği kadar mimari yapılarıyla da dikkat çekmektedir. Her ülke, kendi kimliğini oluşturan önemli mimari yapılara sahip olmaktadır. Müslüman Hintliler Hindistan'a çoktanrıci Hindu ritüellerine taban tabana zıt kendi tektanrıci dinlerini değil yerel sanatkarların bile çok zor özümleyebildikleri bir yapı inşa etmişlerdir (Stierlin, 2015,63).

Hindistan denildiğinde hemen herkesin aklına, dünya harikası bir yapı olan, Tac Mahal gelmektedir. Tac Mahal, Hindistan'ın başkenti olan Agra'da bulunmakta ve her yıl yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı olmaktadır.

Resim 39: Tac Mahal

Taç Mahal, Hindistan Türk İmparatorluğu'nun hükümdarı Şah Cihan tarafından, büyük bir aşkla bağlı olduğu eşi Mümtaz Cihan için yaptırılmıştır. Dünya harikası olmasının en büyük sebebi ise aşk için yapılan tek anıt ve mezar olmasıdır.

Beyaz mermer kullanılarak inşa edilen bu görkemli yapı, renkli taşlarla daha görkemli ve ihtişamlı hale getirilmiştir. Yapının dışında bulunan kemerlerde, zümrüt, yakut ve inci gibi kıymetli mücevheratlar kullanılmış ve binanın cephelerinde perspektif kullanılarak Yasin Suresi yazılmıştır. Renkli taşlar ve süslemeler göze hitap etmektedir. Fakat bu değerli taşlar, İngilizlerin Agra'yı kuşatması sırasında yağmalanmıştır (Bokuleva ve ark, 2012,449).

Hint kültüründe renkler kıyafetlerde, takılarda, evlerin iç dekorlarında önemli olduğu kadar öne çıkan mimari yapılarında da kendini göstermektedir. Hindistan evlerine bakıldığı zaman iç duvarlarının her birini farklı renklerde görebilmek mümkündür. Mistik ve bohem bir havası olan evler adeta Hindistan'ı yansıtmaktadır. Tac Mahal'in detayında kullanılan değerli taşlar, Hintli kadınların gerdanını süsleyen renkli, parlıtlı ve gösterişli mücevherler gibi yapının dış görünümünü süslemiştir.

Resim 40: Tac Mahal Detay

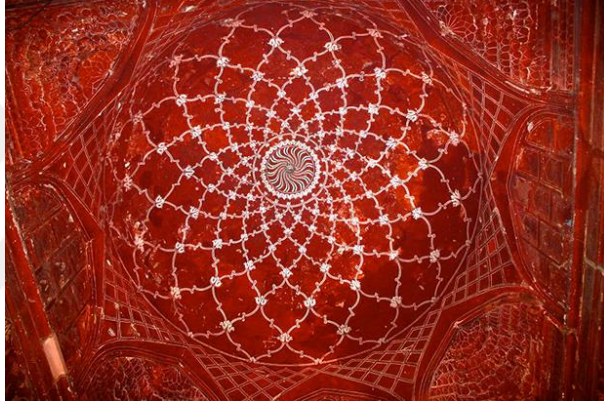
Tac Mahal'in duvarlarında ayna görünümündeki işlemler kişinin iç dünyasının yansımalarını betimlemiş gibidir. Bu ayna görümlü işlemler Hintli kızların gelinliklerinde de kendini göstermektedir.

Hindistan'ın önemli kimliği olan Tac Mahal, tıpkı yerli halkın giydiği renkli kıyafetler gibi gün içinde farklı renklere bürünmekte, gün doğarken pembemsi bir renk gösterirken, kısa bir süre sonra beyaz görünümüne dönmekte ve ay ışığıyla birlikte altınimsı bir renk almaktadır. Çeşitli efsaneleri bünyesinde barındıran Hindistan, Tac Mahal'de kendini ortaya çıkarmaktadır. Farklı renklere bürünmesi Mümtaz Mahal'in his değişikliklerini yansıttığı düşünülmektedir. Tac Mahal'in kusursuz ve simetrik mimarisini, tam ortasında bulunan Mümtaz Mahal'in mezarı oluşturmakta, hemen yanında da Şah Cihan'ın mezarı yer almaktadır. Mermerden oluşan mezarların üzerinde kırmızı renkli çiçek motifleri dikkat çekmektedir. Mermerlerin açık renkte yapılması, yeni bir başlangıcın temsili olan ölümü çağrıştırmaktan kaynaklanmaktadır. Çünkü Hindistan'da ölümü ve yeni bir başlangıcı simgeleyen renk beyazdır.

Hintlilerin gösteriş merakları, anıtlarında dahi kendini göstermektedir. Aşkın ve sevmenin temsili olan kırmızı renk, zarif işlemeli karanfillerde ortaya çıkmaktadır.

Resim 41: Mümtaz Mahal ve Şah Cihan'ın Mezarı

Resim 42: Tac Mahal Tavan Detay

Yukarıdaki görselde Tac Mahal'in büyüleyici tavanı aşkın ve tutkunun rengi olan kırmızı renkle, dairesel motifleriyle dikkat çekmektedir. Tam ortada bulunan küçük daire Hindistan bayrağının ortasında bulunan çakrayı anımsatmaktadır.

Büyük bir aşk hikayesiyle yapıлып, ince bir işçiliğe sahip olan Tac Mahal, ünlü Hint ozan Rabindranath Tagore tarafından "Sonsuzluğun yüzünde bir gözyaşı damlası" olarak tanımlanmaktadır. İngiliz Lordu Edward Lear: "İnsanlar ikiye ayrılır. Tac Mahali görenler ve görmeyenler" ifadesini kullanarak, eserin önemini ortaya koymaktadır (<http://www.bilgigo.com>). Tac Mahal'i önemli kılan aşk uğruna inşa edilmiş olmasıdır. Bu aşk hikayesi, yapının içerisinde bulunan renkleri de etkilemiştir. Hindistan da İslam inancına uygun bir şekilde yapılmış olan Tac Mahal gibi Hindu inancına mensup kişilere özgü yapılan tapınaklar da bulunmaktadır.

“Hinduizm, daha ziyade Hindistan alt kıtasında yaygın olarak inanılan bir dindir. Bugün Nepal ve Endonezya'nın bir bölümünde de Hindular yaşamaktadır. Ancak Hindistan dışındaki Hinduların da bir şekilde Hint kökenli olması ve bu dinin Hint kıtası ile sınırlı kalması Hinduizm'in etnik kökenli bir din olduğu sonucunu doğurmaktadır” (Yitik, 2005,5).

Hindular ibadetlerini tapınaklarında gerçekleştirmektedirler. Hindistan'da bulunan tapınaklardan en belirgin olanı 2500 yıllık bir geçmişi olan Madurai'nin ruhu ve kurtuluşu olduğu söylenen Meenakshi Amman tapınağıdır. Tanrı Parvati ve Shiva için yapılmış olan bu tapınak, dünyanın yeni yedi harikası için aday olma durumundadır (<https://www.yatramantra.com>).

Resim 43: Hindu Tapınağı 'Meenakshi Amman'

Bahsi edilen tapınak sirk alanını anımsatan bir canlı piramit gibidir. Her rengin üzerinde olduğu, üst üste dizilmiş rengarenk karakterlere bürünmüş minik insanlardan ve hayvan figürlerinden oluşan, mitolojik işlemleriyle görenleri şaşkına düşüren bu devasa tapınağın inşası göz doldurmaktadır.

Hindistan'ın yerli halkı olan Hindular için inek, maymun, boğa, yılan, kaplan ve fil gibi hayvanlar kutsal kabul edilmekte ve tapınılmaya layık görülmektedir (Challaye, 1960,49).

Resim 44: Meenakshi Amman Tapınağı Detay

Festivali çağrıştıran yapı dokuz kattan oluşmakta ve çok sayıda kişiye ibadet etme olanağı sağlamaktadır. Her bir katta tanrılar ve tanrıçalar betimlenerek onurlandırılmış bunun yanı sıra şeytan tasvirlerine de yer verilerek iyi ve kötü anlatılmak istenmiştir. Bazı katlar savaş sahnelerini anımsatsa da parlak ve canlı renkler kullanılarak korkutucu olmaktan çıkmıştır.

Sarı rengin Hindistan'da barışın temsili olduğu önceki sayfalarda irdelenmişti. Meenakshi Amman Tapınağında sarı rengin sıklıkla kullanılması tapınağı ziyarete gelenlere barış ruhu aşılacak istendiği düşündürmektedir.

Gökkuşağının bütün renklerini gördüğümüz tapınağın en üst kısmında onurlandırılan tanrılara özel bir yer yapılmıştır. Hinduizm inancına göre tanrılara meyve ve çiçekler sunulduğu tapınağın cephesine işlenen renkli çiçek motiflerinden de anlaşılmaktadır. (Resim 44).

Resim 45: Meenakshi Amman Tapınağı En Üst Kat

Resim 46: Meenakshi Amman Tapınağı Koridor ve Tavanı

Tapınağın iç kısımları uzun koridorlardan oluşmakta ve kenarlarda bulunan kolonların üst kısmında aslan başları bulunmaktadır. Tavan kısmında zemin yeşil renge boyanarak üzerine oldukça renkli daireler yapılmıştır. Dairelerin her biri birbirinden farklı renktedir (Resim 46).

Daha önceki sayfalarda belirtildiği gibi Hindistanlılar renklerle tedavi olmayı amaçlamış ve vücudun bütün çakralarını farklı renklerle anlamlandırmışlar. Yukarıdaki görselde tam olarak bunu görebilmekteyiz.

Hindistan kültüründe renklerin ne kadar önemli olduğu adım attıkları her yerden rahatlıkla anlaşılmaktadır. Öyle ki gerek bayramlarında gerekse dini ritüellerinde evlerinin giriş zeminlerini renkli boyalarla süsleyip tıpkı tapınağın tavanı gibi göz kamaştırıcı hale getirmektedirler.

Resim 47: Hindistan'da Ev Süsleme

Yukarıdaki görselde bir mandala örneği yapılmıştır. Mandala ilk olarak Hindistan'da ortaya çıkan, zihin terapisi etkisine sahip bir boyama tekniğidir. Hintliler özellikle Diwali bayramlarını, evlerinin girişlerine çeşitli desen ve renklerde mandala uygularak kutlamaktadırlar. Resimde çok renkli vurgular görülmektedir. Dış hatlarında beyaz bir şerit uygulanmış, bazı yerlerde daire biçimleri bazı yerlerde ise kıvrımlı şekiller ve yaprak motifleri oluşturulmuştur. Mor ve yeşil rengin tonlarına eşlik eden turuncu ve sarı renk ile kontrast bir uyum sağlanmıştır. Hintliler için fazlasıyla önem taşıyan renkler kullanıldıkları yerde zerafetleriyle dans ediyor gibi bir izlenim vermektedir (Resim 47).

Resim 48: Ev Süsleme Detay

Rusya: Rusya'nın geleneksel kıyafeti 'Sarafan'dır. Geçmişe kıyasla günümüzde, giyimden çok hediyeye için yapılmaktadır. Rusya'nın köylerinde, halk oyunlarında, çeşitli etkinliklerde ve kutlamalarda rengarenk, çiçekli motiflerle süslenerek giyilmektedir.

Resim 49: Sarafan

Resim 50: Kokoshnik

Yukarıda sol üstte bulunan görselde üç kadının da başında farklı modellerde ve renklerde örtü görülmektedir. Kadınların giydiği kıyafetler desenli olup, kırmızı, altın sarısı, lacivert ve mor renkten oluşmaktadır. Kıyafetlerin renklerine ve desenlerine bakıldığında zaman Urfa'nın yöresel kıyafetleriyle benzerlik gösterdiği söylenebilir. Rusya'nın geleneksel kıyafeti olan sarafanın önemli bir parçası olan kokoshnik çeşitli renkleri, modelleri ve işlemleriyle Rus kadınlarının zerafetini simgeleyen bir aksesuardır. Yukarıda sağ görselde yeşil taş ve boncuklarla işlenmiş bir kokoshnik örneği görmekteyiz. Kokoshnik adını Rus mimarisinin bir unsuru olan sivri kubbelerden almıştır. Mimaride kuleye geçişlerde ve saçak hizalarında oluşturulan frizlerle hem taşıyıcı, hem de dekoratif bir öğe olarak kullanılan kemerli bezemelere kokoshnik denilmektedir (Rice, 1974).

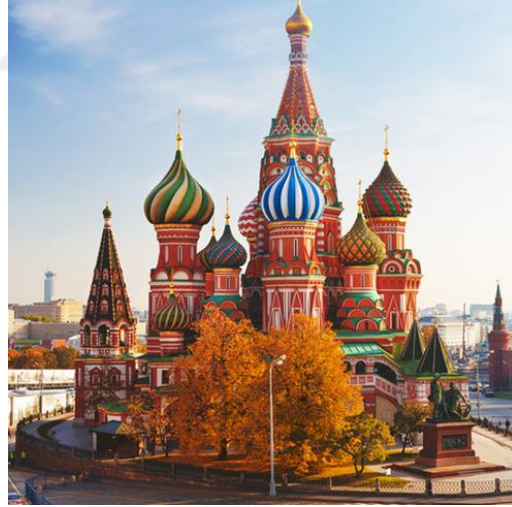
Rusya'nın bayrağı geleneksel kıyafetleri kadar gösterişli değildir. Üç eşit şeritten oluşan bayrakta beyaz renk aydınlık bir geleceği, lacivert renk içinde

bulduğumuz zamanı, kırmızı renk ise geçmişte dökülmüş olan kanları simgelemektedir (<https://www.youtube.com>).

Resim 51: Rusya Cumhuriyeti Bayrağı

Rusya soğuk bir iklime sahip olsa da renkli bir şekere benzeyen dünyaca ünlü Aziz Vasily Katedrali ile sıcak bir görüntüye sahiptir. Kızıl Meydan'da, 1555 ile 1560 yılları arasında IV. Ivan tarafından inşa ettirilmiştir. (Kapıcı, 2010,20-31).

Resim 52: Aziz Vasily Katedrali

Her rengin bulunduğu sekiz kubbeden oluşan bu renkli, görkemli yapı, sıcak renklerin hakim olduğu, yukarıya doğru sivrilen bombeli kubbelerden oluşmakta ve bu yüzden ziyaretçileri kendine hayran bırakmaktadır. Kullanılan bu renkler insanlar üzerinde olumlu etkiler uyandırdığı için Rusya'ya giden gezginler bu katedrali

ziyaret etmektedirler. Böylelikle renkler her kültürde olduğu gibi Rusların kültürlerine de sirayet etmektedir.

Tarihin, kültürün ve sanatın insan hayatındaki izdüşümlerinin en iyi görüleceği yerler müzelerdir. Rusya'nın St. Petersburg şehrinde yer alan Ermitaj Devlet Müzesi, sahip olduğu resim koleksiyonu ile dünyanın birincisi, arkeolojik eser koleksiyonları ile dünyanın en önemli üçüncü müzesidir. Müzede tarih öncesi çağlardan 21. yüzyıla kadar Uzak Doğu'dan Batı Avrupa'ya Avrasya'nın geniş coğrafyasına ait çok çeşitli türde eser bulunmaktadır (Sazak, 2016,240).

Resim 53: Ermitaj Devlet Müzesi

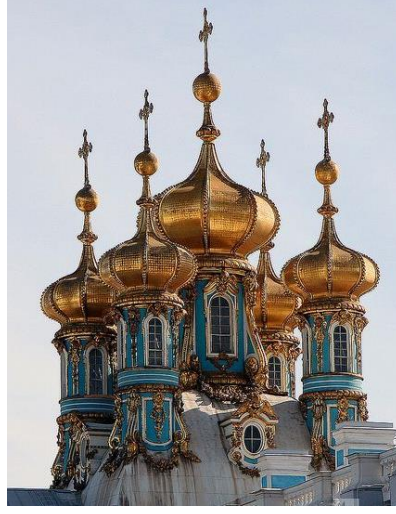

Resim 54: Ermitaj Devlet Müzesi İçi

Yukarıdaki görseller müzenin ne kadar ihtişamlı olduğunu göstermektedir. Müzenin dış cephesinde (sol taraf) ağırlıklı olarak yeşil renk, sütunlarda beyaz renk, sütun ve pencere üzerlerinde altın renkli işlemler kullanılmıştır. Sağ tarafta bulunan görselde müzenin iç kısmı görülmektedir. Altın renkli işlemler ve sütunlar dış cepheyi desteklemiştir. İç mekanda bulunan perdeler yeşil tonda olduğu için altın renkle kontrastlık sağlamıştır.

Resim 55: Ermitaj Müzesi İç Mekan Detay

Resim 56: Müzenin Kubbesinden Detaylı Görünüm

Müzenin tepesinde bulunan bir büyük ve üç küçük dört tane altın renkli kubbe bulunmaktadır. Bu kubbeler yapı itibari ile Aziz Vasily Katedrali'nin kubbeleriyle benzerlik göstermektedir (Resim 56). Rusya'nın mimari yapılarının en belirgin özellikleri genellikle kubbe kısımları ve yapıların dikkat çeken renkleridir.

Resim 57: Müzenin Koridoru

Müzenin koridorunda altın sarısı taşlarından oluşan kemerli kapıları görmektediriz. Sol tarafta aydınlık sağlamak için büyük pencereler, sol duvarda ve kolonlarda ise sanat eserleriyle renklenen çalışmalar bulunmaktadır. Asılan çalışmaların renklerinin ağırlıklı olarak yeşil ve mavi tonlarda olması iç ve dış cephenin aynı dili konuştuğunu ve uyum sağladığını göstermektedir (Resim 57).

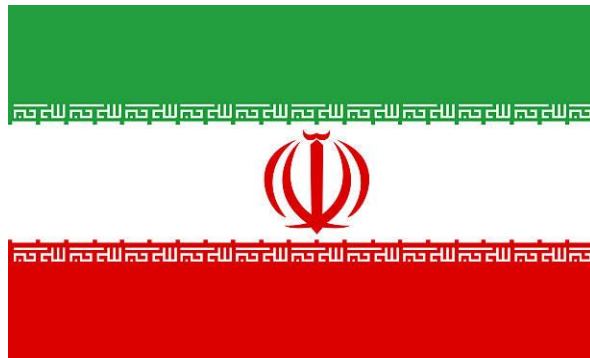
İran: Arap halktan oluşan İran'ın geleneksel kıyafetleri, genellikle koyu renkli, özel başlıklı ve çeşitli başörtülerinden oluşmaktadır. Sıcak bir iklim egemen olduğu için genellikle bol gömlekler ve bol, fırfırlı etekler giymektedirler. Genel olarak geleneksel kıyafetlerin yapımında renkli pullar ya da işlemler kullanılmaktadır.

Resim 58: İran Geleneksel Kadın Kıyafetleri

Yukarıdaki görselde soldaki bayan bordo ve mavi renkli kıyafet giyerek kontrastlık oluşturmuş, ortadaki iki kadın siyah ağırlıklı giymiş ve gümüş rengiyle uyum sağlamış, sağdaki kadın ise toprak tonlarında giyinmiştir.

Kıyafet kültüründen sonra İran'ın kültürel göstergelerinden biri olan bayrakları, üç eşit parçadan oluşmaktadır. Müslüman bir ülke olduğu için yeşil renk İslamiyet'i, beyaz renk birçok kültürde olduğu gibi masumluluğu, kırmızı renk ise cesareti simgelemektedir.

Resim 59: İran Cumhuriyeti Bayrağı

İran, geleneksel kıyafetleri bakımından Hindistan'ın kıyafetleri kadar renkli olmasa da dünyanın en renkli camilerinden biri olan Nasr Al Mülk Cami'ye ev sahipliği etmektedir. İran'ın Şiraz şehrinde bulunan cami, birçok uygarlığın izlerini taşımakta, sabahın ışıklarıyla rengarenk bir gökyüzü gibi görülmektedir. Farklı etnik gruplara ve köklü bir kültüre sahip bir İslam ülkesi olan İran'ın, en önemli kültürel göstergesi Nasr Al Mülk Cami, zengin süslemeleriyle dikkat çekmektedir. Gerek tavan süslemeleri, gerekse dış görünümü ile ibadet etmek isteyen herkesi, kendine çekmekte ve hayran bırakmaktadır.

Caminin mimarı ve tasarımcısı Muhammed Hasan ve Muhammed Rıza Kaşi Pazi Şirazi'dir. Çok fazla rengin bir arada olduğu camide pembe tonları yoğun olduğu için 'Pembe Cami' de denilmektedir (<https://onedio.com>).

Resim 60: Nasır Al Mülk Cami

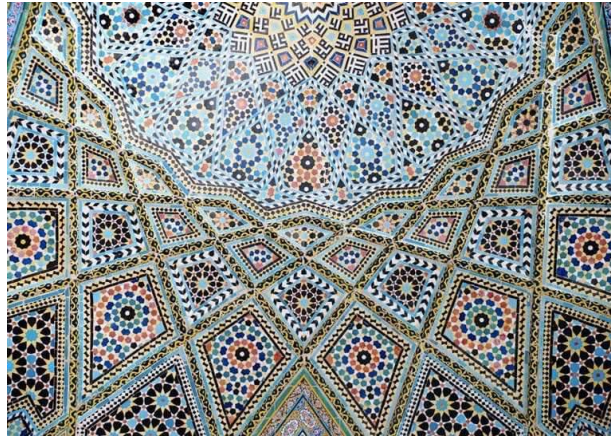
Cami dış mimarisi ferah bir etkiye sahip olmakla birlikte avlusunda bulunan havuz ile suyun berraklığı ve ferahlığı ile safi duygular vurgulanmak istenmiştir. Havuzun dışındaki yeşil yapraklı çiçekler ise gelenleri dinginliğe ve huzura davet etmektedir. Girişte ahşap kullanılarak doğal bir doku oluşturulmuş ve ziyarete gelenlere sıcak bir karşılama yapmak amaçlanmıştır. Birden fazla kemerden oluşan küçük girişler bulunmakta ve kemerlerin üzerinde büyük bir özenle işlenmiş renkli motifler yer almaktadır (Resim 60).

Caminin dış cephesi Rusya’da bulunan katedral gibi rengarenk değilse de içerisinde renklerin dans etmesini sağlayan ışık bölmeleri bulunmaktadır. Bu bölmeler cam yüzeyine uygulanan renkli boyama teknikleriyle desenler oluşturularak ışığın vurmasıyla birlikte farklı bir atmosfer oluşmaktadır (Resim 61).

Resim 61: Nasır Al Mülk Cami İç Görünüm

Camiyi ziyaret eden kişileri, görkemli renkler karşılamakta ve renklerin büyümesine kapılan ziyaretçiler ibadetlerini gerçekleştirmektedirler. Renklerin de ibadet etmek kadar huzur verdiğinin göstergesi olan camide bulunan çiniler, gökyüzünün temsili olan mavi renkten oluştuğu için kainatı ve ululuğu da betimlemektedir. Her şey zıddıyla bilinir düşüncesine dayanarak, çinilerde mavi rengi ön plana çıkarmak ve daha gösterişli olmasını sağlamak için kiremit tonlarında işlemlerde yapılmıştır (Resim 62).

Resim 62: Caminin Renkli İşlemesi

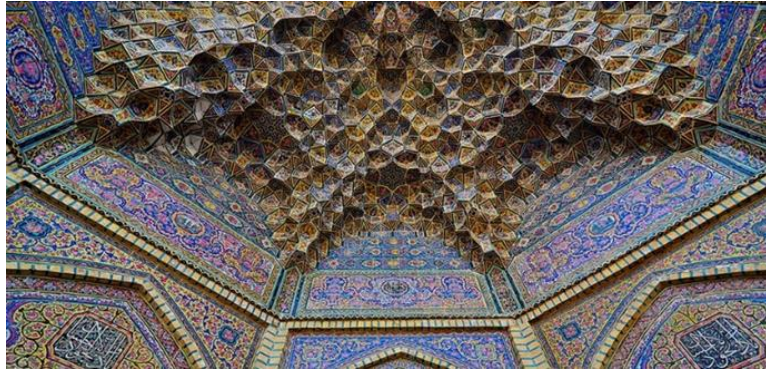
Çok fazla desenli ve renkli olmasına rağmen göz yormayan bu görkemli yapı mavi rengin huzur veren etkisiyle sakinliği sağlayarak renk karmaşasını ortadan kaldırmaktadır. Ruhani bir etkisi olan mavi renk, Orta Doğu'da şeytani güçlerden korunmak için çok fazla kullanılmaktadır (Tokgöz, 2010,60).

Bu durumun örnekleri evlerin cümle kapılarında olduğu gibi 'Nasr Al Mülk Cami'nin iç ve dış süslemelerinde de görülmektedir.

Resim 63: Cami İçine Vuran Işığın Renklerle Oyunu

Farklı renklerin bir arada kullanılması İslam kültürünün çeşitliliğini çağrıştırmaktadır. Sanatsal bir üslupla oluşturulan bu yapı ile farklı kültürler aynı çatı altına toplanmıştır. Giriş kapısında bal peteğini anımsatan işlemeli oyma görneleri kendine hayran bırakmaktadır. Bal peteğinden esinlenilerek sarı renkle yapılan bu oymalar bereketi ve bolluğu simgelemektedir (Resim 64).

Resim 64: Nasır Al Mülk Cami Detaylı Görünüm

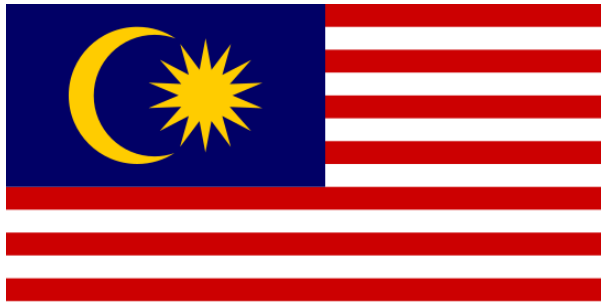
Malezya: Tropik bir iklime sahip olan Malezya, kültürel çeşitliliğin ve canlılığın olduğu bir ülkedir. Günlük yaşamlarında canlı renkleri tercih ettikleri için kendileri de canlı ve diridirler bu yüzden renkler yaşam kalitelerini olumlu yönde etkilemektedir. Hint kültürüne yakınlık gösteren geleneksel kıyafetleriyle dikkat çeken Malezya, renklerle arası iyi olan ülkelerden birisidir.

Resim 65: Malezya Geleneksel Kıyafeti

Yukarıdaki görselde gerek dans figürlerinde, gerek kıyafet renklerinde, gerek kıyafetleri üzerindeki zengin işlemlerde ve gerekse takılarında Hindistan etkileri görmekteyiz. Bunun en büyük sebebi kendisine yakın olan Hindistan ve Çin kültürünü bünyesinde barındırması ve bu kültürlerden etkilenmesidir.

Asya'nın kalbi olan ülkenin bayrağı da kıyafetleri kadar renklidir. Kırmızı ve beyazdan oluşan 13 eşit şeritli bayraktan mavi renk içerisinde bulunan hilal, İslamiyet'i simgelemekte ve hemen yanında güneşi anımsatan bir amblem bulunmaktadır.

Resim 66: Malezya Cumhuriyeti Bayrağı

Müslüman olan ülke birçok Hindu ve Budist'i de barındırarak çeşitli dinleri tek potada eritmektedir. Sıra dışı mimarisiyle Hindu tapınaklarından yalnızca birisi olan Batu Mağaraları dünyanın en büyük Hindu tapınağıdır. Üç ana bölümden oluşan mağarada Hindu inancına mensup tanrıların heykelleri bulunmakta ve mağara 272 basamaktan oluşmaktadır (<https://gezipgordum.com>).

Resim 67: Malezya Batu Mağaraları-Hindu Tapınağı

Tapınak doğal bir yapı olan mağarayı çevreleyen yeşil ağaçların bulunduğu bir mekandır. Girişte bulunan altın renkli heykel göz kamaştırıcı bir etkiye sahiptir.

Resim 68: Tapınağın Giriş Detayı

Tapınak dışında bulunan rengarenk tanrı figürleri Hindistan'da bulunan Meenakshi Amman tapınağına benzer özellikler taşımaktadır.

Başka bir tapınak da Thean Hou Tapınağıdır. Rengarenk yapısı, kırmızı, turuncu renkli ışıkları, Çin ve Kore mimarisine benzerliğiyle görenlerde büyüleyici bir etki uyandırmaktadır.

Resim 69: Thean Hou Tapınağı

Akşam ışıklarıyla farklı bir hale bürünen tapınak ağırlıklı olarak kırmızı renk ve ona eşlik eden turkuaz tonlarından oluşmaktadır. Tapınağın sol ve sağ tarafında merdivenler, merdivenlerin tam ortasında ise hafif eğimli bir alan bulunmaktadır. Bu alan üzerinde ise ejderhayı anımsatan yeşil renkli bir figür çizimi vardır (Resim 69). Aşağıdaki görselde tapınak bir ibadethaneden çok lunaparka benzemektedir. Tapınağın çatı kısmında bambu kullanılarak doğal bir doku oluşturulmuş otantik bir hava katılmıştır.

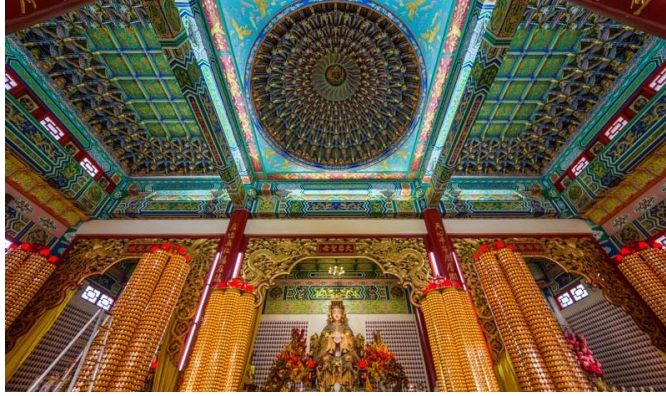

Resim 70: Thean Hou Tapınağı Çatı Detayı

Resim 71: Tapınağın Detaylı Görünümü

Tapınağın giriş koridorunda bulunan sütunlar toprak renginde olup üzerine yeşil renkli küçük motifler yapılmıştır. Yapının tavan kısmı kırmızı renge boyanmış, eşit bölünmüş kareler içine kabartmalı çiçek motifleri yapılarak canlılık kazanmıştır. Giriş kapısı kırmızı renklere eşlik eden mavi detaylardan oluşmuş ve kırmızı balona benzeyen lambalarla ayrı bir güzellik kazanmıştır (Resim 71).

Resim 72: Tapınağın İçinden Görünüm

Tapınağın detaylarına bakıldığında gökyüzünü betimleyen mavi renge boyanmış bir tavan, ortasında yeşil renkle işlenmiş bir daire, kenarlarda ise yine aynı yeşil renkle oluşturulmuş kareler ve bezemeler görülmektedir. Küçük cam bölmeler yapılarak doğal ışığın içeriye girmesi sağlanmış, ahşap sütunlarla ortamda sıcaklık oluşmuştur. Tam karşıda tapındıkları tanrının heykeli ve hemen yanında ise rengarenk çiçekler bulunmaktadır (Resim 72).

Tapınakları kadar camileriyle de bilinen Malezya'nın mimari yapılarından Putra Cami, işlemeleriyle kendine hayran bırakan gül işlemeli büyük ve küçük pembe renkli kubbeleriyle ve mermer oymaları ile tapınaklara nazaran daha softur. Cami suyun ve gökyüzünün sonsuz görünümünün içinden çıkarak güzelliğini gözler önüne sermektedir.

Resim 73: Malezya 'Putra Cami'

Aşağıdaki görselde dış ve iç cephede kullanılan pembe renkli kesme taşlar sıcaklığı masumiyeti çağrıştırmaktadır. Tam karşıda bulunan büyük ve küçük pencerelerle ışığın içeriye girmesi sağlanmıştır. Büyük camın hemen altında kemerli kolonlar ve küçük pencereler görülmektedir.

Resim 74: Putra Cami İç Görünüm

Yine Malezya’da bulunan Ubudiah Cami, altın sarısı kubbeleriyle Rusya’da bulunan gotik mimari eserlerle benzerlik göstermektedir. Altın rengi zenginliğin ve gücün simgesi olduğu için camide kullanılarak insanları cezbetmekte ve ibadete çağırmaktadır. Doğanın güzel bir hediyesi olan palmye ağacının çevrelediği cami, ihtişamının yanı sıra doğallığıyla da kendine hayran bırakmaktadır (Resim 75).

Resim 75: Malezya ‘Ubudiah Cami’

Kore: Batılı ülkelerin Asya ülkelerine hızlı göçü ile birlikte, Kore tarihinde kırsal yaşamdan şehir hayatına hızlı bir artış görülmüştür. Göçler her kültürde insanların davranış biçimlerini etkilediği kadar kıyafetlerini de etkilemiştir. Kore'nin en eski geleneksel kıyafet formları, Goguryo Krallığının mezar duvarlarındaki resimlerde görülmektedir. Mezar duvarlarındaki resimlerde, o dönemde yaşamış insanlar alt ve üst olmak üzere iki parçadan oluşan bir giysi türü benimsedikleri görülmüştür (Brown, 2006:81). Kore'nin kuzey, güneydoğu ve güneybatı yani Goguryo, Silla ve Baekje kısımlarının, yarımadağa bağlanmasıyla 'Honbok' adını verdikleri geleneksel kıyafetleri ortaya çıkmıştır. Hanbok isimli bu giysisinin kökeni Kore'nin Üç Krallık Dönemine kadar izini sürmektedir (Lee, 2003).

Kore'nin yöresel kıyafeti olan honbok, genellikle beyaz olarak kullanılmakta, mevsime ve özel günlerde yapılan kutlamalara göre renk tonları bakımından farklılık göstermektedir. Parlak ipek kumaşlarla yapılan honboklar canlı renkleri ile dikkat çekmektedir (Resim 76).

Resim 76: Güney Kore Geleneksel Kıyafeti 'Honbok'

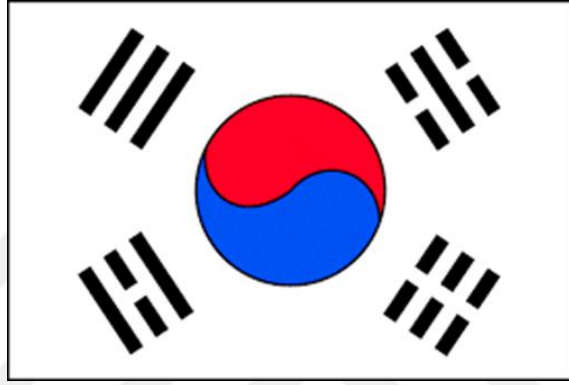
Resim 77: Özel Günler İçin İşlemeli Honbok

Kadınların giydiği honboklar geniş eteklerden, erkeklerin giydikleri ise altı lastikli bol pantolonlardan oluşmaktadır. Kore halkı günlük yaşamlarında rahat edebilmek için, hafif kumaşlar ve sade renkleri tercih etmekte, düğün törenlerinde ise bayraklarının renkleri olan kırmızı ve mavi renkleri tercih ederek, nakışlı ve kabarık honboklar giymektedirler.

Resim 78: Güney Kore Düğün Merasimi

Güney Kore Cumhuriyeti'nin ulusal bayrağı, beyaz, siyah, kırmızı ve mavi renklerden oluşmaktadır. Ortada bulunan eşit şekilde ikiye bölünmüş daire, eşitliğin ve evrende bulunan her şeyin simgesi olmakta, mavi ve kırmızı rengin daire içinde birleşmesi ise evrenin bütünlüğü anlamına gelmektedir. Daire etrafında bulunan çizgiler toprak, ateş, hava ve su elementlerini simgelemektedir. Bayrağın çoğunluğunu oluşturan beyaz renk, Koreli halkın masumiyeti ve barış yanlısı olduğu anlamına gelmektedir.

Resim 79: Güney Kore Cumhuriyeti Bayrağı

Mimari yapılarıyla Çin ve Malezya mimarisine benzer özellikler taşıyan Güney Kore eşsiz mimarisi ve titizlikle işlenen taşları ile Bulguksa Tapınağına ev sahipliği yapmaktadır. Tapınak Budistlerin ibadetlerini gerçekleştirdiği önemli bir mimari yapı durumundadır.

Resim 80: Bulguksa Tapınağı

Malezya’da bulunan Thean Hou Tapınağına benzerlik gösteren tapınak, renkli desenleriyle yerli ve yabancı turistlerin dikkatini çekmektedir. Kore kültüründe yeşil renk zinde kalmayı, yaşamın sonsuzluğunu ve temiz bir başlangıcı, kırmızı renk ise ölümü simgelemektedir. Bu yüzden tapınakta yeşil ve kırmızı renk fazlasıyla kullanılarak, hem kontrastlık oluşturulmuş hem de gelen ziyaretçilere yaşam ve ölüm gibi kavramlar hatırlatılmak istenmiştir (Resim 81).

Resim 81: Bulguksa Tapınağı Detay

Çin: Kültür, medeniyetleri var eden ve beşeri ilişkileri düzenleyen bir oluşum olarak insanlık tarihiyle doğrudan ilişkilendirilir. Çağlar boyunca her toplum kültürel birikimlerin izleriyle yoğrulmuştur. Dünya tarihinin en köklü medeniyetlerinden biri olan Çin, köklü ve zengin bir kültür birikimine sahiptir. Öyle ki bu birikimler, Çin'in tarihsel gelişimiyle birlikte yol almış ve günümüze kadar korunan bir miras niteliği göstermiştir (Diagne, 2016,96).

Birbirinden farklı kültürel öğelerle birlikte varlığını sürdüren bu mirasın bir parçası olan renkler, Çin'in gösterge olarak kullandığı mimari yapılarında, kıyafetlerinde vs. kendisini göstermekte, özellikle kırmızı renk şans getirdiğine ve uğurlu olduğuna inanıldığı için çok fazla tercih edilmektedir.

Ülkede resmi olarak kullanılan ve kırmızı bayrak şeklinde tanımlanan bayrak komünizmi ve Çin Han Ulusunu betimlemektedir. Sol köşede bulunan büyük sarı yıldız Çin Komünist Parti önderini, diğer küçük sarı yıldızlar ise ülkede bulunan işçi, küçük, burjuva ve komünizmi destekleyen firmaları temsil etmektedir (www.wikisosyalizm.org).Yıldızların altın sarısı tercih edilmesi kırmızı rengin üzerinde daha belirgin olmasını sağlamıştır. Bayrağın kırmızı renkli olması hiç sıradan değildir. Öyle ki bu durum Çin'in 'Kırmızı Çin' diye isimlendirilmesini sağlamıştır (Resim 82).

Resim 82: Çin Halk Cumhuriyeti Bayrağı

Kırmızı renk düğünlerde gelin ve damatların giydiği kıyafetlerde de kendini çok fazla göstermektedir. Bunun yanı sıra Hindu inancıya sahip olanlar ateşin kutsal olduğuna inandıkları için kırmızıya ayrıca önem vermektedirler.

Resim 83: Çin'in Geleneksel Kıyafeti

Kırmızı renk ülkenin mimari yapılarında da kendini göstermektedir. Çin'in kültürel göstergesi olan Niujie Cami, köklü bir geçmişe dayanmaktadır.

Resim 84: Niujie Cami

Resim 85: Niujie Cami İç Görünüm

Camiye ilk bakıldığında tapınağa benzetilmekte, geleneksel Çin mimarisinin temel karakteri olduğu ilk bakışta anlaşılmaktadır. Çin mimarisinin baskın olduğu camide, süsleme sanatı göze çarpmakta, renkli süslemeler ve motifler dikkat çekmektedir. Kırmızı giriş kapısı ve farklı mimarisi ile birçok insanı etkileyerek, ibadete davet etmektedir (Resim 84).

Cami'nin renkli çiçeklerin ve ağaçların bulunduğu bir mekana inşa edilmesi tesadüf değildir. Yeşilin davetkar etkisi göz önünde bulundurularak yapılan cami, kontrast renklerin birlikteliği, birbirinden güzel motifleri ve çekiciliği ile gelen ziyaretçileri kendine hayran bırakmaktadır.

Resim 86: Cami Detay

Çin Budistlerin çoğunlukta olduğu bir ülkedir ve çok fazla sayıda Budist tapınakları vardır. Bu tapınaklardan biri var ki renkleriyle insana huzur vermektedir. Çok sayıda Budist'in ibadet ettiği tapınak, Çin'in Seda kentinde bulunan Seda Manastırı dünyanın en büyük Budist Okulu olma özelliği taşımaktadır (<https://www.ntv.com.tr>).

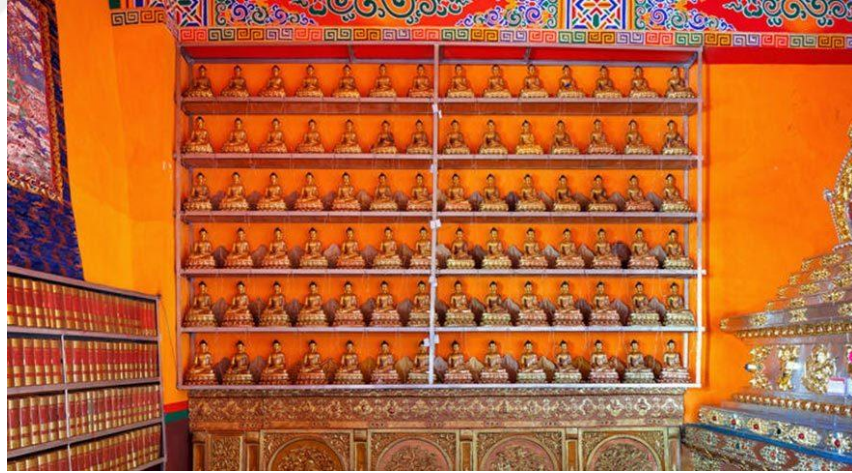
Resim 87: Seda Tapınağı

Yukarıdaki görselde ağırlıklı olarak bordo ve budistler için kutsal sayılan turuncu renk kullanılmıştır. Tapınağın içindeki kolonların üzerinde çeşitli renk geçişleri ve desenler oluşturulmuş, tavanda ve karşı duvarda ise yeşil renk tercih edilmiştir.

Resim 88: Seda Tapınağı Detay

Tapınağın detayında bohem bir hava yaratan Çin motifleri, odanın her yerinde turuncu ve sarı tonlarına eşlik eden yeşil renkli süslemeler, sağ tarafta beyaz ve turuncu renkli örtüler görülmektedir (Resim 88).

Resim 89: Tapınağın Odalarından Bir Tanesi

Yukarıdaki görsel bir tabloyu anımsatmaktadır. Tapınağın diğer bölümlerinde olduğu gibi bu bölümde de baskın renk turuncu olup sol duvarda mor renkli bir alan dikkat çekmektedir. Tam karşıda altın renkli küçük biblolar, üst kısmında kırmızı zemine mavi renkli işlemler, sol tarafta kırmızı renkli kitaplar ve sağ tarafta gümüş renkli bir sandık görülmektedir.

Resim 90: Tapınağın İç Görünümü

Kırmızı mavi renkli kilimler ve kilimdeki mavi renge uyum sağlayan ahşap bir kapı görülmektedir. Ahşap direklerle doğal doku oluşturularak samimi bir ortam yaratılmıştır. Rengarenk yapısı, titizlikle işlenen işleme ve oymalarıyla hayranlık uyandıran tapınak, renklerin Çin kültüründeki etkisinin dili olmaktadır (Resim 91).

Resim 91: Tapınağa Ait Bir Oda

Afganistan: Afganistan yıllarca sürmüş bir savaşın altından kalkmaya çalışmış bir ülkedir. Öyle ki insanlar başkent Kabil'in çektiği acılardan dolayı depresyonun ve trajedinin altında gömülü olarak yaşamıştır. Bu durum günlük yaşantılarına öyle büyük etki etmiştir ki, günlük yaşamın bir parçası olan giyim kuşam dahi büyük bir değişime uğramıştır. Afgan kadınların önceden serbest şekilde dolaşıp özgürce giydikleri kıyafetler yerini peçeye bırakmıştır. Kadınlar gözleri dahi görünmeyecek şekilde giyinmek zorunda bırakılmıştır.

Resim 92: Afgan Kadınların Kıyafetleri

Yukarıdaki görselde solda bulunan kadın dışında öteki kadınlar koyu renkli kıyafetler giyinmişlerdir. Elleri dışında hiçbir yerleri görünmemektedir. Ülkenin sorunlarının kadınlar üzerinde derin tahribatlara yol açtığı yukarıdaki görselden de anlaşılmaktadır. Bunun bir göstergesi de Kabil'in yazılı olmayan kuralları ve çalkantılı geçmişinden dolayı Afgan kadınları genellikle koyu renkli, kıyafetler giymesidir. Bu durumda denilebilir ki kültürlerin yapısı kıyafetleri ve renkleri dahi etkilemektedir. Afrika'da yıllarca susuzluk ve fakirlik sürmesine rağmen renkli giyinmekten vazgeçememiş hatta kıyafetleri üzerindeki etnik desenler Afrika'nın kimliği haline gelmiştir. Fakat Afganistan'ın İslamiyet'i yanlış yorumlamaları kadınların kıyafetlerine etki ederek zulme dönüşmüştür.

Zulüm altında yaşayan Afganistan, bayrağında bulunan siyah renkli şeritle dikkat çekmektedir.

Resim 93: Afganistan Bayrağı

Üç dikey şeritten oluşan bayrak kırmızı, yeşil ve siyah renkten oluşmaktadır. Bayrağın ortasında beyaz renkli bir mescit bulunmaktadır (<https://www.youtube.com>).

Renklerin insan psikolojisini nasıl etkilediği önceki sayfalarda irdelenmişti. Afganistan'ın toprak evlerinin aynılığı da depresifliği ve buhranı temsil etmektedir. Özellikle Kabil'de şehri çevreleyen açık kahverengi kerpiç evler bulunmaktadır (Resim 94).

Resim 94: Afganistan Kerpiç Evleri

Başkent Kabil'in yönetimi, başlattıkları bir projeyle, bölgeye hayat vermek ve kent sakinlerin ruh sağlığını iyileştirmek için hepsi neredeyse aynı olan açık kahverengi kerpiç evleri rengarenk boyayarak psikolojik destek vermiştir (<http://gazetekarınca.com>). Böylelikle yıllarca etkisi süren çatışma ortamının kasvetli havası, kültürel hayatın çok önemli bir parçası olan renklerle, canlılık kazanmıştır. Gözün farklı ve canlı bir renk aradığı resim 94 sıradanlığıyla dikkat çekerken aşağıdaki görselde kent, renkler sayesinde yeni bir kimlik kazanmıştır.

Resim 95: Proje Kapsamıyla Renklendirilen Evler

Resim 94'ün tam aksine, yukarıdaki görselde pembe, gök mavisi, beyaz gibi gökkuşağını anımsatan renkler kullanılarak, ortamın havası değişmiştir. Bu sayede canlı renkler, bölgenin insanında olumlu etkiler oluşturmuştur. Genellikle pembe, sarı, mavi ve beyaz gibi renkler tercih edilmiş, kırmızı kanın, turuncu ise ateşin rengi olduğu ve savaşı hatırlattığı için bu renkler kullanılmamıştır.

Afganistan'ın toprak evleri dışında en renkli mimari yapısı hiç şüphesiz mavi camidir. Mavi cami adından da anlaşıldığı gibi mavi renkli çinileri ve kubbeleriyle dikkat çekmektedir. İhtişamlı yapısı, iki büyük ve küçük kubbeleri ile kendisine hayran bırakmaktadır. Maviye eşlik eden yeşil tonları uzaktan bakıldığında turkuaz ton olarak algılanmaktadır. Toprağın kızılımsı ve sarımsı tonlarının da yer yer kullanılmasıyla daha sıcak ve canlılık kazanan cami, mavi ve yeşilin buluşmasıyla dinlendirici bir etki kazanmıştır (Resim 96).

Resim 96: Afganistan Mavi Cami

Her kültürün kendine özgü yaşadıkları topraklardan etkilenen mimari anlayışları olmasına rağmen farklı topraklar üzerinde hüküm süren, fakat aynı dini inanişaya mensup olan topluluklarda dini yapılar benzerlikler göstermektedir. İslam inanişasına sahip olan toplulukların en belirgin özellikleri ferahlık ve huzurun hakim olduğu geniş yapılar olmaları ve bu hisleri tamamlayacak renklerin kullanılmasıdır.

Resim 97: Mavi Cami Detay

Afganistan, Güney ve Orta Asya sınırlarında olsa da etnik yapısı ve kültürel değerleriyle Orta Doğu'nun bir parçası durumundadır. Mavi Cami'de adından da belli olduğu gibi Orta Doğu'da en önemli bir kültürel gösterge olarak mavi renk çok fazla önemsenmiştir.

Güney Afrika: Farklı etnik grupların bir arada yaşadıkları Güney Afrika Cumhuriyeti, renkli giyim kuşamları, ahşap ve boncuktan yapılmış takıları ile dikkat çekmektedir. Giyimlerini tamamlayan takıları ve kutlamalarda taktıkları maskeleri Afrika insanını diğer kabile ve topluluklardan daha çekici kılmaktadır.

Resim 98: Afrika Takıları ve Geleneksel Kıyafetleri

Afrika'da boncukların büyüü olduğu düşünölmekte ve kullanılan her rengin farklı düşönceleri temsil ettiği söylenmektedir. Cenazelerde kırmızı ya da siyah renkli kıyafetler ve boncuklar kullanılmaktadır. Beyaz renk üremeyi ve çoğalmayı temsil ederken, mavi renk duruluğu, sarı renk ise maddi gücü temsil etmektedir. Farklı motifli, etnik desenlerle dokunmuş renkli kumaşlar, Afrika'nın adeta kimliği haline gelmiştir.

Yukarıda sol başta bulunan görselde çeşitli iplerden meydana getirilmiş rengarenk ve kabarık boyun aksesuarı bulunmaktadır. Aynı şekilde boyunda bulunan renklerden kafasına da bir aksesuar kullanılarak bütönlük sağlanmışır. Yine birçok kültürde olduğu gibi kırmızı, sarı ve yeşil gibi renkler hakim olmaktadır. İlk figürün sağ tarafında bulunan kadınlarda da yeşil, sarı ve turuncu renk hakim olurken, boyunda kullanılan takılarda boncuk işlemlerine yer verilmiştir. Renklerin bir arada bulunarak sağladığı anlamlar iki kadın kullanılarak betimlenmiştir. Afrika kültürüne ait olan etnik desenler, günümüzde birçok kültür tarafından benimsenmiştir. Diğer kültürlerde olduğu gibi dini mekanları olmamasına rağmen, kullandıkları ahşap malzemelerden meydana getirdikleri rengarenk maskelerin, kendilerini kötü ruhlardan koruduklarına inanmaktadırlar.

Resim 99: Afrika'da Kullanılan Maskeler

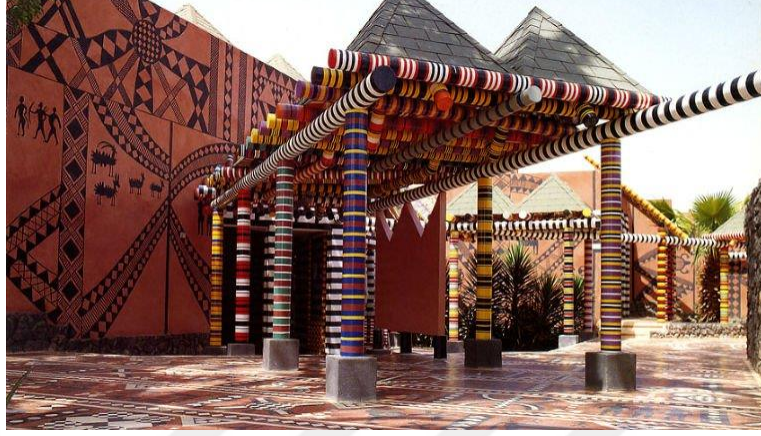
Güney Afrika'nın geleneksel kıyafetleri gibi bayrağı da çok renklidir. Nelson Mandela Devlet Başkanı seçildikten sonra 27 Nisan 1994 tarihinde kabul edilmiştir ve tasarlanan bayrak, modern Güney Afrika'nın simgelerinden sayılmaktadır (<https://www.youtube.com>).

Çok renkli bir bayrak olan Güney Afrika bayrağı, kırmızı ve mavi renkli, eşit büyüklükte şeritlerden oluşmaktadır. Tam ortada, etrafı beyaz şeritle sarılmış 'Y' şeklinde yeşil bir şerit, bayrağın sol tarafında ise ince ve sarı şeritle çevrilmiş siyah bir üçgen bulunmaktadır. Çok renkli bir bayrak olmasına rağmen renklerin resmi bir anlamı yoktur. Fakat kırmızı renk, birçok ülke bayrağında taşıdığı anlam gibi savaşlarda akan kanları; mavi renk, gökyüzünü; yeşil renk, ülkenin topraklarını; siyah renk, Afrika'daki siyahi halkı; beyaz renk, Avrupalı halkı ve sarı renk ise Afrika'nın doğal kaynağı olan altını temsil etmektedir.

Resim 100: Güney Afrika Bayrağı

Güney Afrika'nın etnik desenleri bayrağında ve kıyafetlerinde olduğu gibi mimari yapılarında ya da oturdukları evlerde bile kendini göstermektedir.

Resim 101: Güney Afrika'da Kültür Merkezi

Geleneksel yapılara uyumlu bir şekilde inşa edilmiş olan kültür merkezi, süsleme ve dekorasyonlarıyla Afrika motiflerini üzerinde taşıyan açık hava müzesi gibidir. Zeminde ve duvarda birbirini tekrarlayan motifler, insan ve hayvan figürleri görülmektedir (Resim 101).

Resim 102: Kültür Merkezinin Tavanı

Yukarıdaki görselde siyah, beyaz, sarı, kırmızı ve yeşil renkli dairelerden, zikzaklardan ve çubuklardan oluşan ritim çalışmasına benzeyen bir tavan görmekteyiz. Bu motiflerin hiçbiri tesadüfi sonuçlarla bir araya gelmemiş ve öyle ki

renklerin aralığı dahi eşit şekilde boyanmıştır. Tam ortada bulunan yeşil renkli daire tavanı göz yoracak bir etkiden kurtarmış ve sakinliği sağlamıştır.

Afrikalılar yaşadıkları evleri dahi istedikleri renk ve motiflerle daha canlı hale getirmekte, bakıldığında evin ruhu varmış gibi bir izlenim uyandırmaktadır.

Aşağıda bulunan görsellerde perspektiften yoksun olsa da renklerin ve şekillerin bir araya geldiğini görmekteyiz. Kadınların evlerini boyamasını basite almamak gerekmektedir. Çünkü renklerle kendilerini gzelleştirdikleri gibi evlerini de güzelleştirmeyi amaçlamaktadırlar. Renklerin kltrlrrindeki etkisine ve sürüldükleri yere güzellik getirdiğine bir kanıt olan bu görseller Afrika'nın birçok yerinde görülmektedir (Resim 103).

Resim 103: Afrikalıların Kendi Evlerini Renklendirmesi

Canlı renklerin birçok yerde görüldüğü Güney Afrika'da el sanatlarının da çok gelişmiş olduğu sylenilmekte, el emeği göz nuru ürünleri turistik bölgelere yerleşen renkli tezgahlardan satın alma imkanı olabilmektedir (Aras, 2004,60).

Brezilya: Brezilya tropikal bir ÷lke olduğu için ÷lkenin sıcaklığını yansıtan canlı ve sıcak renkler giyilmektedir. Brezilya halkının y÷resel kıyafetleri eski Amerikan giyimini anımsatmakta ve fırfır detaylar sıklıkla g÷r÷lmektedir. Aşağıdaki g÷rselde olduğu gibi kadının üzerinde bulunan etek, Brezilya'nın sıcak iklimi yansıtmaktadır. Alt kısmı oldukça geniş olan eteğin ucunda g÷kkuşağı renkleri bulunmakta, sıcak renkleri destekleyen mavi, yeşil ve mor gibi soğuk renklerle kontrastlık sağlanmıştır. Yanındaki adam kullandığı kuşak ve hasır işlemeli geniş şapkası ile bir b÷t÷n olmuştur.

Resim 104: Brezilya Geleneksel Kıyafeti

Brezilya'da oldukça önemli olan ve coşkuyla kutlanan karnavallarda, b÷t÷n renklerin hakim olduğu geleneksel kıyafetler egzotik meyvelerle, rengarenk kuş t÷yleriyle, pul ve boncuklarla s÷slenmektedir.

Bir sonraki sayfada bulunan g÷rselde kadının başına taktığı ta, bol işlemeli boncuk ve pullardan oluşmaktadır. Ta da bulunan yeşil renk, ulusal bayraklarında da olduğu gibi verimli topraklarını çağrıştırmaktadır. Birçok k÷ltürde yeşil renge farklı farklı anlamlar verilmektedir. Kimi k÷ltürde dini inanışı temsil ederken, kimi k÷ltürde de buldukları b÷lgenin toprak yapılarını temsil etmektedir. Renkler her k÷ltürde aynı olurken, kullanılış amaçları ve kullanan kişilerin g÷nlük yaşantılarına etkileri ile anlamları değişmektedir (Resim 105).

Resim 105: Brezilya'da Karnaval

Brezilya bayrağı, yeşil, sarı, mavi ve beyazdan oluşmaktadır. Yeşil renk Brezilya ormanlarını, ortada bulunan sarı renk doğal kaynakları, mavi daire gökyüzünü ve mavi daire içindeki yıldızlar başkenti ve Brezilya'da bulunan eyaletleri temsil etmektedir (<https://www.youtube.com>).

Resim 106: Brezilya Cumhuriyeti Bayrağı

Brezilya Hristiyan bir ülke olduğundan dolayı çok fazla sayıda kilisenin olduğu bir ülkedir. Kiliselerde ibadet etmenin dışında vaftiz ya da evlilik törenleri de yapılmaktadır. Rio de Janeiro'daki São Bento Manastırı, dışarıdan bakıldığında sadeliği ve mütevaziliği ile dikkat çekerken içine girildiğinde büyük bir görkemle karşılaşmaktadır.

Resim 107: Mosterio Sao Bento Kilisesi

Resim 107’de altın sarısı rengin yapıda hakimiyet sağladığını ve ışıltılı avizelerin yapıya ihtişam kazandırdığını görmekteyiz. Özenli bir emeğin karşılığı olan bu ihtişamlı yapı, ibadet ve ziyaret etmek amacıyla gelen misafirlerin beğenisine sunulmuştur.

Resim 108: Kilisenin İç Görünümü

Yukarıdaki görsellere bakıldığında Brezilyanın canlı renkleri görülmesine de ihtişamı ve zarif yapısıyla nasıl yapıldığının sorgulandığı ince bir işçilik ve görkem görülmektedir. Altın renginin ışıltısıyla canlılık kazanan kilise, ahşap oyma tekniği ile yapılmış izlenimi veren bezeme ve kabartmalarla yapılmıştır.

Türkiye: Türk bayrağı, Türk ulusunun şanlı tarihinden dolayı Türkiye'nin kutsalıdır. Yüzlerce yıllık bir tarihe dayanan Türk bayrağı, elde taşınmış, evlere ve mezar taşlarına asılmış, cenazelerde tabutlar üzerine serilmiştir. Türk bayrağını diğer bayraklardan daha anlamlı kılan en önemli özelliği: Kırmızı renginin, ülkemizin refahı ve selameti için dökülen şehit kanlarını temsil etmesidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kullandığı kırmızı zemin üzerine ay-yıldız imgesinin tarihi 1848'e dayanmakta ve Cumhuriyet'in ilanı ile, resmi bayrak olarak kullanılmaktadır. T.C. İçişleri Bakanlığı'nın 22/09/1983 yılında 2893 kanun sayısı ile yasalaştırılmış ve buna göre, bayrakta kullanılacak renk, ay-yıldızın ölçüleri de yasa kapsamında belirtilmiştir (Çalışkan, 2016,76-77).

Resim 109: Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı

Bayraklar, asılı oldukları devlette, milletin yüreğini fetheden ve hissiyatlarına rehberlik eden bir simge olmaktadır. Aidiyet, temsil, vatan, kutsallık gibi çoğaltılabilecek birçok anlama sahip simgesel bir nesne olan bayraklar, ulus devletler için, milli marşlar gibi çoğaltılabilecek olgularla tarihin kutsal bir parçası olmaktadır (Çalışkan, 2016,76).

“Öte yandan, Türk bayrağı 1982 Anayasasınca da koruma altına alınmıştır. Halen yürürlükte olan Anayasanın değiştirilemeyen, hatta değiştirilmesi teklif dahi

edilemeyen maddeleri arasında bulunan 3. Maddesinde: “Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.” ifadesi bulunmaktadır” (Üçüncü, 2015,501).

Türk toplumu geçmişten günümüze kadar, zengin bir giyim kültürüne sahip olmakta ve bu zenginlik, giyim biçimlerinde olduğu kadar giyim malzemelerinde de kendini göstermektedir. Anadolu'nun uzun tarihsel geçmişine bakıldığında, diğer kültürlerle etkileşim içinde olması, giyim çeşitliliğine ve zenginliğine önemli ölçüde katkıda bulunduğu görülmektedir.

Geleneksel giyim, Türk Milli kültürünün önemli bir parçası olmakta, günümüz koşullarında her ne kadar azalmakta ise de Anadolu'nun dağlık ve kırsal yörelerinde, hala kalıcılığını korumaktadır. Türkiye'nin bütün yörelerinde çeşitlilik gösteren giysi kültürü, iklim koşullarından ve dini inançlardan etkilenecek ortaya çıkmıştır. Ege Bölgesinde bulunan Muğlalılar, rengarenk giysileri, altın takıları ve başlarına taktıkları çiçeklerle geleneklerini yaşatmaya çalışmaktadırlar. Kadınlar rengarenk ipek giysileri, altın takıları ve başlarına taktıkları çiçeklerle, köyü ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir.

Resim 110: Ege Yöresel Kıyafeti

Doğu Anadolu'nun yöresel kıyafetleri genellikle bol işlemeli ve pullu olmaktadır. Urfalı kadınlar rengarenk kadife kumaşlardan yapılmış elbiseleri ve bellerine taktıkları renkli kemerlerle Hindistan'ın kıyafet kültürüyle benzerlik göstermektedir. Urfa'nın simgesi olan mor renkli eşarplar ve hepsinin üzerinde bulunan pullu ve işlemeli kaftanlar dikkat çekmektedir. Günlük yaşamlarında da özel günlerde de canlı ve ışıltılı kıyafetleri tercih etmektedirler (Resim 111).

Resim 111: Urfa Yöresel Kıyafeti

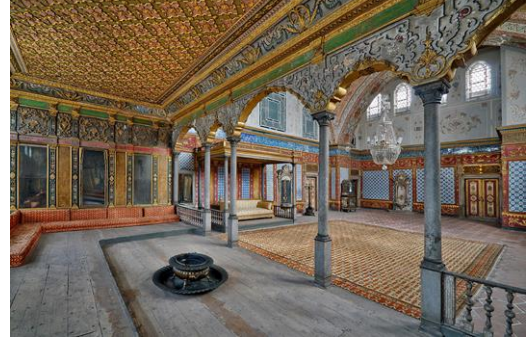
Hangi ülkenin, hangi yörenin insanı olursa olsun, bir gereklilik olan giyinmek, günlük hayatta önemli bir yere sahip olmaktadır. Bir kimsenin yaşı, cinsiyeti, yaşadığı toplum, sosyal statüsü, benimsediği düşünce akımı veya kabul ettiği dini inançlar kılık-kıyafet seçimlerinde önemli rol üstlenmekte, kişinin yaşamı ve dünyaya bakışı konusunda da bilgi vermektedir (Zeybek, 2015,120).

Türkiye çeşitli kültürel mirasları ile de dikkat çekmektedir. Kültürel mirasları arasında bulunan ve tarihi önem taşıyan Topkapı Sarayı, Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa edilmiş ve cumhuriyet döneminde müze haline getirilmiştir.

Topkapı Sarayı'nın beyaz kesme taşlardan ve açık toprak tonlarından oluştuğu görülmektedir (Resim 112).

Resim 112: Topkapı Sarayı

Resim 113: Topkapı Sarayı, Harem İçi

Sarayın iç görüntüsüne bakıldığında dış kısmından farklı olarak daha koyu tonlara yer verilmiştir. Zeminde ağırlıklı olarak gri ve kahverengi ile krem tonlar kullanılmış, bu da içerinin daha ferah görünmesini sağlamıştır. Duvarlara bakıldığında toprağın ve verimliliğin simgesi olan kahverengi ile sonsuzluk ve huzuru simgeleyen mavi renge yer verilmiştir. Tavandaki işlemlerde ise Hindistan kültüründe çokça kullanılan safran rengi ve ona eşlik eden kahverengi tonlarına yer verilmiştir (Resim 113).

Sarayda değerli taş ve madenlerle yapılan süslemeler, geometrik ve bitkisel motiflerle oluşturulan kompozisyonlar dikkat çekmektedir. Mücevher çinili süslemelerde her rengi görmek mümkündür.

Resim 114: Topkapı Sarayı İşlemeli Çeşme

Osmanlı'da çok fazla kullanılan çini motifleri Topkapı Sarayı'nın işlemlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Burada bulunan süslemelerde en çok

rastlanan renkler, mercan kırmızısı, kobalt mavisi, mercan kırmızısı, beyaz zemin, firuze, mor ve parlak yeşildir. Bu renkler siyah kontur ile desteklenmiştir (Öney, 1987,72-73).

Natüralist üslupla oluşturan lale, karanfil, gül, ayçiçeği benzeri iri, sarı yapraklı çiçekler, menekşe, gibi bahar dalını çağrıştıran bitkisel motifler, Topkapı Sarayı'nda dikkate değer olan işlemlerdir. Osmanlı sanatlarında 16. yüzyıldan itibaren natüralist bir yaklaşımla betimlenen lale motifleri, Avrupa ülkelerinde de sevilerek kullanılmıştır (Adıgüzel, 351).

Revan Köşkü'nü saran mavi ve beyaz renkli çiniler, ziyaretçilerin dikkatini çekmekte ve kendine hayran bırakmaktadır. Mavi rengin soğukluğu kahverengi ahşap detaylarla gizlenmiştir. Mavi renk Türk kültüründe önemli bir yere sahip olduğu için birçok mimari yapıda ortaya çıkmaktadır. Dış cephesinde kullanılan mavi renge beyaz ve krem tonları eşlik etmektedir. Bunun yanı sıra çevre tasarımına bakıldığında yeşillikler ve güller ile karşılaşmakta bu simgeler de İslamiyet'in birer simgesi olmaktadır (Resim 115).

Resim 115: Topkapı Sarayı Revan Köşkü

Resim 116: Revan Köşkü İç Görünüm

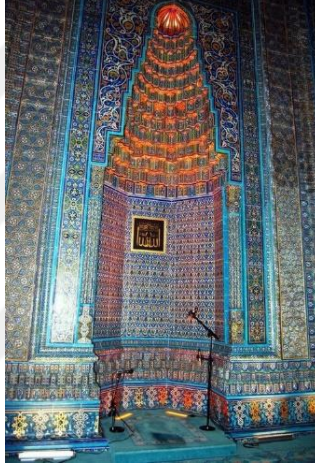
İslamiyet'in hakim olduğu birçok kültürün mimari yapılarında olduğu gibi Topkapı Sarayı'nda da renkli vitraylarla karşılaşılmaktadır. Canlı, dikkat çeken, adrenalini temsil eden kırmızı renk, sonsuzluk ve huzurun simgesi olan mavi renk vitraylarda kullanılmıştır. Büyük ve beyaz çerçeveli pencerelere yer verilerek ferahlık sağlanmıştır (Resim 116).

Bursa, 1326 yılında Orhan Bey zamanında Bizans'tan alınarak, yeni devletin yönetim merkezi olmuştur (Uzunçarşılı, 1998,113). Yeşil Cami, mimari yapısı ve süsleme özellikleriyle Erken Osmanlı döneminin en önemli eserlerinden biridir. Eserin güney cephe ortasındaki mihrabı, Anadolu'da ilk defa yeşil camide kullanılan renkli sır tekniğinde çinilerle kaplanmıştır (Yıldırım, 2007,166).

Resim 117: Yeşil Cami ve Yeşil Türbe

Yeşil cami ve yeşil türbe sırt sırta vermiş iki insan yakınlığında ağaçların içinde bulunmaktadır. Caminin üç kubbesi ve iki minaresi bulunurken, türbe ise tek kubbeden oluşmaktadır (Resim 117). Mihrap süslemelerinde birbirinden farklı boyutlarda bordürler oluşturmuş, ağırlıklı olarak turkuaz mavi kullanıldıysa da turuncu ve sarı tonlarla renkle anlam kazanmıştır. Kıvrımlı motifler ve bitkisel süslemeler, bordürlerin içini doldurmuştur. Çini süslemelerin yoğun olarak kullanıldığı mihrapta turuncu ve sarı renkli bezemelerin olduğu alan, önceki sayfalarda konu edilen Nasr Al Mülk Caminin bezemeleriyle de benzerlik göstermekte ve içerisinde lamba olduğu izlenimi vermektedir (Resim 118).

Resim 118: Bursa Yeşil Cami Mihrabı

Tarihi bir yapı olmasıyla dikkat çeken Yeşil camiye çekici kılan en önemli özelliği titizlikle yapılmış olan çinileridir.

Resim 119: Yeşil Cami Mihrap Detayı

Mihrabın duvarları lacivert çinilerle kaplı iken yan duvarları ise koyu yeşil çinilerle bezelidir. Bu çinilerin arasında kalan yüzeyler firuze taşı renginde küçük çini parçaları ile doldurularak zengin bir renk yelpazesine sahiptir. Buradaki çini bezemeleri de caminin diğer bölümlerindeki çiniler kadar güzeldir. Duvarlar yeşil, açık ve köyü mavi arasında değişen çinilerle kaplanmış, günümüze kadar solmadan, rengini koruyarak gelmiştir. Mimarisi ve süslemelerinin sanatkârane yapısıyla Bursa'ya şeref ve ziynet veren Yeşil Türbe, havi olduğu tirşe rengindeki çinilerle 'Yeşil Bursa' afakında bile kendisini 'Yeşil Türbe' diye andırmıştır (Kepecioğlu, 2009,259).

Türbenin iç duvarları Yeşil Cami'de olduğu gibi koyu yeşil renkli altıgen çinilerle bezeli olup, üzerini renkli motiflerle süslü, beyaz zeminli bir bordür dolaşmaktadır.

Resim 120: Yeşil Türbe İçi

Pencere alınlıkları da koyu mavi zemin üzerine mavi kenarlı ve beyaz renkli yazılarla süslenmiş olup, pencere çerçevesi turuncu renge boyanarak kontrastlık sağlanmıştır. Zemin rengi açık mavi olurken duvarın yarısı açık renge boyanmıştır. Mezarların olduğu mermerler renkli işlemlerle bezenmiştir. Yeşil caminin bir parçası durumunda olan yeşil türbe ise göz kamaştırıcı renklerle bezenmiştir. Türbelerde dahi renklere bu kadar önem verilmesi kültürel zenginliğin bir parçasıdır. Camiler renklerle ve motiflerle canlılık kazanarak insanları ibadete çağırmakta, renkler bu anlamda bir araç olarak kullanılmaktadır (Resim 120).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ

Newton iki yüzyıl kadar önce, deneylerini gerçekleştirdiği laboratuvarın pencere panjurlarını kapatıp, odayı karartmış, panjurda küçük bir delik açmış ve delikten geçen güneş ışığının önüne prizma şeklinde bir cam parçası tutmuştur. Böylelikle bu prizmanın ışığı birçok renge ayırdığını keşfetmiştir.

İnsanlar yüzyıllardır gökyüzüne hayranlıkla bakmış, gökyüzünde meydana gelen renk değişimlerini ve gökkuşağını merak etmişlerdir. İngiliz fizikçi Newton'un kusursuz deneyi ve bilimsel izahı sonucunda renklerin nasıl meydana geldiği anlaşılmıştır. Güneş ışığının prizmadan geçirilmesiyle ışık yedi renge ayrılmış ve böylelikle ilk renk teorisi ortaya atılmıştır.

İnsan, kendisi için oluşturduğu dünyanın merkezinde yer almakta ve bulunduğu dünyayı algılama sürecinde renklerden faydalanmaktadır. Dolayısı ile renkler insan hayatında büyük önem taşımaktadır. Diğer canlıların için de yalnızca insanoğlunun renkleri görmesi ise duyumsal bir üstünlüktür. İnsanlık tarihine bakıldığında mağara duvarlarına yapılan resimlerde, renklerin insanla birlikte var olduğu belgelenmektedir.

İnsanlar, günlük yaşantılarında, bazen sevinçlerini, isteklerini ve bazen de hüznelerini, renkler aracılığı ile dile getirmektedir. Bu sayede, toplumsal yaşamın tarihi zenginliğini oluşturan renkler, insanın duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri bir değer olmuştur.

İnsan kendi aklıyla, yaşadığı doğaya ve dolayısıyla topluma bir şeyler katar ve bu sayede kültürü oluşturur. Hayatı kolay kılan ve bireyin yaşam kalitesini etkileyen renkler, değer ve anlamları bakımından kültürel farklılıklar göstermektedir. Renkler, yaşadığımız dünyanın bütün kültürlerinde, geçmişten günümüze kadar, sembol olarak kullanılmış bazen de milli duyguları ifade eden bir araç olmuştur.

Öyle ki ülkeler bayraklarını, dini sembolleri olan cami ve kiliselerini, kimlikleri olan mimari yapılarını ortaya çıkarırken renklerin değerini ve önemini ortaya koymuşlardır.

Mısır'da, Mezopotamya'da, Çin'de, Hindistan'da renkler; kültürün, dinin ve mistisizmin dili olmuş ve hatta bütün uygarlıklarda, kısacası insanlık tarihinde her zaman önemli bir yer edinmiştir.

Yapılan araştırmada renk seçimlerinin insanlar üzerinde olumlu-olumsuz etkisi olduğu ve kültürel farklılıklar sağladığı edinilen bulgular doğrultusunda ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın 1. Alt problemine ilişkin olarak farklı kültürlerden elde edilen bulgular göstermektedir ki; renkler bireysel veya sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde insanlar için anlamsal etkiye sahiptir.

Araştırmanın 2. Alt problemine ilişkin olarak farklı kültürlerden elde edilen bulgular göstermektedir ki; ülkelerin kendi kimliklerini oluşturmak için kullandığı mimari yapılar, bayraklar ve kıyafetler gibi kültürel göstergelerin renklerden etkilendiği bilinmekte, dolayısı ile ikisi arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmanın 3. Alt problemine ilişkin olarak farklı kültürlerden elde edilen bulgulara göre değer ve anlamları bakımından renkleri algılamada, kültürlerarası benzerlikler bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

İnsan, geçmişten bugüne, renklerle donatılmış bir dünyada yaşamaktadır. Bütün kültürler renk kavramından etkilenerek, her birine birer anlam yüklemiş, yaşantılarına, gelenek ve göreneklerine renkler aracılığı ile kimlik kazandırmıştır. Dolayısı ile bu araştırma, elde edilen sonuçlara göre bundan sonraki araştırmalara kaynaklık edebilir ve kültürlere ait farklı konseptler belirlemede yol gösterebilir.

Daha önceki bölümlerde bahsedildiği üzere renkler, kültürler arası farklılık göstermekte, fakat bu farklılıklar toplumların algılama biçimlerinden ve renk beğenilerinin farklılığından kaynaklanmaktadır. Örneğin, Türk toplumunda ve bazı Batı ülkelerinde yasın sembolü olan siyah renk, Japon ve Hint kültüründe yerini beyaz renge bırakabilmektedir. Bu bağlamda bundan sonra yapılacak araştırmalar, bu çalışmanın üzerine eklenebilecek olası araştırma konularına dikkat çekmede bir araç olabilir ve oldukça geniş bir alana yayılan renklerin, kültürle olan ilişkisi farklı boyutlarıyla ele alınıp sınırlı örneklem üzerinden incelenebilir.

Yaşamın her alanında renklere yer vermek insan hayatını daha anlamlı bir hale getirecektir. Bu bağlamda renkler üzerine yapılacak benzer bir araştırma seçilmiş bazı kültürel tasarımları ele almaya davet edebilir, bu sayede seçilen kültürel tasarımlardaki renkler, anlamları bakımından incelenebilir, renklerin tasarım üzerindeki etkileri ve toplumu nasıl anlamlandırdığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Hatice, (2014). *Topkapı Sarayı'ndaki Avrupa Çinilerinin Üretim Merkezleri Işığında Değerlendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul.

AKARSU, Bedia, (1987). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

AKERSON, ERKMAN, Fatma, (2016). *Göstergebilime Giriş*, Birinci Baskı, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul

AKDENİZ, Halil, (1972). *Görsel Algılama Açısından Renk Kullanımı ve Etkiler*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

AKKIN, Cezmi, EĞRİLMEZ, Sait, AFRASHİ, Filiz, (2004). *Renklerin İnsan Davranış ve Fizyolojisine Etkileri*, Türk Oftalmoloji XXXVI. Kongresi. Bildiriler Kitabı, İzmir.

ALBAYRAK, Kadir, (2008). *Milli Dinlerde Renk Fenomeni*, Çukurova Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Adana.

Ana Britanica. (1993). Ana Yayınevi, İstanbul.

ARAS, Osman Nuri, (2004). *Akıyla Kararıyla Güney Afrika (South Africa with White and Black)*, Bakü.

ARGAVUN, Suzan, (1951). *Bursa Yeşil Cami ve Yeşil Türbe Çinileri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, Mezuniyet Tezi İstanbul.

ARIKAN, Abdulgani, (2008). *Grafik Tasarımda Görsel Algı*, Eğitim Akademi Yayınları, Konya.

ARVAS, Sema, (1991). *Diabetik Retinopatinin Erken Tanısında Kontrast Duyarlılık, Renk Görme ve Elektoretinografinin Yeri*, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi, İstanbul.

ATEŞ, Halil, (1991). *Afak ve Psödoafak Olgularında Renk Görmenin Değerlendirilmesi*, Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları ABD, Uzmanlık Tezi, İzmir.

AYDIN, Pınar, BAYRAKTAR, Zeki, (2007). *Pratisyen Hekimler İçin Göz Hastalıkları El Kitabı*, Birinci Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara.

BALKAR, Ayça, (2011). *Yalın Bir Anlatımın Birincil Aracı Olarak Renk Kullanımı Ve Algılamadaki Yeri*, Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Yayınlanmış Yüksek Tezi, Kayseri.

BAŞER, Asena, (2015). *Logo Marka İlişkisinde Form ve Renk Anlayışının Göstergibilimsel Açıdan İncelenmesi*, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

BOKULEVA, Bota, AVAKOVA, Rauşangül, ABELDAYEV, Jenisbek, (2012). *Türk Kültürünün Hindistan Uygarlığına Etkisi*, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, Kazakistan.

BOZDEMİR, Semih Bilal, (2014). *Renklerin Dünyası*, Birinci Baskı, St Clements University Türkiye Yayınları, Ankara.

BUDAK, Selçuk, (2005). *Psikoloji Sözlüğü*, 3. Baskı, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

BROWN, Ju, (2006). *China, Japan, Korea: Culture and Customs*, Book Surge, South Carolina.

Büyük Larousse, (1992). Milliyet Yayınları, İstanbul.

CENGİZ, Suna, (2011). *Lasiusalienus (Foerster, 1850) (Hymenoptera: Formicidae)'da Renkli Görme ve Renk Tonu Ayrımının Davranışsal Analizi*, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

CEYHAN, Doğan, YAŞAR, Tekin, (2010). *Renk Görme ve Sağlık Kurulu İşlemleri*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Van.

CHALLAYE, Felician, (1960). *Dinler ve Tarihi*, Çeviren, TİRYAKİOĞLU, Semih, Varlık Yayınları, İstanbul.

COŞKUNER, Süreyya, (1995). *Renkler ve Kişiliğiniz*, Site Ofset Yayınevi, İzmir.

ÇAĞAN, Mehmet, (2007). *Rengi Rengine*, Birinci Baskı, Sistem Yayıncılık İstanbul.

ÇAĞLAYAN, Saniye, KORKMAZ, Murat, ÖKTEM, Gönül, (2014). *Sanata Görsel Algının Literatür Açısından Değerlendirilmesi*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Antalya.

ÇALIŞKAN, Nihat, KILIÇ, Elif, (2014). *Farklı Kültürlerde ve Eğitimsel Süreçte Renklerin Dili*, Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, (KEFAD), Cilt 15, Sayı 3, Kırşehir.

ÇALIŞKAN, Serkan, (2016). *Cihat Burak'ın Resimlerinde Türk Bayrağı İmgesi*, Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu, Grafik Tasarım Bölümü, Kırklareli.

ÇAM, Ali Tekin (2006). *Türk Grafik Tasarımcıları "Logo"*, Alternatif Yayıncılık, İstanbul.

ÇINAR, Mehmet Sait, (2015). *Ürün Ambalajı Tasarımının Tipografi Ve Renk Faktörüne Yansımaları*, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarımı Anasanat Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

DEMİR, Halis, (2008). *Kültürel Renk Körlüğü: Kültürel Değerler ve İş Tatmini Arasındaki İlişki Üzerine Güçlendirmenin Aracılık (Mediation) Etkisi*, Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 2, Giresun.

DEMİREL, Gül, (2011). *Görme Kaybı Olan Bireylerde Görmeye Bağlı Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul.

DİAGNE SERTDEMİR, İlknur, (2016). *Çin’de “Yelpaze” Kültürü ve Yelpazenin Tarihsel Gelişimdeki Sembolizmi*, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Araştırma Makalesi, Ankara.

ERDENTUĞ, Nermin, (1981). *Kültür Nedir?* Milli Kültür Dergisi, Ankara.

ERİM, Gonca, (2000). *Rengin Psikolojik Etkileri*, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Bursa.

FINLAY, Victoria, (2002). *Renkler* Birinci Baskı, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

GEZER, Hale, (2012). *Malzemenin Gizil Güçlerinin Mimariye Katkısı*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Dergisi, Sayı 20, İstanbul.

GUIRAUD, Pierre, (2016). *Göstergebilim*, Üçüncü Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

GÜNDÜZÖZ, Soner, (2003). *Kur'an'da Renklerin Büyülü Gücü - Semiotik Bir İnceleme*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Ekev Akademi Dergisi, Sayı 16, İzmir.

GÜNGÖR, Erol. (1990). *Tarihte Türkler*, 3. Basım, Ötüken Yayınları, İstanbul.

GÜNEY, Nurgül, (2009). *18. Yüzyıldan İtibaren, Görsel Algılama ve Psikolojik Etkiler Ekseninde Bilimsel Gelişimlerin 20. ve 21. Yüzyıl Sanatına Yansımaları*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Ana Sanat Dalı, Resim Programı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Eser Metni İstanbul.

HAYKIR, Mustafa, (2016). *Sanatta Görsel Önyargılar*, İdil Dergisi, Cilt 5, Sayı 20, Edirne.

HİMAM, Dilek, (2013). *16. Yüzyıl Giysi Tarihi Yazımı Üzerine: Giysilerde Doğu-Batı Etkileşimi, Egzotizm ve Güç*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 29, Isparta.

HOLTZSCHUE, Linda, AKDENİZLİ, Fuat, (2009). *Rengi Anlamak*, Duvar Yayınları, Birinci Baskı, İzmir.

İÇLİ, Gönül, (2002). *Sosyolojiye Giriş*, Anı Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.

İLHAN, Çağrı, (2017). *Doğumsal Renk Görme Kusuru Olan Hastalarda Chromagentm Kontakt Lens Sisteminin Psödoizokromatik Tablolar Ve Görme İşlevi Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ulucanlar Göz Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Göz Kliniği, Uzmanlık Tezi, Ankara.

İNCEOĞLU, Metin, (2000). *Tutum-Algı-İletişim*, İmaj Yayınevi, Ankara.

KANDINSKY, Vasiliy (2009). *Sanatta Zihinsellik Üstüne*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

KAPICI, Özhan, (2010). *Mimari, Histogramfi, İdeoloji Üzerine bir Deneme: Çarlık Rusyası'nda Zafer Anıtları ve Türk İmgesi*, Toplumsal Tarih Dergisi, Sayı 203, İstanbul.

KARADAĞ, Çerkes, (2004). *Görme Kültürü*, Doruk Yayınları, İstanbul.

KEPECİOĞLU, Kamil, (2009). *Bursa Kütüğü*, haz. Komisyon, Uludağ Yayınları, Bursa.

KESKİN, Burhanettin, (2010). *Renk Terapisi Üzerine Bir İnceleme*, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sayı 10, Erzurum.

KÜÇÜKERDOĞAN, Rengin, (2005). *Reklam Söylemi*, Es Yayınları, İstanbul.

KOCABORA, Mehmet, S, (1992). *Diabette Renk Görme Kusurları ve Görsel Uyarılmış Potansiyel Değişiklikleri*, Şişli Eftal Hastanesi, Göz Kliniği, Uzmanlık Tezi, İstanbul.

LEE, Samuel Songhoon, (2013). *Hanbok: Timeless Fashion Tradition*, Soul Selection, Korea.

MANAV, Banu, (2015). *Renk-Anlam-Mekan İlişkisi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, Türk Online Tasarım, Sanat ve İletişim Dergisi – TOJDAC, Cilt 5 Sayı 3 İstanbul.

MAZLUM, Özge, (2011). *Rengin Kültürel Çağrışımları*, Fatih Üniversitesi, AMYO Tasarım Bölümü, Sayı 31, İstanbul.

MEMİŞ, Özge, (2007). *Renk Algısının Algısal Organizasyonunun Bireysel Farklılıklar Metodu İle Değerlendirilmesi ve Renk Algısında Cinsiyet Farklılıkları*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

MURADOĞLU, Meltem, (1992). *Yapı Fiziği Açısından Renk Olgusunun Konut İç ve Dış Mekanlarında Malzeme Seçimine Etkisi*, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Yapı Fiziği Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

MUTER, Canan, (2002). *Bilinçaltı Reklamcılık (Bilinçaltı Reklam Mesajlarının Tüketiciler Üzerindeki Etkileri)*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Meydan Larousse (1992). Cilt 16, İstanbul: Sabah Gazetesi Yayınları.

NASKALİ GÜRSOY, Emine, (2017). *Renk Kitabı*, Birinci Baskı, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

ONURSOY, Sibel, (2003). **Görsel Kültür Bağlamında Görsel Okuryazarlık**, Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Kurgu Dergisi, Sayı 20, Eskişehir.

ÖNEY, Gönül, (1987). *İslam Mimarisinde Çini*, Ada Yayınları, İzmir.

ÖZDEMİR, Tülay, (2005). *Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 2, Adana.

ÖZUS, Elhan, ERDEN, Filiz, TUFAN, Melek, *Tokat Geleneksel Kadın Giysileri*, Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri, Konya.

ÖZTÜRK, T. Banu, ŞENER, E. Cumhur, SANAÇ, A. Şefik, (2001). *Görme Keskinliğinin Klinik Değerlendirilmesi*, T. Oft. Gaz. 31, Ankara.

ÖZYURT, Sebla, (2016). *Dileklerin Rengi*, Birinci Baskı, Postiga Yayınları, İstanbul.

PAKALIN, Mehmet Zeki, (1993). *Bayrak*, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul.

PARRAMON, Jose. M, (2003). *Resimde Renk ve Uygulanış*, Birinci Baskı Remzi Kitabevi, İstanbul.

PASTOUREAU, Michel, (2013). *Mavi Bir Rengin Tarihi*, Can Sanat Yayınları, Birinci Basım, İstanbul.

RASMUSSEN, Steen, Eiller, (1994). *Yaşanan Mimari*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

RİCE, Tamara Talbot, (1974). *A Concise History of Russian Art*, Thames and Hudson LTD London, Norwich.

SAZAK, Gözde, (2016). *Ermitaj Devlet Müzesi'ndeki Türk Kültürüne Ait Arkeolojik Buluntular*, Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Cilt III, Sayı 2, İstanbul.

SENGİR, Sena, (2014). *Kültürel Dönüşümler Ve Postmodern Pedagoji Ekseninde Görsel Kültür Eğitimi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Samsun.

SITKI, Erineç, (2009). *Resmin Eleştirisi Üzerine*, Üçüncü Baskı, Ütopya Yayınevi, Ankara.

STIERLIN, Henri, (2015). *İmanın ve İktidarın Hizmetinde İslam Mimarisi*, Üçüncü Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

TAŞ, Yıldız, (2012). *Multifokal Göz İçi Lensler İle Görme Fonksiyonlarının Değerlendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, Yayınlanmış Uzmanlık Tezi, İstanbul.

TOKGÖZ, Suzan, (2010). *Giyim Tasarımında Renk Algısı ve Algıyı Değiştiren Faktörler*, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

TURAL, Sadık, Kemal, (2014). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.

Türkçe Sözlük, (2005). 10. Basım, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Türkçe Sözlük, (1998). **Bayrak**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Cilt 1, Ankara.

UÇAR, Tevfik Fikret, (2014). **Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı**, 7. Baskı, İnkilap Kitabevi, İstanbul.

URAL, Sibel E, (1995). **Mimarlıkta Renk: Yapay Ortamların Renklendirilmesinde Renk Dinamikleri**, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1998). **Osmanlı Tarihi**. C. I. Ankara.

ÜÇÜNCÜ, Uğur, (2015). **Türkiye’de Türk Bayrağı Algısı**, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kanuni Kampüsü, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Okulu Dergisi, Sayı 22, Trabzon.

ÜREN, Neslihan, (2009). **Tetramorium Caespitum (Linne, 1758) (Hymenoptera: Formicidae)’Da Renkli Görmenin Akromatik ve Kromatik Özelliklerinin Davranışsal Analizi**, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Edirne.

VARDAR, Berke (2001). **Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri**, Multilingual Yabancıdil Yayınları, İstanbul.

VASSİLY, Kandinsky, (2001). **Sanatta Ruhsallık Üstüne**, Altıkırkbeş Yayın, İstanbul.

YAMANER, Ferda, (2001). **Farklı Fonksiyonlarda Renk Kullanımına İlişkin Yaklaşımların Değerlendirilmesi**, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

YEKER, Deniz, (2016). **Renklerin Rehberliği**, Birinci Baskı, New Age Yayınları, İstanbul.

YILDIRIM, Ali, ŞİMŞEK, Hasan, (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Beşinci Baskı, Seğkin Yayıncılık, Ankara.

YILDIRIM, Savaş, (2007). *Bursa Yeşil Cami Mihrabı*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Ankara.

YİTİK, Ali İhsan, (2005). *Hint Dinleri*, İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, İzmir.

ZEYBEK, Őerife Nihal, (2015). *Ege Türkülerinde Giyim- Kuşam Ve Tesettür*, Pamukkale Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 3, Denizli.

RESİMLERİN KAYNAKÇASI

Resim 1:

http://img.eba.gov.tr/573/873/619/0bb/c38/c24/6c4/a8c/537/e18/af6/b2b/c81/ed6/061/5738736190bbc38c246c4a8c537e18af6b2bc81ed6061_570.png Erişim Tarihi: 24.09.2017.

Resim 2: <https://ferdidemircan.wordpress.com/2012/01/23/fotografcilik-dersleri-8-fotografta-isik/> Erişim Tarihi: 02.10.2017.

Resim 3: <https://www.msxlabs.org/forum/fizik/207806-isik-nedir-isik-yasalari-ve-kuramlari-hakkinda.html> Erişim Tarihi: 06.10.2017.

Resim 4: <http://szcmphotography.wordpress.com/> Erişim Tarihi: 06.10.2017.

Resim 5: <https://www.fenehli.com/7-sinif-fen-bilimleri-duyu-organlarimiz-goz-konu-anlatimi/gorme-olayi-nasil-gerceklesir/> Erişim Tarihi:06.10.2017.

Resim 6: <http://arkeolojigazetesi.com/?p=509> Erişim Tarihi: 06:10:2017.

Resim 7: <http://www.sanatduvari.com/medeniyetlerin-dogusu-uzerine-bir-inceleme/> Erişim Tarihi: 31.10.2017.

Resim 8: <http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/ronesans-1324> Erişim Tarihi: 01.11.2017.

Resim 9: <http://bagimsizrehberler.blogcu.com/anadolu-da-paleolitik-cag/9504392> Erişim Tarihi: 01.11.2017.

Resim 10: <http://www.diplomat.com.tr/atlas/sayilar/sayi11/sayi11-resim/s11-45.jpg> Erişim Tarihi: 03.11.2017.

Resim 11:

<https://missiongalacticfreedom.wordpress.com/2017/05/11/ancient-babylonian-tablet-proves-the-tower-of-babel-was-real/> Erişim Tarihi: 04.11.2017.

Resim 12: <http://www.gtu.edu.tr/ebulten/sayi17/fototek2/Picture%203.jpg>
Erişim Tarihi:04.11.2017.

Resim 13:
<http://slideplayer.biz.tr/slide/11828644/66/images/21/Ara+Renkler:+%E2%80%A2+Ye%C5%9Fil+%E2%80%A2+Turuncu+%E2%80%A2+Mor.jpg> Erişim Tarihi:
04.11.2017.

Resim 14: <https://yeltendersmateryal.weebly.com/goumlrsel-sanatlar/3452705> Erişim Tarihi:04.11.2017.

Resim 15: <http://www.nolm.us/wp-content/uploads/fast-food-restoranlari-kafeler-algilar-3.jpg> Erişim Tarihi: 09:02.2018.

Resim 16: https://fr.pngtree.com/freepng/birds_1012207.html Erişim Tarihi:
09.02.2018.

Resim 17:
<https://www.garantiyatirim.com.tr/documents/20147/484401/Pusula-1-240717.JPG/11a30b2e-09be-845b-287b-942db66a5f5e?t=1500880196877> Erişim
Tarihi: 09.02.2018.

Resim 18: <http://www.milliyet.com.tr/is-gorusmesinde-bu-kiyafetlerden-pembenar-detay-stil-2597005/> Erişim Tarihi: 09.02.2018.

Resim 19: <http://www.turklider.org/TR/Portals/57ad7180-c5e7-49f5-b282-c6475cdb7ee7/UserFiles/vkayir/ad%C4%B1m%20k%C4%B1rm%C4%B1z%C4%B1.jpg> Erişim Tarihi: 09.02.2018.

Resim 20:
https://www.prontotour.com/Content/images/Tour/Orj/prontoplus_turlari_kiz_kiza_h_285_2664_0020.jpg Erişim Tarihi: 10.02.2018.

Resim 21: <http://www.nkfu.com/rahipler-ve-rahibeler-hakkinda-bilgi/> Erişim
Tarihi: 11.02.2018.

Resim 22: <http://www.milliyet.com.tr/antik-roma-tarihi-hakkinda-filmlerde-ogrenemeyeceginiz-15-sasirtici-bilgi-mola-2588/?Sayfa=5> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 23: <https://www.yenisafak.com/dunya/arsali-koyu-pkkdan-temizlendi-3121239> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 24: <https://onedio.com/haber/hangi-hint-tanrisisin--536229> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 25: <https://www.timeturk.com/resim/detay/13/138659.jpg> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 26: <https://i0.wp.com/www.renklerin anlamlari.com/wp-content/uploads/2016/11/kahverenginin-anlami.jpg?fit=1200%2C800> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 27: https://pixabay.com/p-1349839/?no_redirect Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 28: <https://albumdeaitor.files.wordpress.com/2012/04/1819549301.jpg> Erişim Tarihi: 11.02.2018.

Resim 29: <https://tarihnedio.com/nazar-boncugu-sadece-cam-sanatidir/> Erişim Tarihi: 14.02.2018.

Resim 30:
http://www.uysiguvenligi.com.tr/images/products/00/61/14/6114_kucuk.jpg Erişim Tarihi: 14.02.2018.

Resim 31: <https://tugbakochan.files.wordpress.com/2012/01/pembe-kurdele.jpg> Erişim Tarihi: 14.02.2018.

Resim 32:

http://idora.milliyet.com.tr//OnedioGallery/Detail/2017/02/19/2656_pt1_4_773x512.jpg Erişim Tarihi: 15.02.2018.

Resim 33: <http://indianexpress.com/article/world/world-news/notting-hill-carnival-violence-more-than-100-arrested-dozens-hurt/> Erişim Tarihi: 16.02.2018.

Resim 34: <http://indianexpress.com/article/lifestyle/fashion/a-sari-is-not-just-a-fabric-but-a-canvas-and-i-paint-my-story-on-them-ayush-kejriwal-4875499/> Erişim Tarihi: 21.02.2018.

Resim 35: <http://www.101mehndidesigns.us/1035-dulhan-mehndi-designs-2.html> Erişim Tarihi: 22.02.2018.

Resim 36: <https://tr.sputniknews.com/foto/201803021032477701-hindistan-holi-festival-renk-gelenek-asya/> Erişim Tarihi:06.05.2018.

Resim 37: <https://nereye.com.tr/bindi-hindularin-alinlarindaki-noktanin-gercek-anlami/> Erişim Tarihi: 22.02.2018.

Resim 38: <http://www.gokbayraktekstil.com.tr/tr/product/354/hindistan-india-Devlet-Bayragi> Erişim Tarihi: 18.02.2018.

Resim 39: <https://1a1e.wordpress.com/2014/02/18/agra-hindistan/> Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 40: <http://arkeowomen.blogspot.com.tr/2017/05/tac-mahal.html> Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 41: http://www.kesfetsene.com/wp-content/uploads/2014/01/tac_mahal_7.jpg Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 42: <http://www.artmanik.com/islam-mimarisi-ile-buyuleyici-cami-gok-kubbeleri/> Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 43: <https://www.yatramantra.com/tamilnadu/tourist-place/meenakshi-amman-temple-madurai/> Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 44: <https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Low-Budget-Royalty-Free/ESY-005391513> Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 45: <https://www.dreamstime.com/editorial-ustock-photo-madurai-meenakshi-temple-travel-temples-entrance-tower-historic-hindu-located-southern-bank-vaigai-river-image57558068> Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 46: <https://www.thousandwonders.net/Meenakshi+Amman+Temple> Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 47: www.izle7.com/kanal7/izle-24423-korduğum-257bolum.html Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 48: www.izle7.com/kanal7/izle-24423-korduğum-257bolum.html Erişim Tarihi:04.05.2018.

Resim 49: <https://tr.pinterest.com/jhorj/russian-traditional-costume/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 50: <http://tochek.net/lofiversion/index.php?t56972.html> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 51: <http://www.gokbayraklar.com/tr/rusya-bayragi--u> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 52: <https://de.rbth.com/geschichte/79625-telegramm-an-stalin-basilius-kathedrale-moskau> Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 53: <https://www.istanbulsanatevi.com/dunya-muzeleri/hermitage-muzesi-hakkinda-bilgi-eserler/> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 54: <https://www.istanbulsanatevi.com/dunya-muzeleri/hermitage-muzesi-hakkinda-bilgi-eserler/> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 55: <https://it.depositphotos.com/106702458/stock-photo-the-grand-church-of-the.html> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 56: <https://tr.pinterest.com/pin/504192120769850040/> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 57: <https://www.pinterest.dk/pin/549087379548063175/> Erişim Tarihi:08.05.2018.

Resim 58: <http://www.internethaber.com/boyle-olur-iranda-moda-defilesi-foto-galerisi-1172133.htm?page=2> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 59: <https://www.dbcnews.tv/paper/2768> Erişim Tarihi:08.05.2018.

Resim 60: <https://www.gezbegen.com/dunyanin-en-renkli-camisi-nasir-el-mulk/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 61: <https://medium.com/@sinameraji/quran-taught-me-to-respect-everyone-65f5c497df5c> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 62: <https://www.gezbegen.com/dunyanin-en-renkli-camisi-nasir-el-mulk/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 63: <http://www.thetravelmagazine.net/11-day-cultural-tour-of-iran.html> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 64: <http://dusuneninsanlaricin.com/dunyanin-en-guzel-camileri-butun-ihtisamiyla-90-resimde-burada/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 65: <https://yoldaolmak.com/malezya-gezisi-hakkinda-pratik-bilgiler.html> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 66: <https://stickerapp.se/stickers/flaggor/asien/malaysia-stickers> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 67: <https://gezipgordum.com/kuala-lumpur-gezilecek-yerler/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 68: <https://www.ayagimintozuyla.net/kuala-lumpur-gezi-notlari.html> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 69: <https://www.barewalls.com/posters-art-prints/thean-hou-temple.html> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 70: <https://www.lonelyplanet.com/malaysia/kuala-lumpur/attractions/thean-hou-temple/a/poi-sig/390569/356949> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 71: <https://www.hippopx.com/tr/arcade-temple-malaysia-architecture-no-people-built-structure-architectural-column-511456> Erişim Tarihi:09.05.2018.

Resim 72: <https://www.travelanddestinations.com/city-breaks-kuala-lumpur-in-24-48-hours/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 73: <https://beyondmoda.wordpress.com/2014/07/18/beautiful-mosques-around-the-world-malaysia/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 74: <http://www.islamalimi.com/putra-camii-hakkinda-bilgi-ve-resimleri/putra-cami-2/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 75: <https://beyondmoda.wordpress.com/2014/07/18/beautiful-mosques-around-the-world-malaysia/> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 76: <https://www.asialogy.com/kore-geleneksel-kiyafeti-hanbok/> Erişim Tarihi:25.02.2018.

Resim 77: <https://gezimanya.com/Yazilar/guney-korede-geleneksel-kiyafet-hanbok> Erişim Tarihi:25.02.2018.

Resim 78: <http://korecaddesi.com/hanbok-geleneksel-kore-kiyafetleri/> Erişim Tarihi:25.02.2018.

Resim 79: <https://ekstrebilgi.com/genel/ulke-bayraklarinin-anlamlari/> Erişim Tarihi: 18.02.2018.

Resim 80: <https://gezimanya.com/guney-kore/gyeongjuda-gezilecek-yerler> Erişim Tarihi:18.04.2018.

Resim 81: <https://moonlightgardenfables.com/tag/bulguksa-temple/> Erişim Tarihi:18.04.2018.

Resim 82: <http://www.bayraklar.info/cin-halk-cumhuriyeti> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 83: <https://www.noticiasominuto.com.br/lifestyle/436501/conheca-alguns-casamentos-tradicionais-ao-redor-do-mundo> Erişim Tarihi:18.04.2018.

Resim 84: <http://dusuneninsanlaricin.com/wp-content/uploads/2016/02/33.-Niujie-Cami-%C3%87in.jpg> Erişim Tarihi:01.03.2018.

Resim 85: <http://www.dunyabizim.com/gezi-mekan/21881/modern-dunyaya-yakin-bize-uzak-bir-dev-cin> Erişim Tarihi:02.03.2018.

Resim 86: <http://hijupblog.tumblr.com/post/45901743652/jejak-kejayaan-islam-di-cina> Erişim Tarihi:02.03.2018.

Resim 87: <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/rangarenk-budist-tapinaklari/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 88: <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/rangarenk-budist-tapinaklari/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 89: <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/rangarenk-budist-tapinaklari/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 90: <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/rangarenk-budist-tapinaklari/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 91: <https://gezix.blogspot.com.tr/2015/09/tibet-eylul-2015.html> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 92: <http://www.dw.com/tr/afgan-ulemadan-kad%C4%B1n-tan%C4%B1m%C4%B1-yan-%C3%BCr%C3%BCn/a-15791018> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 93: <http://www.bayraklar.info/afganistan> Erişim Tarihi:07.05.2018.

Resim 94: <http://www.pallontallaajat.net/maat/afganistan> Erişim Tarihi:28.04.2018.

Resim 95: <http://gazetekarınca.com/2017/06/afganistanda-baris-ruh-sagli-icin-renkli-adim-2-000-gokkusagi-evi/> Erişim Tarihi:28.04.2018.

Resim 96: <http://www.prayertimenyc.com/eid-ul-fitr-afghanistan/> Erişim Tarihi:04.03.2018.

Resim 97: <http://dusuneninsanlaricin.com/dunyanin-en-guzel-camileri-butun-ihtisamiyla-90-resimde-burada/43-mavi-cami-mezar-i-serif-afganistan-1/> Erişim Tarihi:04.03.2018.

Resim 98: <http://www.modaport.com/2008/05/13/united-colors-of-africa/> Erişim Tarihi:23.02.2018.

Resim 99: https://c.pxhere.com/photos/ce/14/culture_africa_carving_tradition_multicultural_masks-815605.jpg!d Erişim Tarihi:18.04.2018.

Resim 100: <https://agm.org.tr/2015/12/29/guney-afrika-cumhuriyeti-gumruk-vergilerinin-artirilmesi/> Erişim Tarihi: 20.02.2018.

Resim 101: <https://thisisafrica.me/lifestyle/alliance-franco-senegalaise/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 102: <https://thisisafrica.me/lifestyle/alliance-franco-senegalaise/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 103: <https://tr.pinterest.com/pin/438608451182442633/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 104: <http://www.denkbilgi.com/brezilyanin-yoresel-kiyafetleri.html> Erişim Tarihi:23.02.2018.

Resim 105: https://www.momondo.com.tr/seyahat_fikirleri/dunyadaki-karnavallar/ Erişim Tarihi:23.02.2018.

Resim 106: <http://www.e-sehir.com/dunya-haritasi/brezilya-ulke-bayragi-resmi.html> Erişim Tarihi:19.02.2018.

Resim 107: <http://worldtoptop.com/mosteiro-sao-bento-rio-de-janeiro/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 108: <http://worldtoptop.com/mosteiro-sao-bento-rio-de-janeiro/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 109: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_Riau-Lingga_Sultanate.svg Erişim Tarihi:16.02.2018.

Resim 110: <http://www.byegm.gov.tr/turkce/haberyerel/yabanci-turistler-onlari-gormek-icin-geliyor/108913> Erişim Tarihi:16.02.2018.

Resim 111: <http://www.34volt.com/sanliurfa-nin-yoresel-kiyafetlere-turist-ilgisi-haberi-229375/> Erişim Tarihi:27.02.2018.

Resim 112: <http://www.gayrimenkulhaber.com/guncel/topkapi-sarayinin-sit-derecesi-1den-3e-dusuruldu-denetimli-inaat-yapilabilecek/> Erişim Tarihi:04.03.2018.

Resim 113: <https://www.fairturk.com/2016/12/02/topkapi-palace/> Erişim Tarihi:04.03.2018.

Resim 114: <https://akademikperspektif.com/s-14/> Erişim Tarihi:04.03.2018.
Topkapı sarayı çeşme

Resim 115: <http://www.nkfu.com/revan-kosku-hakkinda-bilgi-resimleri/> Erişim Tarihi:10.03.2018.

Resim 116: <https://serhatengul.com/wp-content/uploads/2016/04/Topkap%C4%B1-Ba%C4%9Fdat-K%C3%B6%C5%9Fk%C3%BC.jpg> Erişim Tarihi:10.03.2018.

Resim 117: <http://www.dergibursa.com.tr/yesil-turbe/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 118: <http://bursatime.net/2014/12/bursahaber/yesilin-hazinelere-yesil-cami-ve-turbe/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

Resim 119: http://www.mustafacambaz.com/details.php?image_id=9617 Erişim Tarihi:03.05.2017. bursa yeşil cami mihrap detay

Resim 120: <http://wineviews.info/yesil-turbe/> Erişim Tarihi:10.05.2018.

İnternet Kaynakçası

<http://www.dicle.edu.tr/Contents/c1f85c00-cddf-4490-a4f4-72adb9f619bc.pdf> Erişim Tarihi: 14.10.2017.

http://www.ofthalmoloji.org/makale_1328/Renk-Gorme-Ve-Saglik-Kurulu-Islemleri Erişim Tarihi: 15.10.2017.

http://egitimdeinsanhaklari.org/media/materials/documents/28_04_2015_1347_211612.pdf Erişim Tarihi: 31.10.2017.

<https://www.slideshare.net/arizali/sunum-20051941> Erişim Tarihi: 31.10.2017.

<http://renketkisi.com/renklerin-tarihi.html> Erişim Tarihi: 31.10.2017.

<http://www.gizemligercekler.com/babil-kulesi-gercek-mi/> Erişim Tarihi: 31.10.2017.

<http://sahriye.blogspot.com.tr/2013/12/pembenin-ince-giyerim-ince-pembe-yaksr.html> Erişim Tarihi:10.01.2018.

<http://www.kigem.com/renklerin-psikolojik-etkileri.html> Erişim Tarihi: 10.01.2018.

<http://www.ege-edebiyat.org/docs/493.pdf> Erişim Tarihi:25.01.2018.

http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/kulturel_ifadelerin_cesitliliği/EVRENS_EL_B%C4%B0LD%C4%B0RGE.pdf Erişim Tarihi:16.02.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=gPER4X2Crsg> Erişim Tarihi:16.02.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=Bvqso-oEVJU> Erişim Tarihi: 20.02.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ldy-GpVhZek> Erişim Tarihi:20.02.2018.

<http://www.bilgigo.com/tac-mahal-hakkinda-bilgi/> Erişim Tarihi:27.02.2018.

<https://onedio.com/haber/dunyanin-en-renkli-camiisi-nasr-el-mulk-717359>
Erişim Tarihi:01.03.2018.

<https://www.yatramantra.com/tamilnadu/tourist-place/meenakshi-amman-temple-madurai/> Erişim Tarihi:04.05.2018.

<https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/dunyanin-en-buyuk-budist-okulu,wPXA3W6vUEOXONVkmCQ6A/zKIVEIhfhkyHSiv4IFgsRA> Erişim Tarihi:07.05.2018.

<http://gazetekarınca.com/2017/06/afganistanda-baris-ruh-sagligi-icin-renkli-adim-2-000-gokkusagi-evi/> Erişim Tarihi:07.05.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=RZYh2ToW2iQ> Erişim Tarihi:07.05.2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=uH3SUA-bP7g> Erişim Tarihi:08.05.2018.

<https://gezipgordum.com/kuala-lumpur-gezilecek-yerler/> Erişim Tarihi:08.05.2018.

www.wikisozyalizm.org/Cin_Halk_Cumhuriyeti_bayragi Erişim Tarihi:17.05.2018.

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında Adana'da doğdu. İlköğretimini Adana Bekir Hanife Akata İlkokulunda tamamlayarak, 2008 yılında Adana Turgut Özal Lisesinden mezun oldu. 2010 yılında girdiği Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesinden 2014 yılında mezun oldu. Mezun olduktan sonra resim yapmaya ara vermeden yüksek lisansa hazırlandı. 2016 yılında Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı, Tezli Yüksek lisans programına başlayıp 2018 yılında Yüksek Lisans eğitimini tamamladı.

KATILDIĞI SERGİLER

2012 yılında, 1. Bilim Kültür ve Sanat Şenliği Fotoğraf Sergisi (Hatay)

2012 yılında, Deniz Kaplumbağalarını Koruyalım Farkındalık Sergisi (Hatay)

2013 yılında, Uluslararası Turunçgil Festivali Karma Resim Sergisi (Dört Yol/Hatay)

2013 yılında, 2. Bilim Kültür ve Sanat Şenliği Karma Fotoğraf Sergisi (Hatay)

2013 yılında, 3. Sınıf Ana Sanat Atölye Resim Sergisi (Hatay)

2014 yılında, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Mezuniyet Resim Sergisi (Hatay)

2014 yılında, Mustafa Kemal Üniversitesi Barbaros Hayrettin Denizcilik Fakültesi Dekanlığı Koridor Resim Sergisi (Çalışma İlgili Fakülteye Bağışlanmıştır)
İskenderun/Hatay

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Telefon: 0545 471 39 38

sukrantopbasan@gmail.com

Adres: Tellidere Mahallesi, 72197 Sokak, No:13 Seyhan/ADANA